

**SPRAWOZDANIE
Z REALIZACJI STRATEGII
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W GMINIE PUŁTUSK NA LATA 2014-2020**

ZA ROK 2020

I. Wprowadzenie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Pułtusk na lata 2014-2020 została przyjęta uchwałą nr XLIV/336/2014 Rady Miejskiej w Pułtusku z dnia 21 marca 2014r., której zasadniczym celem jest stymulowanie rozwoju społecznego w Gminie Pułtusk. Przyczynić się do niego mają zarówno działania samorządu szczebla gminnego, jak i powiatowego.

Konieczność opracowania i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika wprost z art.17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Jest to zadanie własne gminy o charakterze obowiązkowym.

Strategia określa główne kierunki i projekty polityki społecznej Gminy Pułtusk oraz tworzy system działań podejmowanych w celu przewyższania problemów społecznych występujących i mogących pojawić się w Gminie Pułtusk. Stanowi dokument bazowy, w odniesieniu do którego skonstruowane są lokalne programy profilaktyczne i naprawcze oraz projekty z zakresu polityki społecznej, realizowane przez Gminę, we współpracy z innymi organizacjami pozarządowymi. Szeroko rozumiana polityka społeczna jest zagadnieniem obszernym i wielowątkowym, przez co nie sposób ująć ją w pełni, w jednolite roczne ramy sprawozdawcze.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku, jako koordynator realizacji założeń określonych w Strategii - pozyskując niezbędne dane za rok 2020 bezpośrednio od poszczególnych instytucji - przedstawia sprawozdanie z realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Pułtusk na lata 2014-2020.

Podstawowy element Strategii i zarazem jej cel nadrzędny, który kształtuje kierunki działania, stanowi wizja Gminy Pułtusk i misja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Pułtusk do 2020 roku, określone jako:

WIZJA GMINY PUŁTUSK

Gmina Pułtusk - gminą o naturalnym, nieskażonym środowisku, chroniącą zasoby dziedzictwa historycznego, kulturowego, i przyrodniczego, otwartą dla turystów umożliwiającą wysoki poziom życia mieszkańcom poprzez trwałą i dynamiczny rozwój gospodarczy i społeczny.

Kluczowym zadaniem władz Gminy Pułtusk jest zapewnienie wysokiego poziomu życia swoim mieszkańcom poprzez stworzenie możliwości i warunków do rozwoju we wszystkich dziedzinach życia. Na szczególną uwagę zasługują osoby, które z różnych przyczyn samodzielnie nie są w stanie włączyć się w szereg przemian podnoszących warunki życiowe społeczności lokalnej. Specjalistyczne wsparcie tych osób stworzy im szansę do rozwoju, a co za tym idzie przełoży się na spadek dysfunkcji społecznych w Gminie. Rozwiązania wdrażane przy współpracy z lokalnymi partnerami służyć mają eliminacji negatywnych zjawisk społecznych oraz zrównoważonego rozwoju Gminy Pułtusk.

225

MISJA GMINNEJ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE PUŁTUSK DO 2020 ROKU

Gmina Pułtusk stawia na zapewnienie swoim mieszkańcom jak najlepszych warunków życia w poczuciu bezpieczeństwa oraz umożliwienia im realizacji planów osobistych, zawodowych i społecznych poprzez:

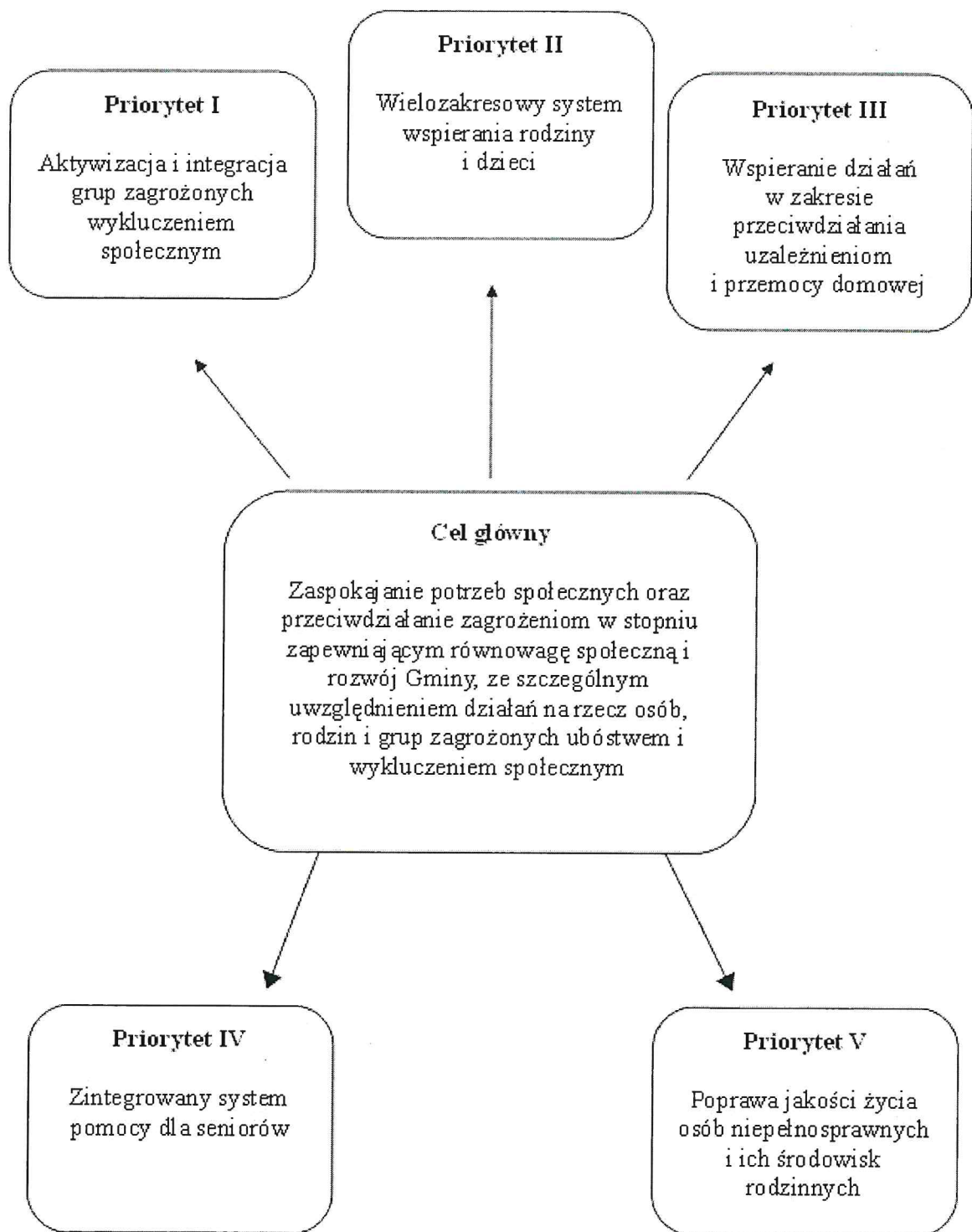
- *zapewnienie wszystkim potrzebującym pomocy finansowej, rzeczowej lub usługowej,*
- *przeciwdziałanie i zwalczanie problemu długotrwałego bezrobocia,*
- *integrację zawodową i społeczną różnych grup społecznych, w tym młodzieży, kobiet, osób niepełnosprawnych,*
- *wspieranie grup szczególnego ryzyka i zapobieganie ich społecznemu wykluczeniu,*
- *aktywizację społeczności lokalnych i zintegrowanie społeczeństwa, instytucji i organizacji w Gminie na rzecz efektywnego rozwiązywania problemów społecznych,*
- *wspieranie przedsiębiorczości lokalnej,*
- *wspieranie rodziny i wartości z nią związanych za podstawę życia społecznego, jak również wspieranie czynników integrujących rodzinę,*
- *wdrażanie rozwiązań systemowych programów lokalnych oraz pozyskiwanie środków na realizację projektów na rzecz osób potrzebujących finansowanych ze środków Unii Europejskiej w tym Europejskiego Funduszu Społecznego.*

Elementem deklarowanej misji „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Pułtusk na lata 2014-2020” było zapobieganie i rozwiązywanie występujących problemów społecznych. Przesłanką tworzenia i realizacji Strategii było usunięcie barier blokujących zaspokajanie różnego rodzaju potrzeb wielu grup społecznych. Strategia zakładała kształtowanie godnych warunków życia ludności oraz poprawnych warunków międzyludzkich, zwłaszcza w środowisku zamieszkania i pracy.

Dokument Strategii zawierał 5 priorytetów (celów strategicznych). Do 14 celów operacyjnych (szczegółowych) wyznaczono kierunki działań do realizacji przez jednostki organizacyjne Gminy Pułtusk i Powiatu Pułtuskiego oraz organizacje pozarządowe. Planowane działania skoncentrowane były na tych kategoriach mieszkańców, którzy w największym stopniu byli zagrożeni wykluczeniem społecznym z powodu: ubóstwa, bezrobocia, bezdomności, uzależnień, problemów opiekuńczo-wychowawczych, samotnego rodzicielstwa, sieroctwa społecznego, bezradności (życiowej, społecznej, rodzinnej), niepełnosprawności, długotrwałej choroby, starości, przemocy w rodzinie i ukierunkowane były na rozwiązywaniu poszczególnych problemów społecznych.

Działania podejmowane w ramach realizacji Strategii miały charakter wielokierunkowy i wiele z nich wpisywało się w więcej niż jeden cel czy działanie strategiczne. W związku z tym przedstawiony w niniejszym sprawozdaniu podział działań w ramach poszczególnych celów strategicznych, ma jedynie charakter porządkowy, który służy lepszemu zobrazowaniu sposobu realizacji założeń lokalnej Strategii.

Poniższy schemat przedstawia cel główny oraz priorytety strategiczne działań Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Pułtusku na lata 2014-2020 założonych do osiągnięcia celów Strategii, będących uszczegółowieniem misji.

Źródło: opracowanie własne MOPS w Pułtusku

II. REALIZACJA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA LATA 2014-2020 za rok 2020r.

Z uwagi na wprowadzony w marcu 2020r. stan zagrożenia epidemicznego, związany z rozprzestrzenianiem się choroby COVID-19 wywołanej wirusem SARS-CoV-2, działania podejmowane w ramach realizacji Strategii dostosowane były do nałożonych restrykcji i przebiegały w warunkach reżimu sanitarnego.

PRIORYTET I

AKTYWIZACJA I INTEGRACJA GRUP ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM

Cele szczegółowe:

1. ROZWIJANIE DZIAŁAŃ NA RZECZ OGRANICZENIA UBÓSTWA I POPRAWY WARUNKÓW ŻYCIA OSÓB I RODZIN ŻYJĄCYCH W BIEDZIE

kierunki działań:

- diagnozowanie potrzeb i możliwości wsparcia osób i rodzin żyjących w niedostatku,
- analizowanie przyczyn ubóstwa i minimalizowanie ich źródeł,
- stworzenie centrum informacji o organizacjach i instytucjach świadczących pomoc osobom i rodzinom dotkniętym ubóstwem,
- udzielanie wsparcia materialnego i rzeczowego osobom i rodzinom zagrożonym ubóstwem,
- realizacja świadczeń rodzinnych,
- edukacja w zakresie racjonalnego gospodarowania środkami finansowymi,
- ułatwienie dostępu do poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego i prawnego, a w szczególności objęcie opieką pedagogiczną – psychologiczną dzieci z rodzin dotkniętych ubóstwem w celu uchronienia ich przed tzw. „schematem dziedziczenia biedy”,
- umacnianie wśród rodzin ubogich postaw aktywności i przedsiębiorczości mających na celu zmianę stylu życia,
- współpraca z instytucjami i organizacjami pozarządowymi i kościelnymi w realizowaniu zadań w zakresie pomocy osobom najuboższym,
- tworzenie i realizacja programów na rzecz pomocy osobom i rodzinom żyjącym w ubóstwie,
- zabezpieczenie adekwatnych warunków mieszkaniowych do potrzeb ludzi ubogich, wielodzietnych, zastępczych poprzez opracowanie polityki lokalnej, która ułatwi rodzinom pozyskiwanie i utrzymanie samodzielnych mieszkań,
- aktywizowanie środowiska lokalnego w zakresie inicjowania i promowania samopomocowych form wspierania osób i rodzin ubogich,
- budowanie zespołów interdyscyplinarnych w celu rozwiązywania problemów indywidualnych rodzin,
- prowadzenie dziennych placówek środowiskowych dla dzieci i młodzieży.

W niniejszej Strategii problem ubóstwa został zaliczony do kwestii horyzontalnych, ponieważ dotyczył on wielu grup społecznych. Wśród osób najbardziej zagrożonych ubóstwem należy wymienić przede wszystkim: osoby bezrobotne, rodziny wielodzietne, niepełne, osoby przewlekłe chore, niepełnosprawne, rencistów, emerytów. Ubóstwo niesie za sobą wiele negatywnych konsekwencji, do których należy: niedożywienie, problemy zdrowotne, złe

warunki mieszkaniowe. Ponadto brak wystarczających środków finansowych często utrudnia dostęp do pewnych obszarów życia społecznego, takich jak: edukacja, ochrona zdrowia, kultura, co skutkować może wykluczeniem społecznym. Kolejnymi ważnymi kwestiami są problemy utrwalania się ubóstwa, a tym samym niebezpieczeństwo uzależnienia od pomocy społecznej oraz zjawisko tzw. dziedziczenia biedy. Zjawiska biedy i ubóstwa są ze sobą ściśle powiązane i mogą być zarówno skutkiem, jak i przyczyną trudnej sytuacji materialnej rodzin. Wymagają pracy u podstaw i rozwijania skoordynowanych działań wielu instytucji, w tym specjalistów z zakresu terapii, pracy socjalnej, asysty rodzinnej, pedagogiki, czy rozwoju osobistego i zawodowego.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusk jako główny podmiot wspierający osoby borykające się z problemem ubóstwa w okresie sprawozdawczym podejmował działania ukierunkowane na zapobieganie wykluczeniu społecznemu najsłabszych grup mieszkańców, ich integrację ze społeczeństwem oraz wspieranie umożliwiające funkcjonowanie w sposób nie naruszający godności człowieka.

W ramach rozwijania działań na rzecz ograniczenia ubóstwa i poprawy warunków życia osób i rodzin żyjących w biedzie, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusk w 2020 roku realizował następujące zadania:

1. Środowiskowa praca socjalna i wywiad środowiskowy był podstawowym narzędziem wykonywanym w pracy z rodzinami. Pracownicy socjalni w omawianym obszarze diagnozowali potrzeby i możliwości wsparcia osób i rodzin żyjących w ubóstwie, analizowali sytuacje rodzin, ustalali przyczyny ubóstwa i minimalizowali ich źródła, nakierowane na zabezpieczenie podstawowych potrzeb socjalno-bytowych rodzin.
2. W ramach pracy socjalnej prowadzono rozmowy wspierające, motywujące do zmiany postaw w oparciu o pracę indywidualną z osobami i rodzinami oraz metodę kontraktu socjalnego, w celu wzmocnienia lub odzyskania zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie. Udzielano wszechstronnej pomocy w zakresie poradnictwa, informowano o organizacjach i instytucjach świadczących pomoc osobom i rodzinom żyjących w niedostatku.

Realizując zadania z zakresu pomocy społecznej, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusk w okresie sprawozdawczym, zgodnie z art. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej *„Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości”*, wspierała osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb bytowych.

Najliczniejszą grupę klientów Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusk w 2020 roku stanowiły osoby i rodziny dotknięte ubóstwem - 386 rodzin, w tym osób w rodzinie - 829.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusk rodzinom, które znalazły się w trudnej sytuacji materialnej w roku 2020 udzielał następujących form pomocy:

Świadczenia pieniężne :

1) zasiłki stałe (świadczenie przysługuje pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej, lub osobie pozostającej w rodzinie, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy z powodu niepełnosprawności, jeśli jej dochód jest niższy odpowiednio od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej, tj. 701 zł lub dochód na osobę w rodzinie jest niższy od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie, tj. 528 zł).

Z tej formy pomocy w 2020 roku skorzystało 141 osób, w tym osób w rodzinie 171.

229
Wydatkowano na ten cel 778 658,00 zł. Za 118 świadczeniobiorców zasiłku stałego opłacana była składka na ubezpieczenie zdrowotne na kwotę 60 351,00 zł;

2) zasiłki okresowe (świadczenie przysługuje osobie samotnie gospodarującej lub rodzinie w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego, po spełnieniu kryterium dochodowego).

W 2020 roku z pomocy w formie zasiłków okresowych skorzystało 177 rodzin, w tym 374 osoby w tych rodzinach. Wydatkowano na ten cel 335 899,00 zł;

3) zasiłki celowe (świadczenie może być przyznane w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opatu, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu także osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu). Zasiłek celowy może być przyznany również osobie albo rodzinie, które poniosły straty w wyniku zdarzenia losowego, klęski żywiołowej lub ekologicznej - niezależnie od dochodu (wymienione zdarzenia zwalniają od spełnienia kryterium dochodowego).

W 2020 roku z pomocy w formie zasiłków celowych skorzystało 350 rodzin, w tym 828 osób w tych rodzinach. Wydatkowano na ten cel 246 565,00 zł;

4) specjalne zasiłki celowe (świadczenie może być przyznane w szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie albo rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe w wysokości nieprzekraczającej odpowiednio kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodziny, który nie podlega zwrotowi i jest przyznany na ściśle określonej potrzeby).

W 2020 roku tą formą pomocy objęte było 49 rodzin, w tym 95 osób w tych rodzinach na kwotę 15 957,00 zł.

Świadczenia niepieniężne (niematerialne) realizowane są bez wypłaty świadczeń pieniężnych na rzecz uprawnionych:

1) usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania klienta, skierowane są do osób samotnych, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a są ich pozbawione, a także rodzina nie może takiej pomocy zapewnić. Zakres rzeczowy usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania osoby zainteresowanej obejmuje różnorodne czynności o charakterze wspomagającym, opiekuńczym i pielęgnacyjnym, które mogą być przyznane i świadczone osobom wymagającym pomocy w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiece higieniczno-sanitarnej, pielęgnacji zaleconej przez lekarza oraz w miarę możliwości zapewnienia kontaktu z otoczeniem. W 2020 roku pomocą w formie usług opiekuńczych objęto 29 osób przewlekle chorych lub z orzeczoną niepełnosprawnością w miejscu zamieszkania. Wydatkowano na ten cel kwotę 222 611,00 zł.

Na realizację usług opiekuńczych Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku w roku 2020 pozyskał dodatkowe środki finansowe w ramach programu resortowego "Opieka 75+".

2) specjalistyczne usługi opiekuńcze (świadczone są przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem) są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności. Przeznaczone są dla osób dorosłych, chorych psychicznie, upośledzonych umysłowo, osób wykazujących inne zakłócenia czynności psychicznych. W wyjątkowych przypadkach ze specjalistycznych usług opiekuńczych mogą korzystać dzieci i młodzież z zaburzeniami psychicznymi pozbawione dostępu do zajęć rehabilitacyjnych i rewalidacyjno-wychowawczych, świadczonych przez inne zobowiązane podmioty.

W 2020 roku objęto pomocą w formie specjalistycznych usług opiekuńczych 3 niepełnosprawnych autystycznych dzieci.

Program pracy z dzieckiem autystycznym był dostosowany do możliwości psychofizycznych dziecka. Wydatkowano na ten cel 13 160,00 zł.

Świadczeniobiorca z tytułu korzystania z usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych ponosił odpłatność w zależności od posiadanego dochodu.

Potwierdzenie prawa do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych

Postępowanie w sprawie potwierdzenia prawa do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych odbywa się w oparciu o przepisy ustawy z dnia 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych jest zadaniem zleconym gminie z zakresu administracji rządowej.

W 2020 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku wydał 11 decyzji potwierdzających prawo do świadczeń opieki zdrowotnej na okres 90 dni, dla 11 osób z terenu gminy Pułtusk, które nie posiadały innego tytułu do ubezpieczenia zdrowotnego i które spełniały kryterium dochodowe zgodnie z ustawą o pomocy społecznej.

Kolejną formą wspierania rodzin najuboższych w 2020 r. w ramach realizacji zadań własnych o charakterze obowiązkowym przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej było zapewnienie uprawnionym mieszkańcom Gminy Pułtusk **pomocy w zakresie dożywiania**, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci do czasu podjęcia nauki w szkole podstawowej, uczniów do czasu ukończenia szkoły ponadpodstawowej, osób i rodzin znajdujących się w trudnych sytuacjach życiowych, w szczególności osób samotnych, w podeszłym wieku, chorych, niepełnosprawnych, spełniających kryterium dochodowe w wysokości do 150% w ramach wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023, przyjętego Uchwałą Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 roku oraz na podstawie Uchwały Nr III/28/2018 Rady Miejskiej w Pułtusku z dnia 4 grudnia 2018 roku w sprawie ustanowienia wieloletniego programu osłonowego Gminy Pułtusk w zakresie dożywiania w ramach realizacji wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023, którego istotnym celem jest ograniczenie zjawiska niedożywiania dzieci znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.

W 2020 roku pomocą w formie dożywiania objęto 844 osoby, których dochód na osobę w rodzinie wynosił do 150% kryterium dochodowego. W ramach realizacji programu w zakresie dożywiania sfinansowano posiłki wydawane w stołówkach placówek oświatowych, w żłobku i w barze gastronomicznym „Okruszek” - 272 dzieciom i młodzieży oraz 91 osobom dorosłym wydawanym w barze gastronomicznym „Okruszek” w Pułtusku, ul. Rynek 16. Osobom dorosłym, przewlekłe chorym, niepełnosprawnym, mającym trudności w poruszaniu się, posiłek był dowożony do miejsca ich zamieszkania.

W 2020 roku pomoc w formie posiłku niewymagającą przeprowadzenia wywiadu środowiskowego została przyznana 3 uczniom, w ilości 54 posiłków, na kwotę 243,00 zł ze środków własnych.

W ramach realizacji powyższego programu w zakresie dożywiania osoby i rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej, spełniające odpowiednie kryteria dochodowe w wysokości do 150 % otrzymały pomoc w formie świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności - 305 rodzin, w tym 767 osoby w tych rodzinach na kwotę 164 932,00 zł.

231

Praca socjalna jako działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi realizowana była przez pracowników socjalnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusku we współpracy z asystentem rodziny, kuratorami, z placówkami ochrony zdrowia, w tym zdrowia psychicznego, motywowaniu klientów do systematycznego leczenia, informowaniu o przysługujących ulgach i uprawnieniach, pomocy w uzyskaniu świadczeń rodzinnych i alimentów, możliwości uregulowania zadłużeń, pomocy w sporządzaniu wniosków o ustalenie stopnia niepełnosprawności, kierowaniu do Działu Wsparcia Środowiskowego prowadzonego przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku, do placówki wsparcia dziennego - świetlicy „Stonecznikowa Brać”. W sytuacjach kryzysowych wobec chorych psychicznie podejmowano interwencję z udziałem pracowników pogotowia, policji i administracji domów, składano wnioski do sądu o wydanie postanowienia w sprawie leczenia bez zgody, wydawano opinie w celu ustanowienia rodziny zastępczej w związku z prowadzonym postępowaniem w sprawie rodzicielstwa zastępczego, przeprowadzano wywiady środowiskowe dla potrzeb jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, w tym również z innego terenu.

Działania pracowników socjalnych z zakresu pracy socjalnej miały na celu ułatwienie funkcjonowania osób i rodzin oraz rozwijanie poczucia własnej wartości poprzez wykorzystanie możliwości tkwiących w ludziach oraz zasobach lokalnej społeczności, polegały również na działaniach, m.in.: pedagogizujących dla rodziców uświadamiających im role w wychowaniu dzieci, promowania właściwych wzorców funkcjonowania rodziny, edukacji w zakresie racjonalnego gospodarowania środkami finansowymi.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku w 2020 roku udzielił pomocy w formie pracy socjalnej 450 rodzinom o liczbie 942 osób, w tym wyłącznie pracy socjalnej 41 rodzinom o liczbie 59 osób.

Na przestrzeni 2020 roku świadczenia z pomocy społecznej w różnych formach skierowane zostały do 532 rodzin, liczących łącznie 1137 osób w tych rodzinach, co stanowiło 4,73% ogółu mieszkańców Gminy Pułtusk, tj. 24 046 ludności, tym w mieście 19 057 osób i 4 989 osób na terenach wiejskich (dane na dzień 31.12.2020r. uzyskane z UM w Pułtusku, Wydział Spraw Obywatelskich z dn. 08.02.2021r.).

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku na zaspokojenie różnorodnych potrzeb, czyli pomoc pieniężną, usługową i rzeczową wydatkował w całym roku budżetowym 2020 kwotę 46 476 454,41 zł, w tym:

- na zadania zlecone finansowane z budżetu państwa kwotę 39 797 979,93 zł,
- na zadania własne dofinansowane z dotacji celowej wojewody kwotę 2 063 954,37 zł,
- na zadania własne finansowane ze środków własnych gminy kwotę 4 614 520,11 zł.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku w 2020 r. w ramach zadań zleconych wypłacał świadczenia na podstawie ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych:

- 1) zasiłek rodzinny z dodatkami (z tytułu: urodzenia dziecka, opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego, samotnego wychowywania dziecka, wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego, rozpoczęcia roku szkolnego, podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania);
- 2) jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka,
- 3) zasiłek pielęgnacyjny,

- 4) świadczenie pielęgnacyjne,
- 5) specjalny zasiłek opiekuńczy,
- 6) zasiłek dla opiekuna, na podstawie ustawy z dnia 4 kwietnia 2014r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów,
- 7) świadczenie z funduszu alimentacyjnego, na podstawie ustawy z dnia 7 września 2007r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- 8) świadczenie rodzicielskie na podstawie ustawy z dnia 11 lutego 2016 roku o pomocy państwa w wychowaniu dzieci,
- 9) świadczenie wychowawcze na podstawie ustawy z dnia 11 lutego 2016 roku o pomocy państwa w wychowaniu dzieci,
- 10) świadczenie „Dobry Start” na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r.,
- 11) świadczenie z tytułu urodzenia się żywego dziecka na podstawie ustawy z dnia 4 listopada 2016r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

W 2020 roku w związku z realizacją zadań zleconych w zakresie świadczeń rodzinnych skorzystało 1709 rodzin, ze świadczeń z funduszu alimentacyjnego skorzystało 185 rodzin oraz 3066 rodzinom przyznano prawo do otrzymywania świadczenia wychowawczego.

Zgodnie z uchwałą NR VIII/70/2019 Rady Miejskiej w Pułtusku z dnia 20 lutego 2019r. w sprawie zmiany Statutu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusku przyjmowane były wnioski o przyznanie dodatku mieszkaniowego i dodatku energetycznego dla odbiorców wrażliwych energii elektrycznej. W roku 2020r. wypłacono 5 046 świadczeń w sprawie dodatku mieszkaniowego na kwotę 1 118 779,91 zł ze środków własnych gminy i 186 świadczeń w sprawie dodatku energetycznego na kwotę 2 713,98 zł, jako zadanie zlecone finansowane z budżetu państwa.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku w 2020r. realizował również zadanie zlecone zgodnie z ustawą z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty. Pomocą materialną o charakterze socjalnym w formie stypendium szkolnego na rok szkolny 2020/2021 objęto 64 rodziny, w tym 121 dzieci (za okres wrzesień - grudzień 2020r.). Jednocześnie wypłacono stypendia dla 79 rodzin, w tym 152 dzieci (za okres styczeń - czerwiec 2020r.) z wniosków przyjętych w 2019r. na rok szkolny 2019/2020. Na realizację wypłaty stypendiów w 2020 roku wydatkowano kwotę 149 582,53 zł (89 506,74 zł wypłacone w czerwcu oraz 60 075,79 zł wypłacone w grudniu) - środki finansowe otrzymane z dotacji Wojewody Mazowieckiego wynosiły 119 666,02 zł, natomiast 29 916,51 zł to udział środków własnych gminy.

W ramach działań wspierających rodziny marginalizowane, zagrożone ubóstwem wymagające wsparcia we wzmocnieniu roli rodziny, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku zapewniał również specjalistyczne poradnictwo dla ofiar przemocy domowej, świadczone przez prawnika, psychologa i specjalistę profilaktyki uzależnień w ramach **Interdyscyplinarnego Punktu Konsultacyjno - Informacyjnego dla Ofiar Przemocy Domowej**.

W 2020 roku realizowany był **Gminny Program Wspierania Rodziny i Opieki nad Dzieckiem na lata 2018-2020**, którego celem było m.in. zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny, zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywaniem już istniejących, zapobieganie niedostosowaniu społecznemu dzieci i młodzieży oraz wsparcie interdyscyplinarne dzieci i rodzin naturalnych.

W 2020 roku opieką asystenta rodziny objęto 28 rodzin, w których przebywało 53 dzieci.

W ramach redukcji zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego na terenie gminy

Pułtusk w 2020 roku organizowano we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Pułtuskusku prace społecznie użyteczne dla osób długotrwale korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, uczestników Klubu Integracji Społecznej i Samopomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtuskusku. Do wykonywania ww. prac zostało skierowanych 28 osób bezrobotnych w celu aktywizacji zawodowej, z którymi pracownicy socjalni zawarli kontrakt socjalny. W ramach reintegracji społecznej uczestnicy Klubu Integracji Społecznej i Samopomocy brali udział w konsultacjach indywidualnych prowadzonych przez specjalistów: doradcę zawodowego i psychologa z zastosowaniem reżimu sanitarnego z uwagi na stan zagrożenia epidemicznego, związanego z rozprzestrzenianiem się choroby COVID-19.

W zakresie zapobiegania marginalizacji osób i rodzin poprzez wyrównywanie szans oraz włączanie zagrożonych ubóstwem środowisk w życie społeczne, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtuskusku prowadził w 2020 roku placówkę wsparcia dziennego dla dzieci w formie opiekuńczej, świetlicę „Słonecznikowa Brać”, działającą przy ul. 13 Pułku Piechoty 1 w Pułtuskusku. Pobyt w świetlicy był nieodpłatny. W zajęciach świetlicowych w roku 2020 uczestniczyło 25 dzieci.

Placówka wsparcia dziennego – świetlica „Słonecznikowa Brać” w Pułtuskusku w ramach promocji aktywnego spędzania czasu wolnego w 2020 roku podejmowała działania zmierzającego do optymalnego zagospodarowania czasu wolnego dzieci z rodzin dysfunkcyjnych podczas ferii zimowych i wakacji poprzez zorganizowanie w miesiącu sierpniu 2020 roku warsztatów letnich, w których wzięło udział 15 dzieci z rodzin objętych pomocą Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtuskusku. Dodatkowo zorganizowano warsztaty zimowe w miesiącu lutym ubiegłego roku w formie zajęć plastycznych, warsztatów manualnych i kulinarnych przy udziale Baru „U Niedźwiadków” w Pułtuskusku oraz zajęcia sportowe. Ze względu na ogłoszony stan pandemii i zawieszenie działalności placówki zgodnie z poleceniem Wojewody Mazowieckiego w okresie od 12 marca do 26 maja oraz od 24 października 2020r. do odwołania nie zostały zorganizowane wszystkie w tym okresie zaplanowane imprezy kulturalne.

Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Pułtuskusku obejmowała bezpośrednią pomocą psychologiczno-pedagogiczną dzieci i młodzież oraz ich rodziców w formie indywidualnych i grupowych zajęć terapeutycznych, terapii rodzinnej, grup wsparcia dla rodziców, mediacji, warsztatów, porad, konsultacji, interwencji kryzysowej. Psychologowie Poradni prowadzili interwencję kryzysową jako formę wsparcia dziecka i rodziny w kryzysie, w tym interwencję w środowisku rodzinnym dziecka. Otaczano pomocą konsultacyjno - terapeutyczną dzieci i młodzież znajdującą się w trudnej sytuacji życiowej i emocjonalnej. Proponowano i organizowano cykliczne zajęcia terapeutyczne dla dzieci z rodzin niewydolnych wychowawczo i dysfunkcyjnych.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtuskusku we współpracy z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Pułtuskusku podejmowało szereg działań na rzecz monitorowania sytuacji rodzin naturalnych dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej m.in.: w formie spotkań i konsultacji zespołów złożonych z pracowników Centrum, w tym koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, pracowników socjalnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtuskusku oraz asystenta rodziny. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtuskusku w 2020r. rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych umożliwiała korzystanie z poradnictwa specjalistycznego prowadzonego przez psychologa, prawnika oraz pracowników socjalnych.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtuskusku współpracując z liderem „Szlachetnej

paczki” w październiku 2020 roku zgłosił 11 rodzin do udzielenia im wsparcia. 4 rodziny zostały zakwalifikowane i otrzymały pomoc rzeczową, tzw. „Szlachetną paczkę”.

W ramach współpracy z organizacjami pozarządowymi Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku w dniu 7 lutego 2020r. zawarł porozumienie o współpracy z Fundacją „Krok w Przyszłość” w Pułtusku w zakresie kierowania klientów Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusku spełniających kryterium dochodowe, określone na poziomie 200% kryterium dochodowego uprawnionego do korzystania ze świadczeń pomocy społecznej, tj. 1402,00 zł - w przypadku osoby samotnie gospodarującej, 1 056,00 zł - w przypadku osoby w rodzinie, znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, do otrzymania darów żywnościowych w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 – Program 2019 Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

W 2020 roku pracownicy socjalni Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusku skierowali 255 rodzin o liczbie osób - 613.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku w ramach podpisanego porozumienia w dniu 29 kwietnia 2020r. pomiędzy Gminą Pułtusk reprezentowaną przez Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusku, a Fundacją Gwiazdka z siedzibą przy ul. Hetmańska 65, 05-120 Legionowo reprezentowaną przez Prezesa – Panią Ewę Jakóbczak - Walczak otrzymał artykuły higieniczne i kosmetyki, które zostały przekazane 400 klientom MOPS w Pułtusku.

Urząd Miejski w Pułtusku w 2020 roku wspierał rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej poprzez:

1) realizację Programu Rodzina 3+, którego celem jest podjęcie działań zmierzających do polepszenia warunków życiowych wielodzietnych rodzin zamieszkałych na terenie gminy Pułtusk, umacnianie rodziny oraz wspieranie realizacji funkcji i kondycji rodziny wielodzietnej poprzez wydawanie Karty Rodziny 3 +;

W 2020 roku 59 rodzin otrzymało Kartę Rodziny 3+, liczba wydanych Kart 3+ - 293;

2) realizację Programu Karty Dużej Rodziny, która przysługuje rodzinom z przynajmniej trojgiem dzieci, niezależnie od uzyskiwanych dochodów. Karta oferuje system zniżek oraz dodatkowych uprawnień. Jej posiadacze mieli możliwość korzystania z katalogu oferty kulturalnej, rekreacyjnej, czy transportowej na terenie całego kraju.

W 2020 roku wydano Kartę Dużej Rodziny 82 rodzinom, liczba wydanych Kart Dużej Rodziny – 248;

3) uzyskanie dofinansowania z Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej na funkcjonowanie Żłobka Miejskiego w Pułtusku z Resortowego programu rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 „Maluch+ 2020” w kwocie 131 220,00 zł na funkcjonowanie 81 miejsc.

Z uwagi na to, że problemowi ubóstwa towarzyszą inne problemy społeczne, zasoby wymienione w innych częściach sprawozdania dotyczą również kwestii ubóstwa.

Ocena realizacji celu szczegółowego nr 1.

Powyższe kierunki były realizowane i przewidziane są do kontynuacji w następnych latach w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pułtusk na lata 2021-2026.

135

Kierunek wymagający podjęcia działań w dokumencie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pułtusk na lata 2021-2026:

- zabezpieczenie adekwatnych warunków mieszkaniowych do potrzeb osób, rodzin ubogich, wielodzietnych, zastępczych poprzez opracowanie polityki lokalnej, która ułatwi rodzinom pozyskiwanie i utrzymanie samodzielnych mieszkań.

2. PRZECIWDZIAŁANIE ZJAWISKU DŁUGOTRWAŁEGO BEZROBOCIA I ELIMINOWANIE JEGO NEGATYWNYCH SKUTKÓW

kierunki działań:

- budowanie sieci współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rozwiązywania problemu bezrobocia,
- tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju przedsiębiorczości w gminie poprzez pomoc przedsiębiorcom tworzącym nowe miejsca pracy w tym promowanie rozwoju małych, średnich przedsiębiorstw oraz rzemiosła w gminie,
- pomoc bezrobotnym w podejmowaniu samozatrudnienia,
- praca socjalna z bezrobotnym i jego rodziną poprzez podejmowanie inicjatyw na rzecz zmiany postaw bezrobotnych, aktywizowanie do pełnienia ról społecznych oraz powrotu na rynek pracy,
- wspieranie bezrobotnych w nabywaniu umiejętności i kompetencji zawodowych,
- realizacja projektów współfinansowanych ze środków EFS,
- stworzenie warunków dla wspierania pracodawców oferujących pierwszą pracę i staże zawodowe dla absolwentów i bezrobotnych absolwentów różnych typów szkół (kontrakty, ulgi w podatkach gminnych),
- stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w celu zapewnienia osobom bezrobotnym dostępu do informacji o istniejących możliwościach udziału w aktualnych projektach oraz formach wsparcia,
- prowadzenie stałej, dokładnej analizy popytu i podaży siły roboczej na lokalnym i regionalnym rynku pracy w celu ukierunkowania szkoleń i kursów dla bezrobotnych,
- zabezpieczenie pomocy materialnej osobom i rodzinom dotkniętym długotrwałym bezrobociem w formach przewidzianych w ustawie o pomocy społecznej,
- aktywizacja bezrobotnych poprzez wykorzystanie metod stosowania kontraktów socjalnych dzięki wypracowanym metodom negocjacyjnym,
- aktywizowanie bezrobotnych uczestników Klubu Integracji Społecznej i Samopomocy, m.in. poprzez konsultację z doradcą zawodowym, zatrudnienie wspierane w ramach prac społecznie użytecznych,
- aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych w ramach działalności KISS polegająca na partnerskim udziale w projektach zewnętrznych, wspieranie działalności Klubu Integracji Społecznej i Samopomocy i tworzenie grup wsparcia dla osób zrzeszonych w KISS (działania aktywizujące),
- stworzenie i wdrożenie programu pomocy rodzinom dotkniętym długotrwałym bezrobociem, uwzględniającego przede wszystkim działania podtrzymujące prawidłowe funkcje socjalizacyjne i wychowawcze rodziny oraz obejmującego działania kompensacyjne, realizowane w najbliższym środowisku,
- wspieranie zatrudnienia osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy w ramach prac interwencyjnych, robót publicznych, staży, przygotowania zawodowego.

Bezrobocie jest jednym z podstawowych problemów społecznych Gminy Pułtusk. Wielkość stopy bezrobocia zgodnie z danymi GUS określona jest na poziomie powiatu pułtuskiego i na dzień 31 grudnia 2020r. wynosiła 13,1%. W porównaniu z rokiem ubiegłym wykazuje tendencję wzrostową o 1,1%.

W okresie 12 miesięcy 2020 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Pułtusku zarejestrowało się ogółem 1401 bezrobotnych mieszkańców Gminy Pułtusk. Poniższa tabela przedstawia liczbę osób bezrobotnych z terenu gminy Pułtusk zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Pułtusku według wybranych kategorii.

Wyszczególnienie		Liczba bezrobotnych
Bezrobotni ogółem		1401
w tym	mężczyźni	711 (w tym z prawem do zasiłku 96)
	kobiety	690 (w tym z prawem do zasiłku 135)
	osoby do 25 roku życia	209
	osoby powyżej 50 roku życia	324
	osoby niepełnosprawne	32
	osoby długotrwale bezrobotne	822
	osoby bez kwalifikacji zawodowych	535
	osoby z prawem do zasiłku	231
	osoby bez prawa do zasiłku	1170

Przeciwdziałanie bezrobociu jest jednym z najważniejszych zadań Gminy Pułtusk i powiatu pułtuskiego. Walka z bezrobociem jest trudnym i długotrwałym przedsięwzięciem, które wymaga współpracy wielu instytucji, firm i organizacji pozarządowych oraz samorządów. Zmiany, jakie zachodzą na rynku pracy, konkurencja w obszarze pozyskiwania zatrudnienia oraz stosowane przez pracodawców metody i techniki rekrutacji i selekcji personelu, powodują konieczność zdobywania umiejętności związanych z poszukiwaniem pracy przez osoby chcące powrócić do zatrudnienia.

Powiatowy Urząd Pracy w Pułtusku - jest podstawową jednostką organizującą pomoc osobom bezrobotnym i poszukującym pracy, w tym pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe oraz organizacja szkoleń. Urząd realizuje zadania w zakresie ograniczenia skali bezrobocia, łagodzenia jego skutków społeczno-ekonomicznych, promocji tworzenia nowych miejsc pracy i firm.

Działania Powiatowego Urzędu Pracy w Pułtusku w zakresie wspierania małych i średnich przedsiębiorstw w 2020r. polegały przede wszystkim na współpracy z przedsiębiorcami w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy, organizacji prac interwencyjnych, prac społecznie użytecznych, robót publicznych, refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowisk pracy, organizacji stażu, przygotowania zawodowego dorosłych. Przedsiębiorcy, którzy zdecydowali się na zatrudnienie pracownika (nie będącego osobą niepełnosprawną) w ramach refundowanego stanowiska otrzymali pomoc finansową w wysokości 24 000,00 zł na każde utworzone stanowisko pracy. Ustawowy 24-miesięczny okres zatrudnienia wraz z okresem deklarowanym przez pracodawcę, stanowią dla kierowanej osoby bezrobotnej gwarancję długotrwałego zatrudnienia, a dla przedsiębiorcy stabilizację zatrudnieniową. Utworzono nowe stanowisko pracy na okres 36 miesięcy ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób

34
37

Niepełnosprawnych, gdzie skierowano 1 osobę z orzeczonym stopniem niepełnosprawności. W 2020r. na wyposażenie/doposażenie stanowiska pracy skierowano 47 osób bezrobotnych, w ramach zawartych 41 umów z przedsiębiorcami.

W ramach podstawowej usługi rynku pracy - którą jest **pośrednictwo pracy**. W 2020r. pozyskano ogółem 1137 ofert pracy i miejsc aktywizacji zawodowej, z czego 447 niesubsydiowanych ofert pracy (39,3%). W porównaniu do roku 2019 liczba ofert pracy oraz miejsc aktywizacji zawodowej zmniejszyła się o 341 miejsc z powodu panującej w kraju epidemii i związanych z nią obostrzeń, w tym ograniczenia do minimum bezpośredniego kontaktu z klientem PUP. Pierwsze miesiące pandemii przyniosły spadek liczby ofert pracy. Od 14 marca 2020r. do 30 kwietnia 2020r. zgłoszono zaledwie 79 ofert pracy i miejsc aktywizacji zawodowej - tj. o 132 oferty mniej niż w analogicznym okresie roku ubiegłego. Pod koniec II kwartału nastąpił niewielki przełom na rynku pracy. Pracodawcy wznowili rekrutację w zakresie niesubsydiowanych ofert pracy, jak i miejsc aktywizacji przyjętych w ramach realizowanych programów i projektów. Na potrzeby pracodawców w 2020r. wydano łącznie 800 skierowań do pracy. Ograniczenia, a nawet całkowita rezygnacja ze spotkań grupowych, bezpośrednich kontaktów z innymi osobami, spowodowały że odstąpiono od realizacji w roku 2020 z zaplanowanych po raz kolejny w „kalendarzu powiatowych wydarzeń” targów pracy. Przyjęte w celu zapobiegania, przeciwdziałania i zwalczania COVID-19 rozwiązania, przełożyły się na efekty realizowanego pośrednictwa pracy. Niezmierną rolę odgrywa **poradnictwo zawodowe**. W roku 2020 z tej formy wsparcia skorzystało łącznie 453 osoby bezrobotne, w tym 76 osób z indywidualnej informacji zawodowej, 367 osób z indywidualnej porady zawodowej oraz 10 osób ze szkolenia z zakresu umiejętności poszukiwania pracy.

Trzecią usługą rynku pracy jest **organizacja szkoleń**. Rok 2020, to rok wyjątkowo ubogi w organizację szkoleń. Ich uczestnikami były zaledwie 3 osoby bezrobotne w związku z zawieszeniem lub zmianą formy ich organizacji działalności wielu jednostek szkoleniowych ze względu na stan epidemii. Dominujące w 2020 roku szkolenia na odległość (on-line) wykluczyły możliwość kierowania osób bezrobotnych na szkolenia kończące się nabyciem „kompetencji twardych”, np.: prawa jazdy kategorii C, C+E, D, uprawnień operatora koparko-ładowarki czy spawacza, uprawnień czeladniczych. Zaprezentowane usługi rynku pracy wspierane są **instrumentami rynku pracy**. Najpopularniejszymi i najczęściej kierowanymi do osób bezrobotnych instrumentami rynku pracy są: staż, prace społecznie-użyteczne, podjęcie zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych czy też na wyposażonym czy doposażonym stanowisku pracy, oraz dotacje na podjęcie działalności gospodarczej.

Staż to forma pomocy osobom bezrobotnym, przy aktywnej współpracy pracodawcy, pozwalająca na nabywanie przez bezrobotnego umiejętności praktycznych niezbędnych do podjęcia pracy bez nawiązania stosunku pracy z pracodawcą. Jego bezkosztowy – po stronie organizatora stażu – charakter, stanowi zachętę wśród przedsiębiorców instytucji publicznych do tworzenia nowych miejsc aktywizacji zawodowej. W 2020r. Dyrektor Powiatowego Urzędu Pracy w Pułtusku zawarł z pracodawcami ogółem 215 umów, spośród których 133 to umowy, których stroną są przedsiębiorcy. Pomimo niestabilnej sytuacji spowodowanej koronawirusem, w 2020 roku do odbywania stażu skierowano łącznie 248 osób, w tym do przedsiębiorców 140, tj. o 28 osób ogółem mniej niż w roku ubiegłym. Rok ubiegły, to również kontynuacja zdobywania wiedzy i umiejętności przez 27 stażystów, którzy podjęli tą formę aktywizacji rok wcześniej.

Przygotowanie zawodowe dorosłych to kolejny instrument aktywizacji zawodowej wspierający lokalnych przedsiębiorców, w formie praktycznej nauki zawodu dorosłych

lub przyuczenia do pracy dorosłych, realizowany bez nawiązania stosunku pracy z pracodawcą zakończony egzaminem uzyskując tytuł czeladnika. Powiatowy Urząd Pracy w Pułtusku we współpracy z Cechem Rzemiosł Różnych i Przedsiębiorczości w Pułtusku aktywizował osoby bezrobotne, wspierając lokalne rzemiosło. W 2020 roku 4 osoby bezrobotne rozpoczęły przygotowanie zawodowe dorosłych w formie praktycznej nauki zawodu (dekarz, ślusarz, murarz-tylnik, wulkanizator), a 5 osób zakończyło egzaminem przygotowanie zawodowe dorosłych rozpoczęte w roku ubiegłym uzyskując tytuł czeladnika.

W celu niwelowania zjawiska długotrwałego bezrobocia wśród klientów korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, PUP w Pułtusku ściśle współpracuje z samorządami gminnymi i ośrodkami pomocy społecznej z terenu powiatu pułtuskiego. Zakres tej współpracy - na rzecz wspólnych klientów - obejmuje szereg działań służących uaktywnieniu zawodowemu i społecznemu. Mając świadomość znacznego oddalenia zawodowego i społecznego, oferujemy formę wejścia /powrotu na rynek pracy. 40 godzinny miesięczny okres zajęć (10 godzin tygodniowo) realizowanych w ramach **prac społecznie użytecznych** jest czasem nabywania nowych umiejętności, kompetencji, przy niewielkiej ingerencji w dotychczasowy styl życia. To pierwszy krok do uaktywnienia się, zmierzający do czynnego uczestnictwa w procesie wychodzenia z bezrobocia.

Prace interwencyjne to najpopularniejsza forma aktywizacji, realizowana w ramach zawartej pomiędzy bezrobotnym a pracodawcą umowy o pracę, poprzedzona umową zawartą pomiędzy pracodawcą a urzędem pracy. Osoba bezrobotna otrzymuje zatrudnienie, a pracodawca otrzymuje refundację części kosztów poniesionych na wynagrodzenia, nagrody oraz składki na ubezpieczenie społeczne. W ramach zawartych w 2020 roku 103 umów o organizację prac interwencyjnych (52 umowy z podmiotami prywatnymi) zatrudnienie na stanowiskach umysłowych oraz robotniczych podjęło 143 osoby bezrobotne (83,6% zatrudnionych w roku 2019). 101 osób kontynuowało zatrudnienie podjęte w roku ubiegłym.

Kolejną formą zatrudnienia subsydiowanego są **roboty publiczne**, preferowane przez samorządy z uwagi na wyższą kwotę dofinansowania w porównaniu do prac interwencyjnych. W 2020r. do zatrudnienia w ramach robót publicznych skierowano 17 osób.

Dotacje to jedna z bardziej atrakcyjnych form wsparcia przedsiębiorczych osób, które chcą podjąć pracę na własny rachunek, rozpocząć własną działalność gospodarczą, mogli ubiegać się o pomoc finansową w formie **jednorazowej przyznanej dotacji na podjęcie działalności gospodarczej**. W 2020 roku dotacji na ten cel udzielono 100 bezrobotnym. Mimo wprowadzonych, w związku z epidemią COVID-19, ograniczeń w wielu branżach, w 2020 roku – przy wsparciu finansowym PUP w Pułtusku – powstało 17 podmiotów gospodarczych więcej niż w roku ubiegłym.

W 2020r. Powiatowy Urząd Pracy w Pułtusku, przy współudziale pracodawców oraz przedsiębiorców, objął wsparciem 804 osoby, dysponując pulą środków finansowych wynoszącą 6 487 736,61 zł.

W 2020r. skierowano na poszczególne formy aktywizacji zawodowej osoby bezrobotne z powiatu pułtuskiego, w ramach środków algorytmowych Funduszu Pracy, m.in. na:

- a) szkolenia – 1 osoba,
- b) prace interwencyjne – 36 osób,
- c) roboty publiczne - 17 osób,
- d) refundacje kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy – 4 osoby,
- e) staże – 54 osoby,
- f) bony na zasiedlenie – 3 osoby,

- 239
- g) prace społecznie użyteczne – 233 osoby, w tym 26 osób z terenu gminy Pułtusk,
  - h) przygotowanie zawodowe dorosłych - 4 osoby,
  - i) dotacje na podjęcie działalności gospodarczej – 3 osoby.
- Ogółem zaktywizowano 352 osoby bezrobotne.

Programy realizowane w 2020r. przez Powiatowy Urząd Pracy w Pułtusku (środki krajowe) finansowane z pozyskanych dodatkowo środków finansowych na realizację zadań na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej z rezerwy Ministra Rodziny Pracy i Polityki Społecznej:

1. Realizacja projektu pn. „Program aktywizacji zawodowej w regionach wysokiego bezrobocia” od 01.07.2020r. - 31.12.2020r.

Ilość zaktywizowanych osób - 54 osoby.

Zrealizowane działania:

- a) staże - 40 osób,
  - b) prace interwencyjne – 2 osoby,
  - c) dotacja na podjęcie działalności gospodarczej – 9 osób,
  - d) refundacja kosztów wyposażenia lub wyposażenia stanowiska pracy – 3 osoby.
2. Realizacja projektu pn. „Program aktywizacji zawodowej bezrobotnych zamieszkujących na wsi”.

Ilość zaktywizowanych osób – 25 osób.

Zrealizowane działania :

- a) staże – 20 osób,
- b) dotacje na podjęcie działalności gospodarczej – 5 osób.

Projekty współfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego realizowane w 2020r. przez Powiatowy Urząd Pracy w Pułtusku:

1. Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (POWER) - „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie pułtuskim (IV)”

Ilość zaktywizowanych osób - 160.

Zrealizowane działania:

- a) bony na zasiedlenie -5 osób
- b) staże – 71 osób,
- c) dotacje na podjęcie działalności gospodarczej - 41 osób,
- d) prace interwencyjne – 26 osób,
- e) refundacja kosztów wyposażenia lub wyposażenia stanowiska pracy - 17 osób.

Po zakończonym pierwszym roku realizacji projektu 146 osób opuściło rejestr osób bezrobotnych, w tym 105 z tytułu podjęcia pracy u „osób trzecich”, a 41 z tytułu samozatrudnienia.

2. Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego (RP OWM) - „Aktywizacja osób w wieku 30 lat i więcej pozostających bez pracy w powiecie pułtuskim (III)”

Ilość zaktywizowanych osób - 205

Zrealizowane działania:

- a) prace interwencyjne - 79 osób,
- b) dotacje na podjęcie działalności gospodarczej - 41 osób,
- c) staże – 60 osób,
- d) szkolenia -2 osoby,
- e) refundacja kosztów wyposażenia lub wyposażenia stanowiska pracy - 23 osoby.

Spośród 205 uczestników powyższego projektu 149 osób uzyskało zatrudnienie, a 41 osób podjęło samozatrudnienie i tym samym osiągnięto efektywność zatrudnieniową na poziomie około 93%.

Powiatowy Urząd Pracy w Pułtusku w 2020r. w ramach środków z Państwowego Funduszu Rehabilitacyjnego Osób Niepełnosprawnych (PFRON) objął wsparciem osoby bezrobotne niepełnosprawne w zakresie realizacji zadań przyznane na rehabilitację zawodową osób niepełnosprawnych w formie:

- a) staże - 3 osoby,
- b) dotacje na podjęcie działalności gospodarczej - 1 osoba,
- c) refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy - 1 osoba.

Inne działania w zakresie wspierania małych, średnich przedsiębiorstw podejmowane przez PUP w Pułtusku to zadania dedykowane wyłącznie do przedsiębiorców. Są nimi zatrudnienie cudzoziemców, wsparcie pracodawców i jego pracowników w kształceniu ustawicznym, a także realizowana po raz pierwszy pomoc przedsiębiorcom w ramach tzw. Tarczy Antykryzysowej. W ramach kierowanego do przedsiębiorstw pośrednictwa pracy w okresie od stycznia do grudnia 2020r. wydano 51 informacji starosty dot. możliwości zaspokojenia potrzeb kadrowych podmiotu powierzającego pracę cudzoziemcowi, na łączną liczbę 179 stanowisk pracy. Dla przedsiębiorców szczególne znaczenie mają działania realizowane w obszarze podnoszenia kwalifikacji pracodawców i pracowników. W ramach dostępnego w 2020r. limitu środków Krajowego Funduszu Szkoleniowego kształceniem ustawicznym objęto łącznie 94 osoby. W celu utrzymania miejsc pracy oraz wsparcia przedsiębiorców dotkniętych skutkami ekonomicznymi wywołanymi wirusem SARS-CoV-2, Ustawodawca przewidział szereg pomocowych rozwiązań:

1) Tzw. „Tarcza Antykryzysowa” proponuje m.in.: dofinansowanie części kosztów wynagrodzeń pracowników oraz należnych od nich składek na ubezpieczenie społeczne dla przedsiębiorcy (mikro, małego i średniego) lub organizacji pozarządowej, dofinansowania kosztów prowadzenia działalności gospodarczej dla przedsiębiorcy samozatrudnionego, dofinansowanie części kosztów wynagrodzeń pracowników dla kościelnej osoby prawnej, niskoprocentową pożyczkę dla mikroprzedsiębiorcy lub organizacji pozarządowej, dotacja na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia działalności dla mikro lub małego przedsiębiorcy.

2) Niskoprocentowa pożyczka to jednorazowa pomoc finansowa adresowana do uprawnionych podmiotów, które na dzień 29 lutego lub 31 marca 2020r. prowadziły działalność gospodarczą/statutową. Maksymalna wysokość pożyczki wynosi 5 tysięcy złotych, która podlega umorzeniu, pod warunkiem prowadzenia działalności przez okres 3 miesięcy.

3) „Dotacja Branżowa” jako instrument wsparcia przedsiębiorców w związku z ich sytuacją ekonomiczną wywołaną pandemią COVID-19 adresowana była do mikro i małych przedsiębiorców, prowadzących na dzień 30 września działalność gospodarczą. Dotacja mogła zostać udzielona do 5000,00 zł, z przeznaczeniem na pokrycie bieżących kosztów na pokrycie prowadzenia działalności gospodarczej. W okresie 19-31 grudnia 2020r. do PUP w Pułtusku wpłynęło 36 wniosków o udzielenie powyższej dotacji.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2020r. do Powiatowego Urzędu Pracy w Pułtusku wpłynęło łącznie 3188 wniosków o wsparcie w ramach tzw. „Tarczy Antykryzysowej”.

W celu łagodzenia skutków bezrobocia Gmina Pułtusk we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy i Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Pułtusku w 2020 roku organizowała prace społecznie użyteczne, dla osób bezrobotnych na terenie gminy Pułtusk, przy wykonywaniu, których zostało zatrudnionych 26 osób bezrobotnych bez prawa

241

do zasiłku. W ramach umów o organizację robót publicznych skierowano z Powiatowego Urzędu Pracy w Pułtusku do zatrudnienia w jednostkach organizacyjnych Gminy Pułtusk - 2 osoby bezrobotne. W ramach umów o organizację staży skierowano z Powiatowego Urzędu Pracy w Pułtusku do odbywania staży w jednostkach organizacyjnych Gminy Pułtusk - 27 osób bezrobotnych, w tym do Urzędu Miejskiego w Pułtusku 5 osób.

Na terenie Gminy Pułtusk zarejestrowano ogółem 3420 podmiotów gospodarczych, w tym w 2020r. zarejestrowano 108 podmiotów gospodarczych.

Działania na rzecz osób długotrwale bezrobotnych podejmowane były również przez **Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku**.

W Gminie Pułtusk w dalszym ciągu liczną grupę osób korzystających ze wsparcia ze środków pomocy społecznej stanowiły osoby bezrobotne (osoby o najniższych kwalifikacjach zawodowych, niskim wykształceniu lub ich braku).

W 2020r. wsparciem z powodu bezrobocia objęto 286 rodzin, w tym osób w rodzinie 761. Z zasiłków okresowych z tytułu bezrobocia skorzystało 155 rodzin, w tym 849 osób w tych rodzinach, pozostałe świadczenia pieniężne na rzecz osób bezrobotnych stanowiły zasiłki celowe przyznawane w szczególności na zakup żywności, opału, leków, odzieży i obuwia, częściowe pokrycie zadłużeń w opłacie za czynsz, energię elektryczną oraz dofinansowanie innych potrzeb związanych z utrzymaniem, dożywianie w ramach wieloletniego programu wspierania finansowego gmin „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023.

Działania pracowników socjalnych wobec osób bezrobotnych w ramach prowadzonej pracy socjalnej skupiały się przede wszystkim na:

- 1) możliwości uzyskania kwalifikacji dostosowanych do sytuacji na rynku pracy przez osoby bezrobotne oraz wsparciu osób, które nie potrafiły wykorzystać własnych zasobów i możliwości przy korzystnych zmianach na rynku pracy;
- 2) przygotowaniu i wspieraniu osoby bezrobotnej w trakcie poszukiwania pracy, udzielanie pomocy w aktywnym poszukiwaniu pracy (poradnictwo z zakresu aktywnego poszukiwania pracy, pomoc w przygotowaniu dokumentów aplikacyjnych - listów motywacyjnych i życiorysów);
- 3) niwelowaniu psychospołecznych skutków bezrobocia osób pozostających bez pracy i ich rodzin;
- 4) zwiększeniu aktywności i zaangażowania osób bezrobotnych w działaniach służących usamodzielnieniu;
- 5) readaptacji do środowiska pracy w przypadku długotrwale bezrobotnych, kierowanie do wykonywania prac społecznie użytecznych, które stanowią pierwszy etap w reintegracji społeczno - zawodowej beneficjentów pomocy społecznej, pozwalają im na zdobycie doświadczeń zawodowych i podniesienie kwalifikacji.

Klub Integracji Społecznej i Samopomocy działający w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusku w 2020 roku realizował działania z zakresu reintegracji społecznej i zawodowej wśród mieszkańców Gminy Pułtusk - osób zagrożonych wykluczeniem społecznym lub już wykluczonych społecznie.

Działania w ramach zajęć Klubu Integracji Społecznej i Samopomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusku były realizowane zgodnie z założonym harmonogramem i odbywały się w siedzibie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusku z zachowaniem reżimu sanitarnego w okresie epidemii.

Uczestnikami Klubu Integracji Społecznej i Samopomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusku było 28 osób długotrwale bezrobotnych, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, zagrożonych wykluczeniem społecznym, które ze względu na swoją sytuację życiową nie były w stanie własnym staraniem zaspokoić podstawowych potrzeb życiowych, co ograniczało ich uczestnictwo w życiu zawodowym, społecznym i rodzinnym. Warunkiem uczestnictwa w zajęciach Klubu było zawarcie i realizacja kontraktu socjalnego, o którym mowa w przepisach o pomocy społecznej.

Program Klubu Integracji Społecznej i Samopomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusku był realizowany przez specjalistów: psychologa i doradcę zawodowego.

W ramach realizacji zadań ww. Klubu w 2020 roku 28 uczestników - osób bezrobotnych, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej zostało objętych niżej wymienionymi działaniami:

- 1) spotkania z zakresu poradnictwa psychologicznego z elementami profilaktyki uzależnień były realizowane w wymiarze 30 godzin;
- 2) spotkania z zakresu doradztwa zawodowego były realizowane w wymiarze 25 godzin.

W ramach pracy Klubu Integracji Społecznej i Samopomocy skierowano do wykonywania prac społecznie użytecznych w wymiarze 40 godzin miesięcznie 28 osób w celu aktywizacji zawodowej, kształtowania poczucia odpowiedzialności i obowiązkowości poprzez regularne wykonywanie powierzonych obowiązków prowadzące do wyrobienia nawyku pracy. Prace społecznie użyteczne to szczególnie instrument aktywizacji społeczno - zawodowej osób w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy, które nie uzyskują zasiłku dla bezrobotnych oraz korzystają ze świadczeń pomocy społecznej. Prace społecznie użyteczne stanowią pierwszy etap w reintegracji społeczno - zawodowej beneficjentów pomocy społecznej, pozwalają im na zdobycie doświadczeń zawodowych i podniesienie kwalifikacji.

Koordinacja działań w ramach Klubu Integracji Społecznej i Samopomocy była sprawowana przez dwóch pracowników zaangażowanych do pracy w Klubie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusku: koordynatora KISS i pracownika socjalnego.

Ocena realizacji celu szczegółowego 2.

Powyższe kierunki były realizowane i przewidziane są do kontynuacji w następnych latach w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pułtusk na lata 2021-2026.

Kierunek wymagający podjęcia działań w dokumencie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pułtusk na lata 2021-2026:

- tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju przedsiębiorczości w Gminie Pułtusk, poprzez pomoc przedsiębiorcom tworzącym nowe miejsca pracy, w tym promowanie rozwoju małych, średnich przedsiębiorstw oraz rzemiosła w gminie.

3. TWORZENIE WARUNKÓW WYCHODZENIA Z BEZDOMNOŚCI I ZAPOBIEGANIE PRZECHODZENIA OSÓB UBOGICH W STAN BEZDOMNOŚCI

kierunki działań:

- opracowanie i wdrożenie gminnego programu wychodzenia z bezdomności,
- systematyczne diagnozowanie i monitorowanie zjawiska bezdomności na terenie gminy,
- rozwój budownictwa socjalnego i komunalnego,

- rozszerzenie pracy socjalnej na rzecz osób bezdomnych bądź zagrożonych bezdomnością,
- zapobieganie izolacji społecznej osób opuszczających zakłady karne,
- zapewnienie osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych (pomoc finansowa, rzeczowa, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych),
- podejmowanie działań zmierzających do zorganizowania miejsc noclegowych na terenie gminy,
- pomoc w walce z uzależnieniami - poprzez realizację działań wobec osób uzależnionych wynikających z Gminnego Programu Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- działania aktywizujące prowadzące do usamodzielnienia osób bezdomnych poprzez, m.in. realizację Indywidualnych Programów Wychodzenia z Bezdomności,
- łagodzenie skutków bezdomności w okresie jesienno - zimowym,
- adaptacja budynku mieszkalnego na schronisko dla dwudziestu osób bezdomnych, uczestniczących w programie wychodzenia z bezdomności,
- podejmowanie działań poprzedzających utratę lokalu mieszkaniowego (oddłużanie lokali w ramach podejmowania prac społecznie-użytecznych, szkoleń w zakresie gospodarowania budżetem domowym).

Bezdomność, obok ubóstwa, bezrobocia i niepełnosprawności jest wymieniana najczęściej jako czynnik wywołujący poważne różnicowanie w dostępie do podstawowych dóbr, usług i możliwości uczestnictwa w życiu społecznym, rodzącym groźbę, a często faktycznie wykluczenie społeczne.

Długotrwałe bezrobocie, niezaradność życiowa, konflikty rodzinne, uzależnienie od alkoholu, brak mieszkania po opuszczeniu zakładu karnego, eksmisje z tytułu zaległości w opłatach mieszkaniowych, wymeldowanie z miejsca zamieszkania, to najczęściej występujące przyczyny bezdomności na terenie gminy Pułtusk. Problemy mieszkaniowe oraz zadłużeniowe z powodu nieopłacania czynszu z tytułu najmu lokali z zasobów gminy, to czynniki znacznie podnoszące ryzyko bezdomności.

Gmina Pułtusk w swoich zasobach posiadała na dzień 31.12.2020 r. 513 mieszkań komunalnych, z których 388 stanowi własność Gminy, a 125 było w jej posiadaniu. W zasobach Gminy brak jest lokali socjalnych, a 60 osób jest oczekujących na mieszkanie socjalne. W 2020r. 70 rodzin złożyło wnioski o przyznanie mieszkania komunalnego z zasobów gminy, a oczekujących na lokal socjalny z zasobów gminy na podstawie wyroków eksmisyjnych było 60 rodzin, zaś 1 rodzina otrzymała eksmisję bez tytułu do lokalu socjalnego. Istniejące w Gminie Pułtusk zasoby mieszkaniowe nie zaspokajają potrzeb mieszkańców w tym zakresie, dlatego konieczny jest rozwój budownictwa socjalnego i na wynajem.

Pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością na terenie gminy Pułtusk świadczy **Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku**.

W celu zdiagnozowania i monitorowania sytuacji osób bezdomnych, przebywających na terenie gminy Pułtusk potrzebujących wsparcia, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku współpracuje z innymi instytucjami tj.: Komendą Powiatową Policji, Strażą Miejską, kuratorami sądowymi, Zespołem Mieszkaniowym Urzędu Miejskiego w Pułtusku, Poradnią Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia, Szpitalem Powiatowym oraz pielęgniarkami środowiskowymi.

Skala problemu bezdomności na terenie gminy Pułtusk nie jest duża. Przy czym mówiąc o bezdomności, należy mieć na uwadze dwa aspekty, tj. bezdomność formalną, wynikającą z przepisów ustawy oraz bezdomność faktyczną. Istotne nasilenie problemu bezdomności zauważalne jest najczęściej w okresie jesienno-zimowym i dotyczy głównie mężczyzn

z problemem alkoholowym. Ogólna liczba zdiagnozowanych osób bezdomnych, które z tego tytułu objęte były pomocą na terenie gminy Pułtusk w 2020 roku wynosiła 22 osoby (w tym 1 kobieta).

W związku z brakiem schroniska i noclegowni dla osób bezdomnych na terenie gminy Pułtusk Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku miał zawartą umowę ze Stowarzyszeniem „Serdeczna Dłoń”. Kwota odpłatności ponoszonej przez osobę, której przyznano świadczenie w postaci schronienia była uzależniona od kryterium dochodowego, ustalonego zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej.

W 2020r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku za 8 osób pokrywał koszty pobytu w schronisku zgodnie z uchwałą nr XX/201/2019 Rady Miejskiej w Pułtusku z dnia 28 listopada 2019r. w sprawie zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w ośrodku wsparcia – schronisku dla osób bezdomnych i schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi. Jedna z osób bezdomnych w 2020r. otrzymała lokal mieszkalny z zasobów Gminy Pułtusk.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku zobowiązany jest do refundacji kosztów udzielonej osobom bezdomnym pomocy w formie tymczasowego schronienia w schronisku dla osób bezdomnych przebywających na terenie innych gmin, a których ostatnim miejscem zameldowania na pobyt stały była Gmina Pułtusk. W 2020 roku Ośrodek poniósł koszty refundacji w wysokości 6 633,25 zł za pobyt osób bezdomnych w schronisku na terenie innej gminy.

W związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniu COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych w 2020 roku Gmina Pułtusk przeznaczyła dla osób bezdomnych 4 pomieszczenia w budynku mieszkalnym zlokalizowanym w Pułtusku przy ul. Traugutta 26 na okres pandemii. W lokalach tych w 2020r. przebywało 7 osób. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku pokrywał koszty energii elektrycznej i opłatę kosztów lokalu mieszkalnego, tj. zużycie zimnej wody, kanalizacji i za odpady komunalne. Łączny koszt poniesionych wydatków na udzieloną pomoc w formie schronienia w 2020 roku wyniósł 44 449,25zł. Jedna osoba bezdomna zgodnie z postanowieniem sądowym została umieszczona w 2020r. w domu pomocy społecznej.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku w okresie sprawozdawczym w 2020 roku wspierał osoby bezdomne i zagrożone bezdomnością przebywające na terenie gminy Pułtusk poprzez udzielanie następujących form pomocy: schronienia, potwierdzenia prawa do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, pomocy finansowej w formie zasiłków stałych, okresowych, celowych na zakup odzieży, obuwia zimowego, żywności, leków i innych artykułów, pomoc w zakresie usług opiekuńczych w Dziale Wsparcia Środowiskowego, które obejmowały opiekę higieniczną (kąpiel, pranie odzieży), zapewnienie kontaktu z otoczeniem, wsparcie w postaci odzieży pozyskanej od darczyńców oraz pomocy rzeczowej w formie gorących posiłków wydawanych przez bar gastronomiczny „Okruszek” w Pułtusku. Dodatkowo udzielono pomocy w załatwieniu spraw urzędowych, pomocy medycznej, podjęciu leczenia odwykowego i terapii.

W okresie jesienno - zimowym Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku podejmował działania profilaktyczne, aktywizujące i osłonowe, mające na celu złagodzenie negatywnych skutków zimy, a zwłaszcza przeciwdziałania tragicznym zdarzeniom śmiertelnego wychłodzenia. Szczególną troską obejmował osoby bezdomne, które były pozbawione dachu nad głową i najbliższej rodziny, i które mogły liczyć na skierowanie do najbliższego schroniska znajdującego się w Pokrzywnicy oraz doradztwo w sprawach lokalowych i meldunkowych.

Ponadto Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku w porozumieniu z Burmistrzem Miasta Pułtusk i Przedsiębiorstwem Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Pułtusku

245

koordynował akcję „Wymiana ciepła”, która polegała na możliwości pozostawienia lub wzięcia odzieży, obuwia przez osoby, które takiej pomocy potrzebowały, aby przetrwać najchłodniejszy czas w roku. Wyznaczono w tym celu na terenie gminy Pułtusk dwa miejsca (ul. Nowy Rynek - w pobliżu sklepu Empik i ul. New Britain w pobliżu hali sportowej przy Publicznej Szkole Podstawowej Nr 4). Stanęły specjalnie przygotowane, oznaczone szafy - wieszaki, w których osoby, które chcą pomóc potrzebującym mogły pozostawić zimowe ubrania np. kurtki, polary, swetry, szaliki, czapki i obuwie. Osoby, które zechciały skorzystać z tej formy pomocy – mogły wziąć te rzeczy i wykorzystać na własny użytek lub dla swoich bliskich.

Wykaz placówek świadczących pomoc bezdomnym województwa mazowieckiego dostępny był w siedzibie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusku oraz na stronach internetowych. Informację o instytucjach, z terenu gminy Pułtusk, mogących pomóc bezdomnym z numerami telefonów, numerem interwencyjnym w sprawie osób bezdomnych ośrodek zamieścił na tablicach ogłoszeń, stronie internetowej, prasie oraz przekazał zarządcom budynków na terenie Gminy Pułtusk w celu rozpowszechnienia.

Usamodzielnienie osoby bezdomnej, to indywidualna długa ścieżka każdej osoby lub bezdomnej rodziny. Trudności wynikają z braku wystarczającej ilości mieszkań w zasobach gminy i znalezieniem pracy na obecnym rynku pracy. W przypadku osób uzależnionych od alkoholu lub innych środków zmieniających świadomość, pracę należy rozpocząć od skutecznego odbycia terapii odwykowej. Celowość kolejnych działań uwarunkowana jest bowiem motywacją do ich podjęcia. Planowanie i wymaganie innej aktywności wobec osoby uzależnionej z pominięciem terapii odwykowej są z góry skazane na niepowodzenie, ponieważ mechanizmy charakterystyczne dla uzależnień są silniejsze od woli klienta.

Ocena realizacji celu szczegółowego 3.

Powyższe kierunki były realizowane i przewidziane są do kontynuacji w następnych latach w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pułtusk na lata 2021-2026.

Kierunek wymagający podjęcia działań w dokumencie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pułtusk na lata 2021-2026:

- opracowanie polityki lokalnej, programu oddłużeniowego, który ułatwi rodzinom utrzymanie samodzielnych mieszkań;
- opracowanie gminnego programu wychodzenia z bezdomności.

Wskaźniki monitoringowe:

Nazwa wskaźnika		Wartość wskaźnika w roku 2020
1.	Liczba osób ubogich, bezrobotnych i bezdomnych objętych pracą socjalną – ogółem	694 osoby
	w tym:	
	- osób w rodzinach	1613 osób
	- osób objętych kontraktami socjalnymi	34 osoby
2.	Liczba osób, rodzin objętych pomocą z powodu ubóstwa - ogółem	386 osób
	w tym: osób w rodzinach	829 osób
3.	Liczba osób, rodzin bezrobotnych	286 osób

	objętych pomocą - ogółem	
	w tym: osób w rodzinach	761 osób
4.	Liczba osób bezdomnych objętych pomocą - ogółem	22 osoby
	w tym: osób w rodzinach	23 osoby
5.	Liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem w formie dożywiania	399 dzieci
6.	Liczba programów wsparcia zagrożonych i dotkniętych ubóstwem oraz liczba osób nimi objętych	3 programy: 1)Wieloletni program osłonowy Gminy Pułtusk, który realizowany jest w ramach wieloletniego programu rządowego „Posiłek w szkole i w domu na lata 2019-2023” wsparciem objętych zostało 2020r.: - 844 osoby,(w tym 399 dzieci), - 305 rodzin otrzymało świadczenie pieniężne na zakup żywności; 2)Program Rodzina 3+ w ramach którego wsparciem objęto w 2020r.: - 59 rodzin wielodzietnych, liczba wydanych kart „3+” - 293 3)Program Dużej Rodziny w ramach którego wsparciem objęto w 2020r.: - 82 rodzin i wydano 248 Kart Dużej Rodziny;
7.	Wielkość stopy bezrobocia – na dzień 31.12.2020r. na terenie powiatu pułtuskiego	13,1 % (dane uzyskane z Powiatowego Urzędu Pracy w Pułtusku)
8.	Liczba osób bezrobotnych w Gminie Pułtusk - ogółem	1401 osób
	w tym liczba osób bezrobotnych objętych wsparciem przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami pomocy	804 osoby
9.	Liczba podmiotów gospodarczych	Zarejestrowano ogółem 3420 podmiotów gospodarczych, w tym w 2020r. zarejestrowano 108 podmiotów gospodarczych.
10.	Liczba opracowanych i realizowanych projektów oraz liczba osób nimi objętych	Uzyskano dofinansowanie z Resortowego programu rozwoju instytucji opieki nad dzieckiem w wieku do lat 3 „Maluch+” 2020 w kwocie 131 220,00 zł na funkcjonowanie 81 miejsc w żłobku.
11.	Liczba osób zatrudnionych w ramach prac społecznie-użytecznych	28 osób
12.	Liczba opracowanych i realizowanych	0

	indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności oraz liczba osób nimi objętych	
13.	Liczba pozyskanych lokali - mieszkań socjalnych	0
14.	Liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie	12 osób

PRIORYTET II

WIELOZAKRESOWY SYSTEM WSPIERANIA RODZINY I DZIECI

Cele szczegółowe:

1. WSPIERANIE ROZWOJU POTENCJAŁU RODZINY: JEJ AKTYWNOŚCI I SPÓJNOŚCI

kierunki działań:

- wdrażanie i realizacja „Gminnego Programu Wspierania Rodziny”,
- promowanie rodziny jako wartości społecznej,
- realizacja programu „Program 3+” mającego na celu umacnianie rodziny oraz poprawę warunków życiowych wielodzietnych rodzin zamieszkałych na terenie gminy Pułtusk,
- systematyczna praca socjalna z rodziną poprzez wzmacnianie więzi rodzinnych w różnych fazach rozwoju rodziny,
- otoczenie szczególną opieką rodzin o niskim statusie społeczno - ekonomicznym, niewydolnych wychowawczo z dysfunkcjami społecznymi,
- odbudowanie przy wsparciu asystenta rodziny odpowiedniego środowiska wychowawczego pozwalającego na pozostawienie dzieci w rodzinie naturalnej,
- realizacja pozarządowych programów w zakresie wspierania rodziny,
- tworzenie warunków dla działania rodzin wspierających w celu poprawy funkcjonowania rodzin niewydolnych wychowawczo,
- prowadzenie poradnictwa rodzinnego, psychospołecznego i psychologicznego opartego na kompleksowej pracy z rodziną i systematycznej terapii umożliwiającej wsparcie w rozwiązywaniu problemów powstałych w różnych fazach życia rodziny, w tym: we wczesnym okresie rozwoju dzieci, w wieku dorastania młodzieży w okresie gdy rodzinę tworzą osoby starsze,
- tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi rodzicielstwa zastępczego oraz systemu wsparcia i pomocy dla rodzin sprawujące takie funkcje,
- upowszechnianie programów edukacyjnych zorientowanych na zdobywaniu umiejętności potrzebnych do pełnienia ról w rodzinie.

Wielozakresowy system wspierania rodziny stanowi jeden z priorytetów „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Pułtusk na lata 2014-2020”. Celami strategicznymi były: wspieranie rozwoju, potencjału rodziny, jej aktywności i spójności, rozwój instytucji samopomocowych na rzecz rodziny oraz pomoc dzieciom z rodzin dysfunkcyjnych poprzez działania edukacyjne i wspierające.

Wspieranie rodziny w jej funkcjach opiekuńczo-wychowawczych realizowane było w 2020 roku między innymi w ramach „Gminnego Programu Wspierania Rodziny i Opieki nad Dzieckiem na lata 2018-2020”, zbudowanego w oparciu o założenie, że jest to proces zorganizowanych, skoordynowanych, kompletnych i ciągłych działań, realizowanych wspólnie przez współpracujące ze sobą ściśle instytucje pomocowe w gminie.

Rodziny z problemami opiekuńczo - wychowawczymi od wielu lat stanowią jedną z najbardziej licznych grup klientów Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusku. Dlatego też, kluczowym priorytetem z punktu widzenia zadań tutaj Ośrodka przewidzianym do realizacji w ramach Programu było stworzenie rozwiązań profilaktycznych, zaradczych i interwencyjnych umożliwiających zapobieganie marginalizacji mieszkańców Gminy Pułtusk oraz wspieranie rodzin znajdujących się z trudnej sytuacji życiowej poprzez stworzenie spójnego systemu środowiskowej pracy opiekuńczo – wychowawczej.

Wspieraniu rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych w procesie przywracania ich zdolności do prawidłowego funkcjonowania służyły działania:

- 1) diagnoza i analiza sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego;
- 2) wzmocnienie roli funkcji rodziny, rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodzin, polepszenie sytuacji dziecka, wzmocnienie jego poczucia bezpieczeństwa, zabezpieczenie niezbędnych potrzeb bytowych;
- 3) przeciwdziałanie patologii i wykluczeniu rodziny;
- 4) dążenie do reintegracji rodziny.

Skoordynowane działania realizowane były w oparciu o następujące programy:

1. „Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020”.
2. „Gminny Program Wspierania Rodziny i Opieki nad Dzieckiem na lata 2018-2020”.
3. „Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2020”.
4. „Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2020”.

Praca socjalna z rodzinami wykazującymi problemy opiekuńczo – wychowawcze prowadzona była przez pracowników socjalnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusku, których działania w omawianym obszarze polegały przede wszystkim na diagnozowaniu i analizowaniu sytuacji rodzin, ustalaniu przyczyn występującego kryzysu, działania nakierowane były na zabezpieczenie podstawowych potrzeb socjalno-bytowych dzieci.

Do podstawowych zadań należało:

- 1) pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo w przewyżnianiu problemów poprzez wzmocnienie ich funkcji, rozmowy wspierające, motywujące do zmiany postaw, pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, pomoc w uzyskaniu miejsca dla dziecka w przedszkolu;
- 2) zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju zgodnie z ich potrzebami;
- 3) przeciwdziałanie utrwalaniu postaw destrukcyjnych, agresywnych, aspołecznych w środowisku dzieci i młodzieży.

Poradnictwo pracowników socjalnych prowadzone było na terenie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusku, jak również w środowisku lokalnym.

49

Pracownicy socjalni Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej Pułtusku współpracowali z rodzinami biologicznymi, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej. Celem współpracy z rodziną biologiczną było motywowanie rodziców do utrzymywania stałego, regularnego kontaktu ze swoimi dziećmi przebywającymi w pieczy zastępczej. Pracownicy socjalni wspierali rodziny biologiczne w działaniach zmierzających do poprawy ich sytuacji, która stała się bezpośrednią przyczyną powierzenia dzieci pod opiekę rodziny zastępczej.

W 2020 roku kontynuowano działania asystenta rodziny, którego rolą było wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych. Zaangażowanie asystenta rodziny skupiało się między innymi na: wspieraniu rodziny w pokonywaniu trudności i barier, pomocy w uzyskaniu poprawy sytuacji w różnych obszarach funkcjonowania społecznego, wdrożeniu prawidłowych postaw życiowych, rodzicielskich wszystkich członków rodziny, odbudowaniu więzi i relacji rodzinnych. Asystent rodziny koncentrował się w swojej pracy na wzmocnieniu rodziny, pomocy w przełamaniu oporu i pobudzaniu aktywności wszystkich członków rodziny w dążeniu do poprawy sytuacji życiowej rodziny i właściwego wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczych przy wykorzystaniu zasobów własnych rodzin oraz wsparcia środowiska lokalnego.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku, w ramach umowy o pracę w 2020 roku zatrudnił dwóch asystentów rodziny. Asystenci rodziny pracowali z 28 rodzinami, w których przebywało 53 dzieci.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku w okresie sprawozdawczym otaczał szczególną opieką rodziny o niskim statusie społeczno – ekonomicznym, niewydolne wychowawczo z różnymi dysfunkcjami, wspierał osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb bytowych. Pracownicy socjalni brali udział w posiedzeniach Zespołu ds. Pieczy Zastępczej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusku, podczas których omawiano sytuację dziecka przebywającego w rodzinie zastępczej oraz sporządzano opinię o możliwości przyjęcia przez rodziców biologicznych opieki nad dzieckiem, bądź braku takiej możliwości.

Na bieżąco pracownicy socjalni prowadzili monitoring sytuacji dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych we współpracy z asystentem rodziny. W związku z tym prowadzono szeroką współpracę z pedagogami szkolnymi, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusku, pracownikami służby zdrowia, policją, kuratorami sądowymi i przedstawicielami innych instytucji zajmującymi się sprawami rodziny oraz z Gminnym Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. W przypadku stwierdzenia zagrożenia lub bardzo niepokojącej sytuacji w rodzinie, natychmiast o takiej okoliczności informowany był Sąd Rejonowy w Pułtusku, III Wydział Rodzinny i Nieletnich.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku w 2020 roku objął pomocą i wsparciem (świadczeniami bez względu na ich rodzaj, formę, liczbę i źródło finansowania) 532 rodziny liczące 1 137 osób w tych rodzinach, zaś w formie pracy socjalnej udzielono pomocy ogółem 450 rodzinom o liczbie 942 osób, w tym wyłącznie pracy socjalnej 41 rodzinom o liczbie 59 osób.

Wśród rodzin objętych w 2020 roku wsparciem systemu pomocy społecznej wymienić należy rodziny z trudnościami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, w tym rodziny niepełne i wielodzietne, rodziny borykające się z problemem niepełnosprawności i choroby, problemem alkoholizmu, doświadczające przemocy domowej, bezrobotne. Wymienione rodziny są zagrożone destabilizacją funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Analiza danych zgromadzonych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku daje możliwość

określenia potrzeb w zakresie realizacji zadań z obszaru wspierania rodziny.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku w 2020 roku udzielał następujących form pomocy:

- 1) świadczenia pieniężne: zasiłki stałe, zasiłki okresowe, zasiłki celowe, zasiłki celowe specjalne, zasiłek losowy na cele edukacyjne;
- 2) dożywianie dzieci i młodzieży w żłobku, przedszkolach, szkołach podstawowych, młodzież ze szkół średnich korzystała z gorącego posiłku wydawanego przez bar gastronomiczny „Okruszek” w Pułtusku w ramach wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Posiłek w szkole i w domu”;
- 3) potwierdzenie prawa do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- 4) specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla trojga niepełnosprawnych autystycznych dzieci, realizujących program wspierający rozwój dziecka (edukacyjny, terapeutyczny, rozwijający zainteresowania).

Dodatkowo Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku prowadził dla dzieci z rodzin niewydolnych wychowawczo placówkę wsparcia dziennego: świetlicę „Słonecznikowa Brać”. W 2020 roku w ramach rozwijania i precyzowania u dzieci zainteresowań, zamiłowań i uzdolnień w placówce zostały zorganizowane imprezy kulturalne, tj.: Dzień Babci i Dziadka dla uczestników Dziennego Domu „Senior-WIGOR” w Pułtusku. W uroczystości wzięło udział 15 dzieci i 25 seniorów. Podczas ferii zimowych zorganizowano warsztaty, takie jak: zajęcia plastyczne, manualne, kulinarne przy udziale Baru „U Niedźwiadków” w Pułtusku oraz zajęcia sportowe zorganizowane wspólnie z Miejskim Ośrodkiem Sportu i Rekreacji w Pułtusku i Publiczną Szkołą Podstawową im. I. Szewińskiej z klasami sportowymi. W ramach wypoczynku letniego w miesiącu sierpniu 2020 roku zorganizowano warsztaty letnie, w których udział wzięło 15 dzieci z rodzin objętych pomocą Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusku. W trakcie warsztatów letnich dzieci korzystały z zajęć: rozrywkowych (gry, zabawy, konkursy), artystycznych (rysunek, prace plastyczne, teatralne), sportowych (gry, zabawy ruchowe), wycieczek pieszych i wyjazdowych (Gospodarstwo Agroturystyczne „LELUJA” w Wielgolesie, Kuźnia Kurpiowska w Pniewie, Sala Zabaw „AKMA” w Pułtusku. Ponadto dzieci brały udział w spotkaniach z funkcjonariuszami Komendy Powiatowej Policji w Pułtusku, uczestniczyły w zajęciach teatralnych i psychologicznych przeprowadzonych przez przedstawicieli „Fundacji Gwiazdka” z Warszawy. W trakcie warsztatów letnich opiekę nad dziećmi sprawowało dwóch wychowawców i opiekun, zatrudnieni w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Pułtusku. W trakcie roku szkolnego dzieci uczęszczały na zajęcia w świetlicy w dni robocze korzystając z pomocy w odrabianiu lekcji, nauki języka angielskiego, nauki czytania, pisania, zajęć manualnych, gier i zabaw organizowanych przez wychowawców. W 2020r. dzieci skierowane do placówki wsparcia dziennego mogły skorzystać z pomocy wolontariuszy zrzeszonych w **Centrum Międzynarodowej Wymiany Młodzieży i Wolontariatu FIYE POLAND**. Pomoc obejmowała głównie wsparcie w odrabianiu lekcji z języka angielskiego, a także pomoc w organizacji i prowadzeniu zajęć podczas ferii zimowych. Dzięki współpracy z wolontariuszami, dzieci ze świetlicy miały możliwość poznawania kultur innych krajów oraz nauki języka angielskiego „na wesoło”.

W zakresie świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku w 2020 r. wydał 4879 decyzji administracyjnych (bądź informacji) o przyznaniu, zmianie bądź odmowie przyznania świadczeń. Na wypłatę i obsługę świadczeń

rodziny, świadczeń z funduszu alimentacyjnego, zasiłków dla opiekuna, świadczeń wychowawczych, świadczenia „Dobry Start” oraz składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne od wypłaconych świadczeń przeznaczono kwotę – 39 738 231,75 zł (całość wydatkowano ze środków Wojewody Mazowieckiego).

W związku z realizacją zadań zleconych w zakresie świadczeń rodzinnych oraz świadczeń z funduszu alimentacyjnego, do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusku w roku 2020 wpłynęło 4 468 wniosków.

L.p.	Forma pomocy	Liczba wniosków	Liczba wydanych decyzji/informacji
1.	Świadczenia rodzinne	1 584	2 010
2.	Świadczenia z funduszu alimentacyjnego	188	209
3.	Za życiem	6	6
4.	Zasiłek dla opiekuna	1	1
5.	Świadczenia wychowawcze	458	426
6.	Dobry Start	2 231	2 227
Razem		4 468	4 879

W wyniku przyznanych i realizowanych świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego, zasiłków dla opiekuna oraz świadczeń wychowawczych i „Dobry Start”, Ośrodek w roku 2020 wypłacił 99 305 świadczeń na łączną kwotę 38 493 042,05 zł.

I. Świadczenia rodzinne - zgodnie z ustawą z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych.

L.p.	Forma pomocy	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń w zł
1.	Zasiłek rodzinny wraz z dodatkami	1 043	1 916	26 764	3 061 787,05
2.	Zasiłek pielęgnacyjny	692	-	7 682	1 656 336,00
3.	Świadczenie pielęgnacyjne	145	-	1 465	2 664 002,00
4.	Specjalny zasiłek opiekuńczy	34	0	207	125 561,00
5.	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	161	161	161	161 000,00
6.	Świadczenie rodzicielskie	110	110	706	627 301,00
Razem				36 985	8 295 987,05

II. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego - zgodnie z ustawą z dnia 7 września 2007r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

L.p.	Forma pomocy	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń w zł
1.	Świadczenie z funduszu alimentacyjnego	185	280	2930	1 245 490,00

Egzekucja należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego odbywała się za pośrednictwem organów egzekucyjnych: sądowego (komornika) i administracyjnego (urzędu skarbowego).

III. Jednorazowe świadczenie z tytułu urodzenia się żywego dziecka – zgodnie z ustawą z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

L.p.	Forma pomocy	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń w zł
1.	Jednorazowe świadczenie z tytułu urodzenia się żywego dziecka	6	6	6	24 000,00

IV. Zasiłek dla opiekuna - zgodnie z ustawą z dnia 4 kwietnia 2014r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów.

L.p.	Forma pomocy	Liczba rodzin	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń w zł
1.	Zasiłek dla opiekuna	9	81	50 220,00

V. Świadczenie wychowawcze – zgodnie z ustawą z dnia 11 lutego 2016r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci.

L.p.	Forma pomocy	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń w zł
1.	Świadczenie wychowawcze	3 066	4 993	56 211	27 949 745,00

253

VI. Świadczenie Dobry Start – zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry Start”.

L.p.	Forma pomocy	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń w zł
1.	Dobry Start	2 194	3 092	3 092	927 600,00

VII. Składki na ubezpieczenie emerytalno – rentowe oraz składki na ubezpieczenia zdrowotne (opłacane za osoby otrzymujące świadczenia pielęgnacyjne, specjalne zasiłki opiekuńcze i zasiłki dla opiekunów).

L.p.	Forma pomocy	Liczba rodzin	Liczba składek	Kwota świadczeń w zł
1.	składki na ubezpieczenie emerytalno – rentowe	130	1 271	552 380,00
2.	składki na ubezpieczenia zdrowotne	116	160	166 676,00

VIII . Zwrot świadczeń nienależnie pobranych

L.p.	Forma pomocy	Kwota odzyskana w zł	Kwota podlegająca zwrotowi do budżetu państwa w zł	Kwota umorzonych nienależnie pobranych świadczeń w zł	Kwota wygaszonych nienależnie pobranych świadczeń w związku ze zgonem osoby w zł
1.	Świadczenia rodzinne	37 897,00	11 271,00	0	0
2.	Świadczenia z funduszu alimentacyjnego	649,00	649,00	0	0
3.	Za życiem	0	0	0	0
4.	Zasiłek dla opiekuna	1 591,00	0	0	0
5.	Świadczenia wychowawcze	11 187,00	6 954,00	0	0
6.	Dobry Start	0	0	0	0
Razem		51 324,00	18 874,00	0	0

Ze świadczeń rodzinnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusk w 2020r. skorzystało ogółem 1709 rodzin, zaś z funduszu alimentacyjnego skorzystało 185 rodzin, natomiast ze świadczeń wychowawczych skorzystało 3066 rodzin.

Zadania z obszaru wspierania rodziny realizowane były przez inne instytucje gminne i powiatowe. Kierując się tą ideą przepisów ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w okresie sprawozdawczym duży nacisk położono na działania profilaktyczne pomagające rodzinie w prawidłowym funkcjonowaniu, zapobiegające powstawaniu dysfunkcji. Profilaktyka rodzinna była realizowana przez gminne instytucje świadczące usługi na rzecz dziecka i rodziny. Pomoc była skierowana głównie do rodzin niewydolnych wychowawczo, dotkniętych przemocą, ubogich i zagrożonych ubóstwem. Wspólne wytyczne i cele Programu realizowane były na terenie gminy Pułtusk przez wymienionych dalej partnerów i realizatorów i opierały się na szerokiej współpracy.

Urząd Miejski w Pułtusk w 2020 roku wspierał rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej poprzez realizację **Programu Rodzina 3+**, którego celem było umacnianie rodziny oraz wspieranie realizacji funkcji rodziny wielodzietnej, poprawę warunków materialnych i wzmocnienie kondycji rodziny wielodzietnej, z myślą o wsparciu w procesie wychowawczym dzieci i młodzieży wychowującej się w rodzinach wielodzietnych oraz zapewnieniu dostępności do dóbr sportowych i kulturalnych. Instrumentami umożliwiającymi zrealizowanie powyższych celów było:

- 1) 50% zniżki na bilety do kina „Narew” w Pułtusk, na zajęcia w MCKiS, na opłaty za korzystanie z krytej pływalni;
- 2) jednorazowe bilety komunikacji miejskiej za złotówkę;
- 3) bezpłatne usługi ksero materiałów edukacyjnych znajdujących się w czytelni Pułtuskiej Biblioteki Publicznej im. Joachima Lelewela i jej filiach;
- 4) 20% zniżki na opłaty za korzystanie z opieki w żłobkach prowadzonych przez Gminę Pułtusk oraz za świadczenia przedszkoli publicznych w zakresie przekraczającym podstawę programową;
- 5) 50% refundacji biletów miesięcznych na dojazd uczniów z terenu gminy Pułtusk do szkół ponadgimnazjalnych położonych w Pułtusk;
- 6) 100% refundacji opłat za szczepienia przeciw grypie.

Potwierdzeniem uprawnień do korzystania z powyższych instrumentów jest wydawanie **Karty Rodziny 3+**, których w 2020r. zostało wydanych w Gminie Pułtusk 297, zaś 59 rodzin korzystało z tego programu.

Na terenie gminy Pułtusk realizowany był również rządowy program dla rodzin wielodzietnych „**Duża Rodzina**”. Jest to szczególna forma pomocy, która uprawnia niezależnie od dochodu do zniżek dla rodzin wielodzietnych, w której rodzic/rodzice lub małżonek rodzica mają na utrzymaniu co najmniej troje dzieci w wieku do ukończenia 18 lub 25 roku życia, w przypadku, gdy dziecko uczy się w szkole lub w szkole wyższej, bez ograniczeń wiekowych, w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności. Rodzice mogą korzystać z Karty dożywotnio. Osobom niepełnosprawnym Karta wydawana jest na czas obowiązywania orzeczenia o niepełnosprawności. Dotyczy to także rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka. Rodziny posiadające Karty Dużej Rodziny mają możliwość korzystania z katalogu oferty kulturalnej, rekreacyjnej czy transportowej na terenie całego kraju, co wpływa na obniżenie kosztów codziennego życia. W 2020 roku wydano 248 Karty „Dużej Rodziny”, zaś 82 rodziny korzystały z ww. programu.

255

Gmina Pułtusk uzyskała dotację z Resortowego programu rozwoju instytucji i opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 „Maluch+” 2020 w kwocie 131 220,00 zł na funkcjonowanie 81 miejsc w żłobku.

Urząd Miejski w Pułtusku w wyniku Otwartego Konkursu Ofert na realizację zadań publicznych w 2020 roku w ramach współpracy Gminy Pułtusk z organizacjami pozarządowymi w zakresie wspierania i upowszechniania kultury fizycznej i sportu, krajoznawstwa i wypoczynku dzieci i młodzieży, opieki paliatywno-hospicyjnej oraz ratownictwa i ochrony ludności powierzył do wykonania zadania i przyznał dotacje:

- 1) Klubowi Sportowemu „Semiramida” w kwocie 12 000,00 zł na zadanie pt. „Szkolenie i współzawodnictwo sportowe w sportach walki”,
- 2) Miejskiemu Klubowi Sportowemu „Narew” w Pułtusku w kwocie 17 500,00 zł na zadanie pt. „Szkolenie i współzawodnictwo sportowe w podnoszeniu ciężarów”,
- 3) Młodzieżowemu Klubowi Sportowemu w Pułtusku w kwocie 21 000,00 zł na zadanie pt. „Rozwój lekkiej atletyki poprzez „Czwartki lekkoatletyczne”, zawody i zajęcia sportowe dla uczniów”,
- 4) Uczniowskiemu Klubowi Sportowemu „Zryw” przy Zespole Szkół Zawodowych im. J. Ruskowskiego w Pułtusku w kwocie 11 000,00 zł na zadanie pt. „Szkolenie i współzawodnictwo sportowe w piłce siatkowej dziewcząt i chłopców”,
- 5) Młodzieżowemu Klubowi Sportów Walki „Kan” Pułtusk w kwocie 9 500,00 zł na zadanie pt. „Zadanie nr 7, szkolenie i współzawodnictwo w sportach walki”,
- 6) Uczniowskiemu Klubowi Sportowemu „Posejdon” w kwocie 19 000,00 zł na zadanie pt.: „Szkolenie i współzawodnictwo sportowe w pływaniu”,
- 7) Pułtuskim Klubowi Wodniaków w kwocie 13 000,00 na zadanie „Szkoleniowy obóz żeglarski”,
- 8) Stowarzyszeniu „Z Serca” w Pułtusku w kwocie 7 000,00zł na zadanie „Kolonie lato, „Z Serca” dla dzieci i młodzieży z terenu gminy Pułtusk”,
- 9) Pułtuskim Wodnemu Ochotniczemu Pogotowiu Ratunkowemu w ramach ratownictwa i ochrony ludności przyznano dotację w kwocie 30 000,00 zł na zadanie pt. „Utrzymanie gotowości ratowniczej w Gminie Pułtusk rz. Narew w 2020r.”,
- 10) Caritas Diecezji Płockiej w ramach opieki paliatywno - hospicyjnej otrzymał dotację w kwocie 40 000,00zł na zadanie pt. „Udzielanie pomocy i wsparcia osobom doświadczonym chorobą nowotworową i ich rodzinom z terenu gminy Pułtusk w ramach funkcjonowania Hospicjum Stacjonarnego Caritas Diecezji Płockiej w Pułtusku”.

W ramach działań wspierających rodziny marginalizowane, wymagające wsparcia we wzmocnieniu roli rodziny Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku zapewniał również specjalistyczne poradnictwo dla ofiar przemocy domowej, świadczone przez ekspertów: prawnika, psychologa, terapeutę ds. uzależnień w ramach **Interdyscyplinarnego Punktu Konsultacyjno – Informacyjnego dla Ofiar Przemocy Domowej**, którego celem jest pobudzenie wrażliwości na drugiego człowieka i samego siebie, zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie, zwiększenie dostępności pomocy ofiarom przemocy domowej, zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec sprawców przemocy domowej oraz zintegrowanie działań poszczególnych instytucji gminnych na rzecz ochrony i pomocy ofiarom przemocy domowej, a także oddziałujących efektywnie na sprawców i świadków przemocy w rodzinie. Porady obejmowały propozycje działań koniecznych do dokonania zmiany, działania indywidualne dostosowane były zawsze do potrzeb klienta. Ofiarom przemocy udzielano porad i konsultacji mających na celu przerwanie przemocy

poprzez kierowanie do właściwych instytucji.

Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych oraz w placówce opiekuńczo – wychowawczej jest zadaniem własnym powiatu. Organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej jest **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusk**.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej piecza sprawowana jest w przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowywania dziecka przez rodziców, funkcjonuje w dwóch formach:

- 1) rodzinnej pieczy zastępczej zapewnianej w rodzinach zastępczych spokrewnionych, niezawodowych i zawodowych;
- 2) instytucjonalnej pieczy zastępczej zapewnianej w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Na terenie powiatu pułtuskiego funkcjonuje forma rodzinnej pieczy zastępczej w postaci rodzin zastępczych spokrewnionych, niezawodowych oraz zawodowych (w tym 1 rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcje pogotowia rodzinnego).

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusk monitoruje funkcjonowanie wszystkich rodzin zastępczych na terenie powiatu pułtuskiego. Zapewnia im pomoc finansową zgodnie z ustawą o wspieraniu rodzin i systemie pieczy zastępczej, wsparcie specjalistów oraz koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Koordynator pieczy zastępczej udziela pomocy rodzinom zastępczym w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej poprzez zapewnienie dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej, udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej. Rodzinna piecza zastępcza tymczasowo zapewnia dziecku, pozbawionemu całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej, całodobową opiekę i wychowanie. Pełnienie funkcji rodziny zastępczej może być powierzone osobom, które dają rękojmię należytego sprawowania pieczy zastępczej, nie są i nie były pozbawione władzy rodzicielskiej, władza rodzicielska nie jest im ograniczona ani zawieszona. Wszystkie rodziny zastępcze są zobowiązane m.in. do traktowania dziecka w sposób sprzyjający poczuciu godności i wartości osobowej, zapewnienia rozwoju uzdolnień i zainteresowań, zaspokojenia jego potrzeb emocjonalnych, bytowych, rozwojowych, społecznych oraz religijnych.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusk w 2020 roku podejmowało działania w celu promocji rodzicielstwa zastępczego i naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej i niezawodowej poprzez udostępnienie dostępnych materiałów promocyjnych, ulotek, zamieszczanie na stronie PCPR ogłoszeń. Na terenie placówki prowadzono szkolenia dla rodzin zastępczych spokrewnionych, zaś szkolenia kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej i rodziny zastępczej niezawodowej odbywały się w Ciechanowie. Szkolenie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej spokrewnionej prowadzone były według indywidualnego planu szkolenia, w zależności od potrzeb rodziny i dziecka.

W 2020 roku 41 dzieci z terenu gminy Pułtusk przebywało w rodzinnej pieczy zastępczej, w tym:

- liczba dzieci przebywających w zawodowej rodzinie zastępczej - 5, w tym 1 pełnoletni wychowanek;
- liczba dzieci przebywających w rodzinie zastępczej spokrewnionej - 19, w tym 5 pełnoletnich wychowanków;
- liczba dzieci przebywających w rodzinie zastępczej niezawodowej - 13, w tym 1 pełnoletni wychowanek;
- liczba dzieci przebywających w rodzinnym domu dziecka - 4 dzieci;

W 2020 roku postanowieniem Sądu Rejonowego w Pułtusk troje małoletnich dzieci powróciło

54
pod opiekę rodziców biologicznych.

Na rzecz osób i rodzin w systemie pieczy zastępczej podejmowana była praca socjalna i poradnictwo, nakierowane na motywowanie i wzmacnianie zasobów rodziców, by samodzielnie przewyżczali trudności i problemy, które były przyczyną umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej. Pracownicy socjalni Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej regularnie dokonywali oceny szans powrotu dziecka pod opiekę rodziców naturalnych i zasadności pobytu w pieczy zastępczej.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusk w związku z realizacją zadań wynikających z ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej we współpracy z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Pułtusk podejmowało szereg działań na rzecz monitorowania sytuacji rodzin naturalnych dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej m.in. w formie spotkań i konsultacji zespołów złożonych z pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, w tym koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, pracowników socjalnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusk oraz asystenta rodziny. Dodatkowo Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusk w 2020r. w ramach działań profilaktycznych oraz zaradczych organizowało spotkania młodzieży i ich opiekunów z funkcjonariuszami policji dot. profilaktyki uzależnień. Prowadzone były grupy wsparcia dla rodzin zastępczych, a także konsultacje psychologiczne dotyczące problemów zdrowotnych, rodzinnych, spraw wychowawczych, zasad opieki nad dziećmi. W celu wspierania funkcji opiekuńczo-wychowawczych współpracowało z pracownikami socjalnymi oraz asystentami rodziny odnośnie funkcjonowania rodzin biologicznych pod kątem powrotu dzieci do ww. rodzin. Prowadzono także specjalistyczne poradnictwo w zakresie pomocy psychologicznej oraz pedagogicznej. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie dostrzega potrzebę kontynuowania i rozszerzania powyższych działań na rzecz wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych w procesie przywracania ich zdolności do prawidłowego funkcjonowania.

Działania profilaktyczne, interwencyjne i zaradcze podejmowała **Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pułtusk** kierując wnioski do Sądu Rejonowego w Pułtusk o wszczęcie postępowania w sprawie zastosowania obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu w zakładzie leczniczym - 15 wniosków. Prowadziła także rozmowy motywujące do podjęcia dobrowolnej terapii odwykowej - 34 osób oraz konsultacje w zakresie występowania problemu alkoholowego w rodzinach - 37 osób. W 2020r. dofinansowano w kwocie 11 579,94 zł działalność placówki wsparcia dziennego realizującej program opiekuńczo-wychowawczy dla dzieci z tych rodzin.

Ze środków Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Klub Integracji Społecznej i Samopomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusk uzyskał dofinansowanie na realizację działalności KISS w 2020r. w wysokości 7 977,39 zł w ramach zadania - Aktywizacja i integracja osób bezrobotnych z problemem alkoholowym lub zagrożonych tym problemem. Program był skierowany do osób bezrobotnych, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Ze środków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pułtusk w ramach konkursu ofert ogłoszonych w 2020 roku dofinansowano 3 programy profilaktyczne m.in. programy pozalekcyjnych zajęć, których integralnym elementem były strategie profilaktyczne; organizację różnych form wypoczynku letniego dzieci i młodzieży z programem profilaktycznym lub socjoterapeutycznym. W ramach konkursu wniosków ogłoszonych w 2020 roku dofinansowano 2 programy profilaktyczne m.in. realizację programów zajęć

pozaszkolnych, których integralnym elementem są strategie profilaktyczne; organizację imprez gminnych, festynów promujących udział Gminy Pułtusk w kampaniach ogólnopolskich. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pułtusku zapewniła wsparcie i pomoc psychospołeczną i prawną rodzinom, w celu przywracania ich zdolności do prawidłowego funkcjonowania, poprzez dyżury prawnika, psychologa i specjalisty profilaktyki uzależnień. Ponadto Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pułtusku w 2020 roku brała udział w ogólnopolskich kampaniach: „Postaw na rodzinę”, „Zachowaj trzeźwy umysł”, „Dopalacze - powiedz stop”, „Reaguj na przemoc”. Dodatkowo w sposób ciągły dystrybuowała materiały informacyjno – edukacyjne, tj.: ulotki, plakaty dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Pułtusku w ramach swojej działalności w roku 2020 podejmowała działania pomocowe dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych.

Zintegrowane i spójne działania skierowane były na następujące cele:

- 1) propagowanie i inicjowanie działań na rzecz wsparcia rodziny w wychowaniu dzieci oraz pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych,
- 2) zabezpieczanie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny,
- 3) promowanie i organizowanie różnych form integracji rodziny ze społecznością lokalną.

W ramach propagowania i inicjowania działań na rzecz wsparcia rodziny w wychowaniu dzieci oraz w pełnieniu funkcji opiekuńczo - wychowawczych realizowane były następujące działania:

a) monitoring sytuacji rodzin zagrożonych dysfunkcjami, a w tym:

- prowadzenie działalności diagnostycznej - określanie poziomu rozwoju dzieci i młodzieży w różnych obszarach ich funkcjonowania oraz ewentualnych przyczyn występowania problemów edukacyjnych i wychowawczych;
- wydawanie opinii i orzeczeń zawierających wskazania do pracy z dziećmi i młodzieżą z różnego typu problemami dla nauczycieli i rodziców;
- prowadzenie indywidualnych spotkań konsultacyjno - informacyjnych dla rodziców ukierunkowanych na usprawnianie ich kompetencji wychowawczych i pomoc w rozwiązywaniu bieżących problemów;
- prowadzenie wspomagania kompetencji wychowawczych rodziców w ramach „Szkoły dla Rodziców”;

b) motywowanie członków rodziny do podejmowania działań na rzecz niwelowania własnych dysfunkcji np. uzależnienia, przemoc, a w tym:

- prowadzenie indywidualnych spotkań konsultacyjnych dla rodziców ukierunkowanych na motywowanie ich do podejmowania działań w zakresie eliminowania destrukcyjnych postaw i zachowań,
- wyposażanie osób z różnego typu problemami (uzależnienia, przemoc) w dane teleadresowe osób i instytucji zajmujących się specjalistyczną terapią i profesjonalną obsługą prawną,

c) podejmowanie działań profilaktycznych poprzez udział w projektach socjalnych, kampaniach społecznych, których celem jest wzmocnienie rodziny i jej roli w społeczeństwie, a w tym:

- prowadzenie zajęć o charakterze edukacyjno - profilaktycznym w szkołach, np. z zakresu przeciwdziałania różnego typu problemom wychowawczym, m.in. budowanie i podtrzymywanie pozytywnych relacji rówieśniczych i społecznych, incydentów przemocy, incydentów konfliktów, mediacji,

d) rozwijanie systemu wsparcia i specjalistycznego poradnictwa dla rodzin, w tym

psychologicznego:

- realizacja założeń wynikających z porozumienia o współpracy z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusk w zakresie diagnozowania dzieci umieszczanych w rodzinach zastępczych i monitorowania ich dalszego rozwoju oraz udzielanie wsparcia psychologiczno – pedagogicznego,
- zatrudnienie neurologa i psychiatry dziecięcego, którzy prowadzą działalność konsultacyjną Prokuratury,
- współpraca w zakresie organizowania pomocy i wsparcia m.in. z: Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Pułtusk, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusk, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pułtusk oraz placówkami służby zdrowia i oświaty,

c) wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży w ramach programów i projektów, a w tym:

- prowadzenie programów terapeutycznych dla dzieci z zakresu usprawniania ich umiejętności szkolnych oraz kompetencji społecznych: zajęcia korekcyjno - kompensacyjne, zajęcia wielospecjalistyczne w ramach Wczesnego wspomaganie Rozwoju Dziecka,
- realizacja programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”,
- pełnienie funkcji wiodącego ośrodka koordynacyjno-rehabilitacyjno-opiekuńczego w powiecie pułtuskim,
- prowadzenie zajęć z zakresy Treningu umiejętności Społecznych dla dzieci i młodzieży.

W ramach promowania i organizowania różnych form integracji rodziny ze społecznością lokalną podejmowano działania:

a) promowanie wartości rodzinnej poprzez organizowanie spotkań edukacyjnych, mających na celu wymianę doświadczeń, uczenie i pogłębianie umiejętności opiekuńczo - wychowawczych, poprawianie relacji rodzic - dziecko, a w tym:

a) promowanie wartości rodzinnej poprzez organizowanie spotkań edukacyjnych, mających na celu wymianę doświadczeń, uczenie i pogłębianie umiejętności opiekuńczo - wychowawczych, poprawianie relacji rodzic - dziecko, a w tym:

- prowadzenie Grup Wsparcia dla Pedagogów i Psychologów Szkolnych oraz Doradców Zawodowych, oraz „Szkoly dla Rodziców”,
- prowadzenie indywidualnych konsultacji edukacyjno – wychowawczych dla dzieci i rodziców - pomoc w budowaniu właściwej relacji i rozwiązywaniu bieżących problemów opiekuńczo – wychowawczych,

b) podejmowanie działań zapobiegających niedostosowaniu społecznemu dzieci, a w tym:

- prowadzenie badań diagnostycznych i wydawanie orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego dziecka ze względu na zagrożenie niedostosowaniem społecznym lub niedostosowanie społeczne,

c) prowadzenie kampanii medialnych (ulotki, plakaty, artykuły prasowe) na rzecz umacniania rodziny i przeciwdziałania powstawaniu dysfunkcji, a w tym:

- zamieszczanie na stronie internetowej Poradni oraz portalu społecznościowym porad i instruktaży dla rodziców, ćwiczeń oraz kart pracy dla dzieci i młodzieży,
- propagowanie danych teleadresowych osób i instytucji wspierających dziecko i rodzinę w sytuacji wystąpienia różnego typu problemów (np. ofiar przemocy, wystąpienia uzależnienia, przyczyn i możliwości rozwiązania problemu ubóstwo, itp.).

b) podejmowanie działań zapobiegających niedostosowaniu społecznemu dzieci, a w tym:

- prowadzenie w szkołach zajęć edukacyjno - profilaktycznych mających na celu podnoszenie poziomu wiedzy uczniów na temat przejawów niedostosowania społecznego, zagrożeń

i skutków,

- prowadzenie badań diagnostycznych i wydawanie orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego dziecka ze względu na zagrożenie niedostosowaniem społecznym lub niedostosowanie społeczne.

Komenda Powiatowa Policji w Pułtusku w 2020 roku w celu wspierania roli rodziny, na terenie gminy Pułtusk w ramach działań zaradczych i interwencyjnych współpracowała z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Pułtusku, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusku oraz Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną i Sądem Rejonowym w Pułtusku. Funkcjonariusze policji brali udział w spotkaniach zespołów interdyscyplinarnych, a dzielnicowi co miesiąc odwiedzali rodziny dysfunkcyjne w ramach procedury „Niebieskiej Karty”. W zakresie obszaru „przemoc w rodzinie” działania policjantów polegały najczęściej na edukowaniu osób dotkniętych przemocą w rodzinie w zakresie procedury prawnej. Funkcjonariusze informowali osoby pokrzywdzone o przysługujących im prawach oraz o instytucjach, które niosą pomoc ofiarom przemocy domowej, a także o nadzorze dzielnicowego nad rodziną.

W celu zachowania bezpieczeństwa dzieci i młodzieży policjanci Komendy Powiatowej Policji w Pułtusku utrzymywali stały kontakt z dyrektorami, pedagogami i nauczycielami ze szkół. Na bieżąco wymieniano informację między Komendą Powiatową Policji w Pułtusku a szkołami. W placówkach oświatowych były prowadzone pogadanki dotyczące bezpiecznych zachowań, zwiększenia świadomości wiktymologicznej.

Pułtуска Biblioteka Publiczna im. Joachima Lelewela w 2020 roku prowadziła szereg działań, na rzecz wspierania rodzin, które wpływały na poprawę jakości życia osób niepełnosprawnych, starszych i dzieci. Zarówno dzieci jak i osoby dorosłe chętnie korzystały z usług Pułtuskiej Biblioteki Publicznej im. J. Lelewela, uczestnicząc w zajęciach edukacyjnych oraz wydarzeniach kulturalnych organizowanych przez placówkę. Pułtуска Biblioteka Publiczna im. J. Lelewela oraz jej filie włączone były do Programu Rodzina 3+. Dzieci i młodzież z rodzin wielodzietnych chętnie korzystały z darmowych usług ksero materiałów edukacyjnych. W zbiorach Biblioteki znajduje się literatura fachowa, wspomagająca rozwój dzieci z dysfunkcjami (książki o tematyce logopedycznej oraz poradniki biblioterapeutyczne dla nauczycieli). Księgozbiór wzbogacony był o książki z dużą czcionką dla słabowidzących. Systematycznie wzbogacano literaturę specjalistyczną. W 2020r. uzupełniano ją o nowe pozycje książek potrzebne do pracy z dziećmi, młodzieżą i seniorami. Biblioteka współpracowała z Dziennym Domem „Senior - WIGOR” Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusku. Podczas spotkań czytane były fragmenty książek, odbywały się dyskusje po obejrzeniu prezentacji multimedialnej o życiu i twórczości znanych polskich aktorów, piosenkarzy i poetów. W okresie ferii i wakacji seniorzy chętnie uczestniczyli również w zajęciach plastycznych i warsztatach, których celem była integracja międzypokoleniowa (dzieci- seniorzy).

Przykładowe tematy spotkań:

- Życie i twórczość poetycka księdza Jana Twardowskiego – prezentacja multimedialna oraz czytanie wybranych wierszy;
- Prezentacja książek Beaty Pawlikowskiej „Planeta dobrych myśli” i Stefanii Korżawskiej „Wytrwać w zdrowiu” – dyskusja i wspólne czytanie;
- Życie i twórczość aktorki filmowej i teatralnej Kaliny Jędrusik – prezentacja multimedialna;
- Spotkanie międzypokoleniowe dzieci i seniorów z wolontariuszami z Centrum Wymiany Młodzieży i Wolontariatu – prezentacja o Francji, Chorwacji i Hondurasie.

W 2020r. odbyły się 4 spotkania, w których uczestniczyło 50 seniorów m.in. seniorzy z Dziennego Domu „Senior – WIGOR” Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtuskach.

Filia nr 2 Pułtuskiej Biblioteki Publicznej im. J. Lelewela w Pułtuskach kontynuowała współpracę ze Specjalnym Ośrodkiem Szkolno – Wychowawczym im. Anny Karłowicz w Pułtuskach. Wychowankowie regularnie uczestniczyli w zajęciach edukacyjnych. W ramach akcji „Bezpieczeństwo zimą” odbyło się 1 spotkanie, w którym uczestniczyło 8 osób. W 2020 r. w związku z wybuchem pandemii Covid – 19, większość zajęć została przeniesiona do sieci. W ramach zajęć wakacyjnych pt. „Z książką na wakacje”, na stronie internetowej Biblioteki zostały umieszczone warsztaty on – line. Na podstawie odczytanych fragmentów książek zostały wykonane prace plastyczne oraz łąmigłówki. Ogromnym zainteresowaniem cieszyły się nagrania z okazji Narodowego Czytania. W 2020 roku czytana była „Balladyna” Juliusza Słowackiego. Pracownicy Biblioteki odegrali 6 scen dramatu, które były udostępniane na kanale YouTube. Spotkały się one z dużym zainteresowaniem odbiorców. Celem Narodowego Czytania jest promowanie znajomości literatury narodowej. W 2020 r. w ramach 100 rocznicy urodzin Jana Pawła II została przygotowana wystawa „Karol Wojtyła. Narodziny”. Wystawa była eksponowana przed budynkiem Biblioteki im. J. Lelewela ul. Słowackiego 6, w Filii nr 1 ul. Tartaczna 67A, a także w Bazylice kolegiackiej Zwiastowania Najświętszej Maryi Panny i w kościele pw. św. Piotra i Pawła. Podjęto również szereg działań on – line m.in.: głośne czytanie, zagadki, nowości wydawnicze, warsztaty, informacje o ważnych rocznicach wydarzeniach i kulturalnych, a także konkursy i wystawy.

Miejskie Centrum Kultury i Sztuki w Pułtuskach w ramach wspierających rodzinę organizowało i współorganizowało szereg imprez kulturalnych i rekreacyjnych zapewniających rodzinom i dzieciom możliwość spędzenia czasu wolnego.

W ramach przedsięwzięć kulturalnych w celu integracji rodzin Miejskie Centrum Kultury i Sztuki w Pułtuskach w 2020 roku zorganizowało imprezy kulturalne m.in.:

- 1) Orszak Trzech Króli;
- 2) Otwarcie wystawy „Izrael. Dziedzictwo innowacyjności” w Galerii Miejskiego Centrum Kultury i Sztuki. (Wystawa czynna: 8 stycznia – 28 lutego. Warsztaty artystyczno-edukacyjne dla grup zorganizowanych);
- 3) Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy;
- 4) Koncert w wykonaniu członków: AZE, Klub Piosenki i gitarzystów MCKiS;
- 2 Inauguracja VI cyklu pokazów filmowych „Witaj Francjo!”, „Alibi.com”, „Licencja na uwodzenie”, „Dusigrosz”, „Przychodzi facet do lekarza”, „Niebo w gębie”, „Nic do oclenia”, „Czym chata bogata”, „Pół na pół”, „Jutro będziemy szczęśliwi”, „Facet na miarę”.
- 5) Ferie zimowe w MCKiS – warsztaty artystyczne;
- 6) 28. Walentynki w kinie „Narew”: specjalny seans filmowy z losowaniem kolacji dla dwojga;
- 7) Obchody Narodowego Dnia Żołnierzy Wyklętych – koncert;
- 8) Otwarcie wystawy „Bułgaria. Architektura zabytkowa z Plovdiv - europejska stolica kultury 2019” w Galerii Miejskiego Centrum Kultury i Sztuki. (Wystawa czynna: 4 marca – 24 kwietnia. Warsztaty artystyczno-edukacyjne dla grup zorganizowanych);
- 9) Udostępnienie na kanale You Tube MCKiS wystawy multimedialnej „Stare miasto w Płowdiwie. Dziedzictwo tysiącleci” oraz „Bułgaria oczami Polaków”;
- 10) Udostępnienie na kanale You Tube MCKiS zajęć online „Podstawy nauka gry na gitarze cz. I - X”;
- 11) Udostępnienie na kanale You Tube MCKiS warsztatów „Zajac wielkanocny”, „Jajko”, „Królik z rolki papieru” w ramach XXI Spotkań ze Sztuką Wielkanocną;

- 12) Udostępnienie na kanale You Tube MCKiS wystawy multimedialnej „Spacerkiem po Pułtusku”;
- 13) Udostępnienie na kanale You Tube MCKiS wystawy multimedialnej „Most Świętojański cz. I-III”;
- 14) Udostępnienie na kanale You Tube MCKiS warsztatów online „Maseczka ochronna”;
- 15) Udostępnienie na kanale You Tube MCKiS wystawy multimedialnej „Polska Świata Papieża Dała”;
- 16) Otwarcie wystawy w Galerii MCKiS: „Polska Świata Papieża dała”. Wystawa zrealizowana we współpracy Stowarzyszeniem pamięci Jana Pawła II”;
- 17) Udostępnienie na kanale You Tube MCKiS koncertu on-line „POISE”;
- 18) Udostępnienie na kanale You Tube MCKiS koncertu on-line „Simon & Simon”;
- 19) Udostępnienie na kanale You Tube MCKiS wystawy multimedialnej „Wspominamy pułtuskie Wianki 1993-2019”;
- 20) Oferta wakacyjna - zajęcia dla dzieci i młodzieży – warsztaty artystyczne;
- 21) Uruchomienie zajęć/warsztatów dla dzieci, młodzieży i dorosłych z zakresu edukacji artystycznej i kulturowej (w tym AZE) z zachowaniem należytego bezpieczeństwa na czas pandemii;
- 22) Otwarcie wystawy „Plakaty propagandowe z wojny polsko-bolszewickiej 1919 - 1921” w 100-tną rocznicę Bitwy Warszawskiej w Galerii Miejskiego Centrum Kultury i Sztuki;
- 23) Udostępnienie na kanale You Tube MCKiS: „Wojna polsko-bolszewicka 1919-1921 wystawa i fragmenty „Pamiętników” w 100-tną rocznicę Bitwy Warszawskiej”. Rys historyczny; biografia Władysława Kocota” oraz fragmenty „Pamiętników 1920”; biografia Władysława Sikorskiego oraz fragmenty „Nad Wisłą i Wkrą. Studium z polsko-rosyjskiej wojny 1920”; biografia Władysława Broniewskiego oraz fragmenty „Pamiętników”; biografia Józefa Piłsudskiego oraz fragment „Rok 1920”; biografia Józefa Hallera oraz fragmenty „Pamiętników”; biografia Lucjana Żeligowskiego oraz fragmenty „Wojna w roku 1920. Wspomnienia i rozważania”; Wystawa multimedialna „Plakaty propagandowe z wojny polsko-bolszewickiej 1919-1921 w 100-tną rocznicę Bitwy Warszawskiej”.
- 24) Dni Patrona Pułtuska;
- 25) Spektakle teatralne: „Łotrzyce” Agnieszki Osieckiej w wykonaniu Teatru „Rozmyty Kontrast” z Ciechanowa w reżyserii Małgorzaty Klimczak w ramach realizacji projektu „Tradycje teatralne Pułtuska VI”; „Farrago” Lidii Amejko w wykonaniu Grupy teatralnej „Ostatni dzwonek” z Pułtuska w reżyserii Artura Bednarka, „Milczący sfinks albo trubadur złudzenia. Rzecz o Jerzym Szaniawskim” Anny Kutkowskiej w wykonaniu Grupy teatralnej „STARSZAKI” z Serocka w reżyserii Magdaleny Ważyńskiej, Spektakl teatralny „Baryłeczka” Guy’a de Maupassanta w wykonaniu „Teatru pod Dębem” z Pułtuska w reżyserii Adama Gadowskiego, Spektakl teatralny „Portrety (1920)” na podstawie wspomnień legionistek w wykonaniu Teatru „ONI” z Serocka w reżyserii Betiny Dubiel;
- 26) Otwarcie wystawy „Ceramika z Horezu” – Niematerialne Dziedzictwo Kulturowe Ludzkości UNESCO i udostępnienie jej w oknach Galerii MCKiS. Wystawa zrealizowana przy współpracy z Rumuńskim Instytutem Kultury w Warszawie;
- 27) Udostępnienie na kanale You Tube MCKiS fotorelacji ze spektaklu „Nieśmiertelny duch narodu”;
- 28) Udostępnienie na kanale You Tube MCKiS fotorelacji ze spektakli będących częścią projektu edukacyjnego „Tradycje teatralne Pułtuska 2015 – 2020”;
- 29) Udostępnienie na kanale You Tube MCKiS koncertu zespołu „Christine & Blue Drags”;
- 30) Udostępnienie na kanale You Tube MCKiS zajęć artystycznych on-line z cyklu „Zrób to

263

sam", tj.: Choinka z makaronu, Bombki świąteczne, Aniołek z włóczki, Stroik z szyszek, Bałwanek;

31) Udostępnienie na kanale You Tube MCKiS Koncertu Bożonarodzeniowego w wykonaniu dzieci, młodzieży i dorosłych – uczestników zajęć wokalnych i teatralnych działających w Miejskim Centrum Kultury i Sztuki w Pułtusk;

32) Udostępnienie na kanale You Tube MCKiS Świątecznego Koncertu w wykonaniu muzyków z Pułtuska i okolic.

W 2020 roku dorośli, młodzież i dzieci mogli rozwijać swoje pasje podczas stałych zajęć artystycznych organizowanych przez **Miejskie Centrum Kultury i Sztuki w Pułtusk**: „Plastyka dziecięca” (8-12 lat), „Plastyka dla Smyka”(5-7 lat), „Rozmaitości plastyczne” (8-12 lat), „Rysunek i malarstwo sztalugowe”, „Dekupaż” (10-15 lat), „Witraż”(12-16 lat), „Teatr dziecięcy”(8-13 lat), „Gitara akustyczna”(10-16 lat), „Rytm i melodia”(5-7 lat), „Klub Piosenki”(8-11 lat), „Zespoły Wokalne dla Dzieci i Młodzieży” oraz „Artystyczny Zespół Estradowy 50+”. Udział w zajęciach był odpłatny, Miejskie Centrum Kultury i Sztuki w Pułtusk posiada regulamin opłat za zajęcia z systemem zniżek dla rodzin wielodzietnych lub znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej. Regulamin był dostępny na stronie internetowej www.mckis.pultusk.pl oraz w sekretariacie placówki. Uczestnikom zajęć przysługiwały następujące zniżki: 5% dla rodzeństwa, 5% dla uczestników co najmniej dwóch zajęć oraz 50% dla posiadaczy Karty Rodzina 3+.

Dużą popularnością wśród mieszkańców Pułtuska cieszyła się działalność kinowa. Wychodząc naprzeciw lokalnej społeczności Miejskie Centrum Kultury i Sztuki w Pułtusk utrzymywał cenę biletów na możliwie najniższym poziomie, wprowadzając bilety: normalny, ulgowy, grupowy, „Tani poniedziałek” oraz karta „Rodzina 3+”.

Wielu mieszkańców Pułtuska w każdym wieku miało możliwość korzystania z atrakcyjnego systemu zniżek dotyczącego oferty placówki. W ten sposób instytucja wspierała działania profilaktyczne i zaradcze na rzecz rodzin z terenu gminy Pułtusk.

Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Pułtusk w 2020 roku był organizatorem, współorganizatorem szeregu imprez sportowo-rekreacyjnych na rzecz społeczności naszego miasta.

Główne cele i zadania to zachęcanie mieszkańców Pułtuska do aktywnego spędzania wolnego czasu, rywalizacji i współzawodnictwa, promocji zdrowego stylu życia oraz integracji społeczeństwa poprzez zdrową rywalizację sportową. Jednostka organizowała szereg zawodów drużynowych i indywidualnych. Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Pułtusk był inicjatorem akcji „Zima w mieście” i „Lato w mieście 2020”, w czasie których, odbywały się imprezy rekreacyjno-sportowe dla dzieci, młodzieży i dorosłych. Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Pułtusk współpracował z klubami sportowymi, dzięki czemu była możliwość rozwijania zainteresowań i talentów dla chętnych i uzdolnionych dzieci i młodzieży. Powyższe działania przyczyniały się do uwrażliwienia społeczności na pozytywne aspekty uprawiania sportów, rywalizacji sportowej oraz dbałości o własne zdrowie. Rywalizacja w grach zespołowych służyła integracji i braniu odpowiedzialności za drugą osobę z drużyny, co w rzeczywistości, w dużym stopniu przekłada się na codzienne funkcjonowanie. Placówka zamierza kontynuować działalność i zachęcać do jeszcze większej aktywności fizycznej.

Zespół Przychodni Specjalistycznych AI – MED S.C. w Pułtusk w strukturach którego funkcjonują: **Poradnia Zdrowia Psychicznego i Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia** w ramach swojej działalności w 2020r. na rzecz wspierania rodzin

w procesie przywracania ich zdolności do prawidłowego funkcjonowania podejmował następujące działania:

- 1) organizował wizyty lekarskie, konsultacje/wizyty psychologiczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi (2214 osób);
- 2) udzielał porad terapeutycznych, prowadził sesje grupowe dla osób uzależnionych od alkoholu (358 osób, w tym 260 osób uzależnionych i 98 osób współuzależnionych);
- 3) omawiał zagadnienia dotyczące usprawniania funkcji opiekuńczo – wychowawczej rodzin z pacjentami korzystającymi z poszczególnych usług. Łączna liczba wizyt zrealizowanych w 2020r. wyniosła 10224.

Szpital Powiatowy Gajda-Med Sp. z o.o. w Pułtusku w ramach działań podjętych na rzecz wspierania rodziny i osób doświadczających przemocy w 2020r. wykonywał rozpoznanie sygnałów świadczących o występowaniu tego zjawiska, przeprowadzał rozmowy umożliwiające rozpoznanie form przemocy, częstotliwości występowania, wystawianie poszkodowanym zaświadczeń lekarskich o stwierdzonych obrażeniach, informowanie osób doznających przemocy o miejscach i warunkach wystawienia obdukcji, powiadamianie organów ścigania w przypadku stwierdzenia lub podejrzenia podczas badania popełnienia przestępstwa np. ślady ciężkiego uszkodzenia ciała, ślady podejrzanym oparzeń, informowanie pacjentów, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięci przemocą w rodzinie o możliwości uzyskania wsparcia i pomocy od instytucji do tego powołanych, udział w zespołach interdyscyplinarnych i grupach roboczych powołanych osób z personelu. W ramach współpracy z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Pułtusku podejmowano wspólne działania dotyczące ubezpieczenia pacjentów ze środków publicznych. Ponadto pielęgniarki szkolne dokumentowały wszelkie oznaki przemocy w kartach zdrowia dziecka, jak też przekazywały dostrzeżone podejrzenia innym pracownikom szkoły (pedagog, psycholog, wychowawca, dyrektor).

Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Psycho - MED Centrum Diagnostyczno Psychologiczne w Pułtusku 2020 roku w zakresie wspierania rodziny podejmował działania polegające na prowadzeniu psychoterapii indywidualnej i grupowej dzieci i młodzieży, psychoterapii rodzinnej oraz małżeńskiej. Jednostka prowadziła dystrybucję ulotek, broszur, książek.

Ośrodek Rehabilitacji PIO w Pułtusku w 2020r. podejmował działania profilaktyczne, poradnicze na rzecz wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych polegające na:

- 1) organizacji systemu poradnictwa i pomocy rodzinom w stanach kryzysu psychicznego – porady i konsultacje dla osób zagrożonych zaburzeniami psychicznymi – 150;
- 2) skierowaniu na badania do Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Pułtusku oraz Poradni Zdrowia Psychicznego 70 dzieci, w ramach zapobiegania zaburzeniom psychicznym oraz w celu rozpoznania wczesnych zaburzeń zachowań wśród dzieci i młodzieży, 600 osób zagrożonych zaburzeniami psychicznymi skorzystało z porad i konsultacji;
- 3) upowszechnianiu zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego, w tym udzielono informacji dla 150 osób o dostępnych formach opieki zdrowotnej, pomocy społecznej dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

65

Przedszkole Miejskie nr 4 z Oddziałami Integracyjnymi w Pułtusku w 2020r. na rzecz wspierania rodziny oraz w celu przezwyciężania sytuacji problemowych swoich podopiecznych, współpracowało z kuratorem sądowym Sądu Rejonowego w Pułtusku, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Pułtusku, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusku, a także Policją i Strażą Pożarną. Placówka udzielała wsparcia finansowego na zakup paczek świątecznych, biletów na teatryki, organizowała dopłatę do wycieczek i innych imprez okolicznościowych. Równorzędnie z tymi działaniami była prowadzona pedagogizacja rodziców (prelekcja policjanta, psychologa, pedagoga, bibliotekarza), a także integracja rodziców poprzez udział w przedszkolnych przedsięwzięciach typu: zajęcia adaptacyjne, bal karnawałowy.

Przedszkole Miejskie nr 5 w Pułtusku w 2020r. na rzecz wspierania i rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo –wychowawczych w procesie przywracania ich zdolności do prawidłowego funkcjonowania podejmowało działania profilaktyczne:

- 1) systematyczną obserwację zachowania dziecka w przedszkolu, reagowanie na jego potrzeby emocjonalne, pomoc w adaptacji, promocja postaw asertywnych;
- 2) wzmocnienie roli i funkcji rodzin poprzez prowadzenie rozmów z rodzicami przeżywającymi trudności, pomoc w integracji rodziny;
- 3) systematyczną współpracę z kuratorem sądowym Sądu Rejonowego w Pułtusku, Wydziału Rodzinnego i Nieletnich;
- 4) konsultacje i poradnictwo specjalistyczne poprzez systematyczną współpracę z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Pułtusku w zależności od potrzeb (psycholog, pedagog);
- 5) organizowanie dyżurów pedagoga i psychologa w przedszkolu;
- 6) organizowanie w przedszkolu zajęć terapeutycznych dla dzieci.

Zespół Szkolno – Przedszkolny w Przemiarowie podejmował w 2020 roku działania na rzecz 4 rodzin przeżywających trudności opiekuńczo – wychowawcze. Działania te polegały na objęciu pomocą pedagoga uczennicy, w rodzinie której założono „Niebieską Kartę„ w związku ze stosowaniem przez jednego z rodziców przemocy. Ponadto objęto wsparciem rodzinę, przeżywającą trudności w wypełnianiu swoich funkcji opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego w związku z panującą w rodzinie wielodzietnością oraz bezrobociem. Pozostawano w ciągłym kontakcie z kuratorem i asystentem rodziny z instytucji pomocy społecznej. Między placówką oświatową a rodziną i pracownikami socjalnymi istniał ciągły przepływ informacji, co miało zapewnić lepsze funkcjonowanie rodziny.

Wśród dodatkowych działań pomocowych na rzecz wspierania rodzin:

- 1) udzielano wsparcia psychologicznego uczniom;
- 2) przeprowadzono on – line ankiety diagnozujące sytuację edukacyjną uczniów oraz ich stan psychiczny podczas nauki zdalnej;
- 3) przeprowadzano akcję zbiórki żywności, artykułów przemysłowych i higienicznych dla potrzebujących;
- 4) monitorowano frekwencję i realizację obowiązku szkolnego uczniów;
- 5) przeprowadzano indywidualne konsultacje z pedagogiem szkolnym;
- 6) podejmowano współpracę z instytucjami wspierającymi rodzinę: Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusku, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Sądem Rejonowym w Pułtusku;
- 7) promowano rolę rodziny jako wartość oraz prawidłowy wzorzec rodzica. Promowano

święta typu: "Dzień Rodzica", "Dzień Babci i Dziadka";

8) zorganizowano dyżur telefoniczny pedagoga, który pozostawał w gotowości do służenia pomocą osobom, które mogłyby doświadczyć zjawiska przemocy i negatywnego zachowania lub nie radziły sobie z obowiązkami i swoim stanem psychicznym podczas edukacji zdalnej.

Placówka oświatowa dostrzega potrzebę realizacji programów rekomendowanych dla dzieci i młodzieży.

Publiczna Szkoła Podstawowa nr 1 im. Kludyny Potockiej w Pułtusku w 2020 roku na rzecz wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych podjęła następujące przedsięwzięcia:

1) prowadziła na bieżąco szczegółową diagnozę i obserwację uczniów przejawiających niepokojące zachowania, które mogą świadczyć o zaniedbaniu wychowawczym lub dysfunkcji środowiska rodzinnego;

2) prowadziła pedagogizację rodziców podczas konsultacji indywidualnych z wychowawcą i pedagogiem oraz podczas zebrań i dni otwartych, która ma na celu:

- zdobycie wiedzy i umiejętności pomocowych w rozwiązywaniu problemów wychowawczych i kształtowaniu relacji z dzieckiem,
- pozbycie się nieefektywnych stereotypów i potocznych informacji dotyczących wychowania,
- lepsze poznanie szkoły,
- poprawa relacji z dzieckiem,
- wzrost pewności siebie jako osoby kompetentnej,
- przekonanie o podmiotowym traktowaniu dziecka w szkole,
- możliwość poznania innych rodziców i wymiany doświadczeń,
- integracja środowiska szkolnego.

3) przekazywała rodzicom informacje o instytucjach oraz rady wychowawcze poprzez dystrybucje ulotek lub broszur, wiadomości e-mail, dokumentów tekstowych przesyłanych drogą elektroniczną, prezentacji multimedialnych przekazywanych drogą elektroniczną podczas zebrań on-line, informacji publikowanych na stronie internetowej lub Facebooku;

4) umożliwiała dostęp do pedagoga i psychologa z Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Pułtusku;

5) realizowała program profilaktyczny "Domowi Detektywi" i "Fantastyczne możliwości" – profilaktyka antyalkoholowa;

6) przeprowadziła warsztaty radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych oraz jak wspierać rodziców – szkolenie dla rady pedagogicznej "Wczesna interwencja";

7) brała udział w akcjach i kampaniach ogólnopolskich – "Postaw na Rodzinę";

8) realizowała projekt "Szkoła dla Rodziców" – w ramach środków pozyskanych z Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Podczas nauki zdalnej, która odbywała się w okresie pandemii, utrudniona była organizacja spotkań oraz szkoleń z zakresu szeroko pojętej profilaktyki. Placówka posiłkowała się materiałami pozyskanymi od specjalistów oraz wyszukanych na stronach poradni specjalistycznych i fundacji. Publiczna Szkoła Podstawowa nr 1 w Pułtusku zamierza uczestniczyć w szkoleniach i spotkaniach profilaktycznych z edukatorami zewnętrznymi oraz realizować dotychczas prowadzone w szkole warsztaty dla uczniów, nauczycieli i rodziców, m.in.: „Szkoła dla rodziców”, „Domowi Detektywi”.

Zespół Szkół nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi w Pułtusku w 2020 roku podejmował działania profilaktyczne, zaradcze na rzecz wspierania rodzin przeżywających trudności

267

w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych polegające na:

- 1) udziale w kampaniach profilaktycznych „Zachowaj trzeźwy umysł”;
- 2) realizacji innowacji pedagogicznej : „Żyję w przyjaźni z sobą i innymi”;
- 3) utrzymywaniu ścisłego kontaktu z asystentem rodzin, kuratorami społecznymi i zawodowymi Sądu Rejonowego w Pułtusku;
- 4) sprawowaniu opieki nad uczniami w rodzinach zastępczych i mającymi nadzór kuratora, dziećmi z dysfunkcjami rozwojowymi oraz różnymi deficytami, pomoc w rozwiązywaniu ich problemów;
- 5) pracy w ramach stowarzyszenia „DZIECI DZIECIOM”, działającego w naszej szkole;
- 6) udzielaniu porad, konsultacji oraz wsparcia rodzicom we wszystkich sytuacjach, gdy się o to zwracali, szczególnie w sytuacjach problemowych, wymagających interwencji pedagoga bądź innej specjalistycznej - przy współpracy dyrekcji i wychowawców. Problemy zgłaszane przez rodziców dotyczyły trudności wychowawczych, zaburzonych relacji dzieci-rodzice, niskiej motywacji uczniów do nauki w czasach pandemii (nauka zdalna);
- 7) udzielaniu pomocy uczniom, najczęściej w formie tzw. interwencji ukierunkowanej na udzielenie pomocy. Dotyczyły one konfliktów rówieśniczych, trudności adaptacyjnych w grupie rówieśniczej, przemocy, problemów w środowisku domowym;
- 8) udzielaniu wsparcia indywidualnego uczniom i opiekunom przez pedagoga w zakresie rozwoju psychofizycznego dziecka;
- 9) wspieraniu uczniów w ramach udzielanej pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
- 10) umożliwianiu uczniom uzdolnionym udziału w zajęciach rozwijających, kołach przedmiotowych, konkursach i projekcie unijnym „Przyszłość należy do nas – rozwój umiejętności uczniów Zespołu Szkół nr 2 w Pułtusku”.

Publiczna Szkoła Podstawowa nr 3 z Oddziałami Integracyjnymi im. Tadeusza Kościuszki w Pułtusku w 2020r. na rzecz wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych prowadziła następujące działania:

- 1) organizację opieki świetlicowej;
- 2) prowadzenie szkolnej stołówki i dożywianie dzieci, z dofinansowaniem ze środków gminnych;
- 3) pomoc socjalną w formie realizacji rządowych programów: wyprawka szkolna 300+ bezpłatne podręczniki, pomoc rzeczową w formie paczek żywnościowych (Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły „Trójeczka”);
- 4) organizację dowożenia dzieci wiejskich oraz dzieci niepełnosprawnych;
- 5) zatrudnianie pracownika na przejściu dla pieszych;
- 6) organizację opieki medycznej – gabinet profilaktyczny z dyżurami pielęgniarki;
- 7) współpracę z instytucjami powołanymi w celu wspierania rodziny w pełnieniu jej funkcji: Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusku, Poradnią Psychologiczno–Pedagogiczną w Pułtusku, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Pułtusku i świetlicą środowiskową, Sądem Rejonowym w Pułtusku i zespołem kuratorskim, Komendą Powiatową Policji w Pułtusku, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Polskim Czerwonym Krzyżem, Poradnią Zdrowia Psychicznego, lekarzem psychiatrą;
- 8) prowadzenie oddziałów integracyjnych;
- 9) prowadzenie zajęć rewalidacyjnych dla dzieci z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego;
- 10) zatrudnianie nauczycieli wspomagających;
- 11) realizację pomocy psychologiczno – pedagogicznej (zajęcia wspierające, kompensujące,

wyrównawcze, rozwijające, korygujące);

12) prowadzenie zajęć w ramach wczesnego wspomaganie dla dziecka z kl. 0, zgodnie z zaleceniem Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Pułtusku;

13) realizację zajęć opiekuńczych w dni wolne od nauki szkolnej;

14) pedagogizację rodziców: podczas zebrań, dni otwartych oraz indywidualnych konsultacji z wychowawcami, pedagogiem szkolnym, nauczycielami uczącymi i dyrekcją;

15) konsultacje, zajęcia terapeutyczne z psychologiem szkolnym, pedagogiem szkolnym, logopedami, realizację zajęć dodatkowych (rozwijających umiejętności kluczowe oraz stanowiących pomoc i wsparcie) w ramach unijnego programu „Nauka kluczem do sukcesu-rozwoj kompetencji uczniów Szkoły Podstawowej Nr 3 w Pułtusku”;

16) projekt finansowany ze środków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - dwa cykle zajęć warsztatowych „Szkoła dla Rodziców”;

17) udział w unijnym programie: „Owoce w szkole” oraz korzystanie z dopłaty do spożycia mleka;

18) realizację działań wynikających z programu wychowawczo – profilaktycznego;

19) publikowanie na stronie internetowej szkoły materiałów psycho - edukacyjnych dla uczniów i rodziców.

W związku z sytuacją sanitarno-epidemiologiczną wiele działań realizowano w formie on-line.

Publiczna Szkoła Podstawowa nr 4 z klasami sportowymi im. Ireny Szewińskiej w Pułtusku w 2020 r. na rzecz wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych w procesie przywracania ich zdolności do prawidłowego funkcjonowania wykonała następujące działania, które w okresie pandemii prowadzone były podczas nauki zdalnej:

1) dokonała diagnozy sytuacji uczniów – sprawdzenia dostępności do Internetu i narzędzi;

2) diagnozowała problemy, definiowała możliwości wsparcia, wypracowywała rozwiązania monitorowania sytuacji uczniów;

3) przekazywała najważniejsze informacje rodzicom na bieżąco – poprzez stronę szkoły, e-mail, rozmowy telefoniczne;

4) wprowadziła zdalny dyżur pedagoga dla rodziców, uczniów i nauczycieli w godzinach od 8.00 do 18.00;

5) utworzyła zakładkę na stronie szkoły - „Strefa wsparcia psychologiczno-pedagogicznego” i zamieszczanie informacji oraz materiałów edukacyjnych o tematyce:

- Jak zorganizować dzieciom warunki do nauki w domu?

- Jak motywować i wspierać dzieci do systematycznego uczenia się poza szkołą?

- Jak zadbać o bezpieczeństwo w sieci?

- Co może robić dziecko w domu podczas kwarantanny?

- Jak radzić sobie z trudnymi emocjami, ze strachem i lękiem?

- Bądź życzliwy - Światowe Dni Świadomości Autyzmu.

- Czy można motywować zdalnie?

- Jak wzmacniać odwagę u dziecka?

- Ćwiczmy pamięć.

- Jak wychować dziecko silne psychicznie?

- Podróż w krainę postaw i wartości.

- Światowy Dzień Dziecka.

- Stres - jak sobie z nim radzić? - wskazówki dla ósmoklasistów.

- Empatia. Siła wrażliwości, która zmienia nas, szkołę i świat.
  - List do „nowych” nauczycieli.
  - Filmy z nauczycielami w roli głównej, które warto zobaczyć.
  - Propozycje programów edukacyjnych oraz gier i zabaw psychoedukacyjnych.
  - Bezpieczne wakacje w podróży, nad wodą, w górach i w czasie wolnym.
  - Przekazywanie wychowawcom materiałów udostępnianych przez nauczycieli specjalistów.
- 6) prowadziła konsultacje dla uczniów i rodziców w szkole;
  - 7) realizowała Program Przeciwdziałania Przyjmowaniu Substancji Uzależniających przez Uczniów „Unplugged”;
  - 8) udzielała wsparcia uczniom o specjalnych potrzebach edukacyjnych;
  - 9) prowadziła zajęcia dotyczące cyberprzemocy dla klas I – VIII -“Zagubieni w sieci”;
  - 10) przeprowadziła cykl zajęć na temat: “Odpowiedzialni za słowa”, “Tolerancja - ważny dla nas temat”, “Jak stworzyć przepis na tolerancję?”;
  - 11) utrzymywała ścisły kontakt z asystentami rodzin, kuratorami społecznymi i zawodowymi;
  - 12) udzielała porad, konsultacji oraz wsparcia rodzicom we wszystkich sytuacjach, gdy się o to zwracali, szczególnie w sytuacjach problemowych, wymagających interwencji pedagoga, psychologa bądź innej specjalistycznej - przy współpracy dyrekcji i wychowawców. Problemy zgłaszane przez rodziców dotyczyły trudności wychowawczych, zaburzonych relacji dzieci-rodzice, małej motywacji młodzieży do nauki, podejmowania przez uczniów zachowań ryzykownych;
  - 13) udzielała wsparcia indywidualnego przez pedagoga i psychologa w zakresie rozwoju psychofizycznego dziecka;
  - 14) wspierała uczniów w ramach udzielanej pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Publiczna Szkoła Podstawowa im. bł. Jana Pawła II w Płocochowie w 2020 roku prowadziła działania profilaktyczne mające na celu poprawę funkcjonowania rodzin uczniów uczęszczających do ww. placówki i skupiały się na niżej wymienionych działaniach:

- 1) organizowaniu spotkań integracyjnych w grupie przedszkolnej oraz związane z rozwijaniem dojrzałości szkolnej najmłodszych uczniów, skoncentrowanych na wspieraniu rodziny w pełnionych przez nią funkcjach;
- 2) pedagogizacji rodziców poprzez zamieszczanie materiałów na szkolnych stronach internetowych (np. Classroom) dotyczących np. Hejtu w sieci, Radzenia sobie ze stresem itp., organizowaniu zebrań z rodzicami, dotyczących rozwoju dzieci, postępów edukacyjnych oraz problemów wychowawczych;
- 3) wzmacnianiu roli rodziny i rodzica jako autorytetu dla dziecka poprzez prowadzenie pogadarek przez wychowawców klas, pedagoga szkolnego;
- 4) pomocy w rozwiązywaniu problemów rodzinnych w różnych sferach, poprzez rozmowy indywidualne, konsultacje z pedagogiem szkolnym, wychowawcami klas, dotyczące sytuacji szkolnej i rodzinnej uczniów;
- 5) wskazywaniu oferty instytucji pomocowych rozwiązujących problemy rodziny;
- 6) współpracy z instytucjami wspierającymi rodzinę takimi jak: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Sąd Rejonowy, Powiatowa Komenda Policji, Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, szkoły i przedszkola, służba zdrowia;
- 7) monitorowaniu z pedagogiem szkolnym i wychowawcami klas absencji i realizowania obowiązku szkolnego dzieci;
- 8) działalności świetlicy szkolnej;

9) tworzeniu warunków na rzecz uzyskania przez dzieci jak najlepszego wykształcenia i rozwoju zainteresowań.

Liceum Ogólnokształcące im. Piotra Skargi w Pułtusku w zakresie działań profilaktycznych, zaradczych i interwencyjnych w 2020 roku podjęło następujące działania na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych:

1) przeprowadzono diagnozę potrzeb w zakresie problemów związanych z przemocą i ochroną ofiar przemocy w rodzinie wśród całej społeczności szkolnej. Opracowano Program Wychowawczo- Profilaktyczny Liceum Ogólnokształcącego im. Piotra Skargi w Pułtusku uwzględniającego treści wynikające z diagnozy potrzeb ze szczególnym uwzględnieniem czynników ryzyka i czynników chroniących;

2) upubliczniano na tablicy ogłoszeń i na stronie internetowej szkoły adresy i telefony instytucji pomocowych i telefony zaufania;

3) zamieszczono na stronie internetowej szkoły terminarza dyżurów specjalistów Punktu Konsultacyjnego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusku oraz wszelkich instytucji udzielających pomocy w sytuacji przemocy w rodzinie i innych sytuacjach trudnych;

4) ustalono formy kontaktu i udostępniano na stronie internetowej terminy konsultacji dla uczniów i rodziców podczas nauki zdalnej;

5) udostępniano uczniom i rodzicom tekst i poradnik do pobrania „Plan awaryjny dla osób doświadczających przemocy domowej w epidemii koronawirusa” (Rzecznik Praw Obywatelskich www.rpo.gov.pl, udostępniony również przez Starostwo Powiatowe w Pułtusku);

6) zredagowano i udostępniono on-line rodzicom uczniów prezentacje i inne materiały na temat wieku dorastania oraz radzenia sobie z dzieckiem w sytuacji izolacji;

7) udostępniono rodzicom uczniów materiały szkolenia „Jak być rodzicem w czasie edukacji zdalnej i nie zwariować?” (CEO);

8) dyrektor, pedagog, psycholog, nauczyciele- czuwali nad obecnością uczniów na lekcjach on-line, kontaktowali się w tej sprawie z uczniami i rodzicami, motywowali uczniów do pracy zdalnej;

9) opracowano przez pedagoga prezentację *Niebieska Karta*, która została udostępniona wychowawcom i nauczycielom, a następnie uczniom i rodzicom;

10) realizowano w klasach I program profilaktyczny „Młodość bez narkotyków” (wpływ uzależnień na stan rodziny, współzależnienie, sekty, przemoc i agresja, rozpad rodziny itp.) - I sem. r. szk. 2020/2021.

11) przeprowadzono działania profilaktyczne, zaradcze i/lub interwencyjne w odniesieniu do 22 rodzin (interwencje/rozmowy z rodzicami i uczniami dotyczyły problemu przemocy rówieśniczej za pośrednictwem portali społecznościowych).

Liceum Ogólnokształcące im. Piotra Skargi w Pułtusku dostrzega potrzebę szkolenia (warsztaty, wykłady, spotkania uczniów ze specjalistami itp.) młodzieży, rodziców i rady pedagogicznej w zakresie radzenia sobie uczniów z problemami natury emocjonalnej - lękiem społecznym, depresją oraz zaburzeniami wynikającymi z sytuacji mających znamiona przemocy rówieśniczej, szczególnie za pośrednictwem mediów społecznościowych.

Zespół Szkół im. Bolesława Prusa w Pułtusku w ramach wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w procesie przywracania ich zdolności do prawidłowego funkcjonowania w 2020 roku podejmował następujące działania:

- 1) dokonano diagnozy środowiska rodzinnego i sytuacji uczniów w rodzinie (struktura rodziny, sieroctwo i euro sieroctwo, sytuacja materialna i zdrowotna rodziny, diagnoza ewentualnych potrzeb, niezaradność życiowa opiekunów itp.);
- 2) prowadzono mediacje w sytuacji konfliktu rodzic – dziecko;
- 3) udzielano porad i konsultacji dla rodziców prowadzonych przez pedagoga, psycholog i nauczycieli;
- 4) współpracowano z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusk – w przypadku uczniów przebywających w pieczy rodziny zastępczej (6 osób);
- 5) upowszechniano i udostępniano zainteresowanym osobom adresy instytucji wspomagających;
- 6) współpracowano z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Pułtusk, Sądem Rejonowym w Pułtusk, Poradnią Psychologiczno - Pedagogiczną, Policją;
- 7) realizowano rządowy program pomocy uczniom niepełnosprawnym w formie dofinansowania do zakupu podręczników (17 osób).

Zespół Szkół Zawodowych im. Jana Ruszkowskiego w Pułtusk na rzecz wspierania rodziny wykonał następujące działania:

- 1) realizacja projektów „Zdrowa i bezpieczna szkoła”, „Cięża bez alkoholu”;
- 2) dokonywanie okresowej oceny sytuacji wychowawczej w Zespole Szkół Zawodowych im. Jana Ruszkowskiego w Pułtusk;
- 3) współdziałanie z instytucjami (Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Pułtusk, Komendą Powiatową Policji w Pułtusk, Sąd Rejonowym III Wydziałem Rodzinnym i Nieletnich w Pułtusk) w zakresie wspierania osób dotkniętych problemem;
- 4) przeprowadzanie cyklicznych rozmów z uczniami i rodzicami potrzebującymi pomocy oraz podejmowanie działań interwencyjnych;
- 5) zapoznanie się ze środowiskiem rodzinnym uczniów poprzez:
  - indywidualne rozmowy z uczniami na temat ich problemów osobistych i rodzinnych;
  - wstępne rozpoznawanie sytuacji rodzinnej uczniów klas pierwszych przez wychowawców;integracja szkoły ze środowiskiem rodzinnym uczniów, wzmocnienie współpracy z rodzicami;
- 6) wspomaganie rodziców w wychowywaniu dzieci niedostosowanych społecznie między innymi wchodzących w konflikt z prawem (pedagogizacja rodziców, informacje na stronie szkoły w zakładce pedagog);
- 7) wyrabianie u uczniów poczucia odpowiedzialności za swoje czyny, bezpieczeństwo własne i innych (pogadanki z przedstawicielami Policji, tematyka zajęć z wychowawcą);
- 8) diagnoza środowiska szkolnego poprzez ankiety anonimowe adresowane do uczniów, rodziców i nauczycieli, obserwacje bezpośrednie, rozmowy z uczniami, wywiady.
- 9) rozwijanie wśród młodzieży w ramach zajęć pozalekcyjnych talentów i pasji oraz wszechstronnych zainteresowań w ramach działalności „Zespołu Kreatywnej Młodzieży”, udziału w konkursach szkolnych, olimpiadach ogólnopolskich, akcjach charytatywnych;
- 10) inspirowanie uczniów do samodoskonalenia, samorealizacji i przygotowanie ich do życia w społeczeństwie;
- 11) zapobieganie agresji, przemocy i segregacji wśród młodzieży (dyżury nauczycieli podczas przerw, tematyka pracy z wychowawcą);
- 12) doskonalenie umiejętności interpersonalnych i pracy w zespole (warsztaty z pedagogiem i doradcą zawodowym);
- 13) propagowanie telefonów zaufania, umieszczanie informacji w gablotach szkolnych, na stronie internetowej;

- 14) propagowanie zdrowego stylu życia i harmonijnego rozwoju ucznia (spotkania tematyczne z dietetykami, aktywna lekcja w-f). Wspieranie uczniów mających trudności edukacyjne (organizacja psychologiczno – pedagogiczna, rozmowy z pedagogiem);
- 15) wskazywanie miejsc, instytucji i osób zajmujących się świadczeniem profesjonalnej pomocy (informacje na zajęciach z wychowawcą, zebraniach z rodzicami, strona internetowa szkoły).

Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy im. Anny Karłowicz w Pułtusku w 2020 roku zrealizował następujące działania profilaktyczne na rzecz wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w procesie przywracania ich zdolności do prawidłowego funkcjonowania:

1. Wsparcie w zakresie edukacyjno-terapeutycznym poprzez:

- a) realizację zadań zawartych w Programie Wychowawczo-Profilaktycznym SOSW im. A. Karłowicz w Pułtusku w roku szkolnym 2019/2020 i 2020/2021;
- b) opracowywanie i wdrażanie Indywidualnych Programów Edukacyjno-Terapeutycznych z uwzględnieniem indywidualnych możliwości i potrzeb poszczególnych uczniów;
- c) objęcie uczniów, mających problemy w przyswajaniu nowych wiadomości i umiejętności, różnorodnymi formami pomocy psychologiczno-pedagogicznej, zajęciami rewalidacyjnymi i zajęciami dodatkowymi;
- d) dowożenie uczniów do Ośrodka na zajęcia lekcyjne;
- e) zapewnienie szerokiej oferty zajęć pozalekcyjnych mających na celu rozwijanie zainteresowań i uzdolnień uczniów oraz wdrażanie do racjonalnego spędzania czasu wolnego.

2. Wsparcie w zakresie wychowania i opieki poprzez:

- a) monitorowanie wieloaspektowego funkcjonowania uczniów i ich rodzin, współpraca z Sądem Rejonowym w Pułtusku III Wydział Rodzinny i Nieletnich pod kątem właściwego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych;
- b) bieżącą współpracę z ośrodkami pomocy społecznej i powiatowymi centrami pomocy rodzinie w celu wieloaspektowego wsparcia rodziny;
- c) pracę nauczycieli Ośrodka w Zespole Interdyscyplinarnym działającym przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Pułtusku;
- d) poszerzenie wiedzy z zakresu opieki i wychowania dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną poprzez prowadzenie szkoleń dla członków Rady Pedagogicznej w ramach WDN oraz udział nauczycieli w kursach i szkoleniach zewnętrznych;
- e) podnoszenie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców/prawnych opiekunów dzięki realizacji szkolenia „Działania profilaktyczne związane z zapobieganiem COVID-19”, udostępnianie księgozbioru bibliotecznego Ośrodka;
- f) prowadzenie w Placówce punktu informacyjno-konsultacyjnego (adresy, telefony do różnego rodzaju instytucji pomocowych, pomoc w załatwianiu formalności);
- g) pomoc w wypełnianiu dokumentacji w celu uzyskania świadczeń (renty socjalne, zasiłki pielęgnacyjne, zapomogi);
- h) konsultacje ze szkolnym pedagogiem i psychologiem dla rodziców mających trudności natury opiekuńczo-wychowawczej ze swymi dziećmi;
- i) prowadzenie „Tablicy Rodzica”, na której eksponowane są materiały informacyjne na temat bieżących zmian w przepisach związanych z pomocą społeczną;
- j) propagowanie materiałów informacyjnych i edukacyjnych na tematy związane z wychowaniem oraz z kryzysami rozwojowymi i życiowymi dzieci i młodzieży;
- k) współdziałanie w rozwiązywaniu problemów natury wychowawczej, opiekuńczej uczniów/

43
wychowanków Placówki;

l) Indywidualne rozmowy informacyjno-doradcze z rodzicami o możliwościach uzyskania specjalistycznego wsparcia ze strony instytucji działających na rzecz rodziny i pomoc w jego zorganizowaniu;

ł) pomoc w załatwianiu wizyt lekarskich, dowóz dzieci z ich rodzicami na wyznaczone konsultacje do przychodni i szpitali specjalistycznych;

m) zapewnienie opieki podczas ferii zimowych, przerw świątecznych i wakacji dzieciom, których rodzice są w trudnej sytuacji życiowej lub pozbawieni władzy rodzicielskiej.

3. Inne formy wsparcia:

a) sukcesywne zgłaszanie rodzin do Akcji „Szlachetna Paczka”;

b) wspieranie rzeczowe uczniów/wychowanków przez pracowników Placówki;

c) aktywna działalność Stowarzyszenia na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami i Ich Rodzin „Skarb Nadziei” funkcjonującego przy SOSW im. A. Karłowicz w Pułtusk;

d) zapewnienie wychowankom dobrych warunków do pobytu poprzez dokonanie I etapu przebudowy placówki oraz wyposażenie sal sypialnych w nowe meble i sprzęt RTV

Ocena realizacji celu szczegółowego 1.

Powyższe kierunki były realizowane i przewidziane są do kontynuacji w następnych latach w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pułtusk na lata 2021-2026.

Kierunek wymagający podjęcia działań w dokumencie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pułtusk na lata 2021-2026:

- tworzenie warunków dla działania rodzin wspierających w celu poprawy funkcjonowania rodzin niewydolnych wychowawczo.

2. ROZWÓJ INSTYTUCJI SAMOPOMOCOWYCH NA RZECZ RODZINY

kierunki działań:

- inspirowanie społeczeństwa lokalnego do podejmowania działań samopomocowych,
- wypracowanie standardów pracy z rodziną wieloproblemową przez instytucje i organizacje pracujące na rzecz dziecka i rodziny – interdyscyplinarność działań,
- budowanie zespołów interdyscyplinarnych w celu rozwiązywania problemów indywidualnych rodzin,
- wprowadzenie i upowszechnianie instytucji asystenta rodzinnego,
- opracowanie i wspieranie programów umożliwiających powrót dziecka z zastępczych form opieki do rodziny naturalnej,
- podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej odnośnie alternatywnych form opieki nad dzieckiem oraz rozwój różnych form rodzin zastępczych,
- rozszerzenie wolontariatu również wolontariatu sąsiedzkiego w dziedzinie wsparcia i pomocy dla rodzin w kryzysie,
- dostęp do informacji na temat możliwości pomocy rodzinom poprzez tworzenie bazy danych adresowanych do rodzin, poprawa przepływu informacji o ofercie pomocowej dla rodzin między instytucjami, prowadzenie kampanii społecznych i innych form informacyjnych dotyczących kierunków, założeń, celów i działań prowadzonych w ramach strategii na rzecz rodzin.

W 2020 roku w ramach rozwoju instytucji samopomocowych na terenie gminy Pułtusk na rzecz rodzin dysfunkcyjnych były realizowane działania pomocowe poprzez stałą współpracę instytucji odpowiedzialnych za tworzenie i realizowanie gminnej polityki wobec rodziny, tj.: pracowników pomocy społecznej, służby zdrowia, oświaty, organów sprawiedliwości, organów porządku publicznego, organizacji pozarządowych i innych.

W ramach zapobiegania marginalizacji osób i rodzin prowadzono interdyscyplinarne podejście do rozwiązywania problemów rodziny poprzez stworzenie sieci współpracy podmiotów lokalnych działających na rzecz rodziny.

Udzielana pomoc miała na celu zabezpieczenie podstawowych potrzeb rodziny oraz wzmocnienie jej w wypełnianych przez nią funkcjach, tj.: opiekuńczej, wychowawczej, ekonomicznej, socjalizacyjnej, kulturowej i była realizowana w ramach prowadzonej pracy socjalnej.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku, metodę asystentury realizuje od 2010 roku jako innowacyjne działanie wobec osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, u których występuje wiele sprzężonych problemów, do których należą m.in.: niskie umiejętności opiekuńczo - wychowawcze i prowadzenie gospodarstwa domowego, uzależnienia, bezrobocie, ubóstwo, przewlekła choroba, niepełnosprawność, przemoc, wyuczona bezradność, zaburzenia psychiczne, a których występowanie powoduje trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych. Wspieranie rodziny w ramach asystenta rodziny jest procesem powolnym i długotrwałym, dającym bardzo trudno osiągalne wymierne efekty działania. Działania te doprowadzić mają do uzyskania pozytywnych zmian postępowania członków rodziny ich sytuacji życiowej, zniwelowania destruktywnych zachowań członków rodziny, samodzielności w realizowaniu spraw rodzinnych, podniesienia jakości życia członków rodziny. W ramach podniesienia poziomu wiedzy i świadomości społecznej odnośnie alternatywnych form opieki nad dzieckiem oraz rozwoju różnych form rodzin zastępczych Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, jako instytucja funkcjonująca w Pułtusku podejmowała szereg działań poprzez promocję rodzicielstwa zastępczego, naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej i niezawodowej, popularyzację wiedzy pedagogicznej wśród rodziców, udostępnianie materiałów promocyjnych, tj.: ulotek, ogłoszeń w internecie. Wskazywano źródła informacji na temat rozwiązywania problemów rodzinnych wychowawczych. Prowadzone były konsultacje i poradnictwo otwarte dla rodzin i udzielano porad bezpośrednich i telefonicznych.

Na terenie gminy Pułtusk od 2008 roku działa **Stowarzyszenie Centrum Międzynarodowej Wymiany Młodzieży i Wolontariatu – FIYE POLAND**, które prowadzi działalność skierowaną na rzecz społeczności lokalnej oraz w szerszym zakresie rozwój i promowanie aktywności obywatelskiej. Siedzibą FIYE POLAND jest Pułtusk, gdzie wspólnie z polską młodzieżą tworzą międzykulturową przestrzeń dla tolerancji, solidarności i szacunku dla odmienności.

Stowarzyszenie Centrum Międzynarodowej Wymiany Młodzieży i Wolontariatu - FIYE POLAND współpracuje z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Pułtusku. W ramach zawartego porozumienia w dniu 29 stycznia 2013 roku dzieci z placówki wsparcia dziennego - świetlicy „Stonecznikowa Brać” mogły korzystać z pomocy wolontariuszy w odrabianiu lekcji z języka angielskiego, a w czasie przerwy zimowej i wakacji zakres prac wolontariuszy obejmował pomoc w organizowaniu i prowadzeniu zajęć dla dzieci, możliwość poznawania kultur i innych krajów oraz naukę języka angielskiego „na wesoło”.

Na terenie gminy Pułtusk działają Szkolne Kluby Wolontariusza, które w ciągu roku

175

szkolnego promowały ideę wolontariatu w środowisku szkolnym angażując młodzież do udziału w akcjach charytatywnych, współpracowały z organizacjami, stowarzyszeniami i fundacjami pomocowymi: z pułuskim oddziałem Polskiego Czerwonego Krzyża, z Centrum Międzynarodowej Wymiany Młodzieży i Wolontariatu w Pułtusk, z Caritas Polska, z ogólnopolskimi fundacjami, instytucjami lokalnymi, w tym z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pułtusk.

Wolontariusze z terenu gminy Pułtusk, tak jak w latach ubiegłych, aktywnie uczestniczyli w zbiórce pieniędzy w ramach „Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy” i w świątecznych zbiórkach żywności. Stan zagrożenia epidemicznego i epidemii COVID-19 w 2020r. uniemożliwił zorganizowanie uroczystości z okazji obchodów Międzynarodowego Dnia Wolontariatu.

Ocena realizacji celu szczegółowego 2.

Powyższe kierunki były realizowane i przewidziane są do kontynuacji w następnych latach w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pułtusk na lata 2021-2026.

Kierunek wymagający podjęcia działań w dokumencie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pułtusk na lata 2021-2026:

- zawiązanie wolontariatu sąsiedzkiego w dziedzinie wsparcia i pomocy dla rodzin w kryzysie.

3. POMOC DZIECIOM Z RODZIN DYSFUNKCYJNYCH POPRZEC DZIAŁANIA EDUKACYJNE I WSPIERAJĄCE

kierunki działań:

- dostosowanie form edukacyjnych i wychowawczych do specyfiki dzieci i młodzieży z trudnych środowisk społecznych z rodzin wieloprotblemowych i wyrównywanie szans edukacyjnych poprzez zajęcia wyrównawcze i pozalekcyjne,
- promowanie i wspieranie organizacji różnych form spędzania wolnego czasu dzieci i młodzieży i ich rodzin,
- współpraca ze szkołami w zakresie diagnozowania potrzeb dzieci i młodzieży zagrożonych marginalizacją,
- zintensyfikowanie i zwiększenie skuteczności programów przeciwdziałania wszelkim formom uzależnienia dzieci i młodzieży zarówno, od substancji psychoaktywnych jak i innych uzależnień typu internet, telewizja, gry komputerowe,
- prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci,
- udzielanie dzieciom i młodzieży z ubogich rodzin dożywiania oraz stypendiów szkolnych,
- współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej.

W celu wyrównywania szans edukacyjnych dla dzieci i młodzieży w Gminie Pułtusk z trudnych środowisk społecznych, z rodzin wieloprotblemowych zgodnie z Zarządzeniami Burmistrza Miasta Pułtusk przyznano dofinansowanie na realizację programów profilaktycznych, pozalekcyjnych, programów środowiskowych, organizację wypoczynku letniego poniżej wymienionym instytucjom i stowarzyszeniom.

W wyniku Otwartego Konkursu Ofert i Konkursie Wniosków na realizację zadań publicznych w zakresie promocji i ochrony zdrowia publicznego mieszkańców Gminy Pułtusk w roku 2020 roku przyznano dofinansowanie następującym podmiotom:

- 1) **Pułtuskie Stowarzyszenie Trzeźwości „Świt” w Pułtusku, ul. Stare Miasto 28** otrzymało dofinansowanie w kwocie 15 000,00 zł z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania i zdrowy styl życia osób uzależnionych i ich rodzin (555 osób -młodzież, dzieci i dorośli);
- 2) **Fundacja „Krok w przyszłość” w Pułtusku, ul. Piotra Skargi 23/29/1** otrzymała dofinansowanie w kwocie 10 000,00 zł na realizację zadań wspierających abstynencję, trzeźwienie i zdrowy styl życia;
- 3) **Młodzieżowy Klub sportowy „KAN” z siedzibą w Pułtusku, ul. Traugutta 23** otrzymał dofinansowanie w kwocie 6 000,00 zł z Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomani na realizację zadania w zakresie organizacji wypoczynku letniego dzieci i młodzieży w formie „Obozu sportowego w Jarosławcu”, w którym brało udział 22 dzieci i 6 opiekunów;
- 4) **Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Pułtusku, ul. Sportowa 2A** otrzymał dofinansowanie w kwocie 31 000,00 zł z programem „Sport i rekreacja jako profilaktyka uzależnień”, w którym brało udział 120 dzieci i 6 trenerów i dofinansowanie w kwocie 6 000,00zł z programem „Aktywna Plaża Miejska bez uzależnień- bezpieczne kąpielisko nad Narwią”, w którym brało udział około 2000 osób dorosłych i dzieci.

Pozostałe przedsięwzięcia na rzecz pomocy dzieciom z rodzin dysfunkcyjnych w zakresie działań edukacyjnych i wspierających realizowane w 2020 roku przez instytucje i placówki oświatowe z terenu gminy Pułtusk zostały opisane w celu szczegółowym nr 1, 2, Priorytetu II niniejszego sprawozdania z realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pułtusk na lata 2014-2020.

Gmina współfinansuje pobyt dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo - wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo - terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym. Gmina ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- a) 10 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w pierwszym roku pobytu dziecka w rodzinie zastępczej;
- b) 30 % wydatków na opiekę i wychowanie - w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- c) 50 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka pieczy zastępczej.

W 2020 roku na opiekę i wychowanie 41 dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej wydatkowano kwotę 294 610,13 zł ze środków własnych gminy.

Pracownicy socjalni brali czynny udział w posiedzeniach Zespołu ds. Pieczy Zastępczej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusku, podczas których omawiano sytuację dziecka przebywającego w rodzinie zastępczej oraz sporządzano opinię o możliwości przyjęcia przez rodziców biologicznych opieki nad dzieckiem, bądź braku takiej możliwości.

Na bieżąco pracownicy socjalni prowadzili monitoring sytuacji dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych we współpracy z asystentem rodziny. W związku z tym prowadzono szeroką współpracę z pedagogami szkolnymi, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusku, pracownikami służby zdrowia, Policją, kuratorami sądowymi i przedstawicielami innych instytucji zajmującymi się sprawami rodziny oraz z Gminnym Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. W przypadku stwierdzenia zagrożenia lub bardzo niepokojącej sytuacji

w rodzinie, natychmiast o takiej okoliczności informowany był Sąd Rejonowy III Wydział Rodzinny i Nieletnich w Pułtusk.

Ocena realizacji celu szczegółowego 3

Powyższe kierunki były realizowane i przewidziane są do kontynuacji w następnych latach w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pułtusk na lata 2021-2026.

Wskaźniki monitoringowe:

Nazwa wskaźnika		Wartość w roku 2020
1.	Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej – ogółem	532 rodziny
	w tym: - osób w rodzinach	1137 osób
2.	Liczba rodzin objętych pracą socjalną - ogółem	450 rodzin
	w tym: osób w rodzinach	942 osoby
3.	Liczba zatrudnionych asystentów - ogółem	do 31 marca 2020r. -2 asystentów, w tym 1 asystent na ½ etatu, a od 01.04.2020r. – 1 asystent rodziny w pełnym wymiarze czasu pracy
4.	Liczba rodzin objęty wsparciem asystenta rodziny	28 rodzin
	w tym: - liczba dzieci	53 dzieci
5.	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	41 dzieci
6.	Liczba rodzin objętych wsparciem w tym:	
	- z systemu pomocy społecznej	532 rodziny
	- ze świadczeń rodzinnych	1709
	- z funduszu alimentacyjnego	185
	- ze świadczenia wychowawczego	3066
7.	Liczba rodzin objętych Programem Rodzina 3+	59 rodzin wielodzietnych, liczba wydanych kart „3+” - 293
8.	Liczba rodzin objętych Kartą Dużej Rodziny	82 osoby (wydanych kart 248)
9.	Liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym	63 rodziny w tym 174 osób w tych rodzinach, w tym 46 dzieci
10.	Liczba dzieci objętych dożywianiem	399 dzieci
11.	Liczba dzieci uczęszczających do placówek:	
	- żłobka	115
	- przedszkolnych:	650
	w tym: - publicznych, - niepublicznych	650 dzieci 514 dzieci
12.	Liczba świetlic:	
	- przyszkolne	6 świetlic przyszkolnych
	- pozaszkolne	0 pozaszkolnych

13.	Liczba uczniów otrzymujących stypendia szkolne na rok 2020/2021	styczeń -czerwiec- 152 uczniów wrzesień-grudzień-121 uczniów
14.	Liczba uczniów otrzymujących stypendia sportowe i naukowe	styczeń – czerwiec -85 uczniów wrzesień - grudzień- 82 uczniów
15.	Liczba uczniów otrzymujących wyprawkę szkolną	90 uczniów

PRIORYTET III

WSPIERANIE DZIAŁAŃ W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA UZALEŻNIENIA I PRZEMOCY DOMOWEJ

Cele szczegółowe:

1.PROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

kierunki działań:

- wdrażanie i realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu, zagrożonych uzależnieniem i współuzależnionych,
- rozwijanie i poszerzanie współpracy z lokalnymi instytucjami i organizacjami promującymi zdrowy styl życia i abstynencję,
- prowadzenie grup wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych,
- udzielanie wsparcia szczególnie finansowego, psychologicznego, prawnego rodzinom i osobom dotkniętym alkoholizmem,
- wdrażanie programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży,
- tworzenie i rozwój świetlic socjoterapeutycznych i środowiskowych dla dzieci z rodzin uzależnionych,
- wzmożony monitoring sprzedaży alkoholu,
- promocja zdrowego stylu życia poprzez organizowanie alternatywnych form spędzania wolnego czasu,
- organizowanie wypoczynku letniego i właściwego zagospodarowania wolnego czasu dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym.

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych należy do zadań własnych gminy.

Zadania w zakresie zmniejszania lub wyeliminowania występowania negatywnych zjawisk będących skutkami uzależnień od alkoholu oraz ograniczania zaburzeń życia rodzinnego i społecznego w rodzinie w 2020 roku określał uchwalany corocznie przez Radę Miejską, **Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**, ustanowiony uchwałą nr XXII/219 Rady Miejskiej w Pułtusku z dnia 30 grudnia 2019 roku na rok 2020.

Zadania realizowane w ramach programu były finansowane ze środków pochodzących z opłat za wydawane zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.

249

Realizacja nałożonego przez cytowaną ustawę o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, Gminnego Programu Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2020 była jednym z głównych zadań **Gminnej Komisji Przeciwdziałania i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pułtusku**.

W okresie sprawozdawczym zrealizowano szczegółowe cele Programu poprzez następujące działania:

- 1) zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu, zagrożonych uzależnieniem, współuzależnionych oraz dotkniętych przemocą w rodzinie;
- 2) udzielenie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii; w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczych, wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- 4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
- 5) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13 i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

W sierpniu i we wrześniu 2020 roku zostały przeprowadzone badania ankietowe dotyczące problemu alkoholowego na terenie gminy Pułtusk przez wyspecjalizowaną w tym zakresie instytucję - Oficynę Profilaktyczną w Krakowie, ul. Dworcowa 9a/19. W badaniach diagnozujących problemy udział wzięło 581 respondentów, w tym dzieci i młodzież szkolna - 414 osób, dorośli mieszkańcy gminy - 152 osoby, sprzedawcy alkoholi - 15 osób.

Lokalna diagnoza problemów alkoholowych za 2020 roku i wyniki powyższych badań ankietowych zostały przedstawione na sesji Rady Miejskiej w Pułtusku w dniu 29 grudnia 2020 roku wraz z przyjętym do realizacji **Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2021**.

Podstawowym zadaniem wynikającym z profilaktyki rozwiązywania problemów alkoholowych jest zadbanie o dostępność terapii uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia dla mieszkańców Gminy Pułtusk.

Na terenie gminy Pułtusk funkcjonują poradnie: **Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia AL-MED** i **Poradnia Psycho - Med**.

Poradnia AL- MED w Pułtusku w 2020r. w ramach profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w Pułtusku objęła terapią łącznie 246 osób i 92 osoby współuzależnione, którym udzielono świadczenia.

Poradnia Psycho - MED w Pułtusku udzieliła świadczenia 34 osobom uzależnionym od alkoholu i osobom współuzależnionym.

Liczba interwencji szpitala wobec osób w stanie upojenia alkoholowego wynosiła 158 osób hospitalizowanych, 237 osób przetrzymanych do wytrzeźwienia, 286 osób zatrzymanych przez Policję w celu przeprowadzenia badań.

W **Interdyscyplinarnym Punkcie Konsultacyjno - Informacyjnym dla Ofiar Przemocy Domowej** w Pułtusku w 2020 roku udzielono porad psychologicznych - 39, prawnych - 59 oraz specjalisty profilaktyki do spraw uzależnień - 95.

W realizacji zadań Programu **Gminna Komisja Przeciwdziałania i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pułtusk** pogłębiła współpracę z jednostkami organizacyjnymi Gminy Pułtusk, tj.: placówkami oświatowymi, Miejskim Ośrodkiem Sportu i Rekreacji w Pułtusk poprzez ich wspieranie finansowe i merytoryczne w zakresie realizacji programów profilaktycznych i promocji zdrowego stylu życia w ramach otwartego konkursu wniosków, a także z organizacjami pozarządowymi w ramach otwartego konkursu ofert.

W okresie sprawozdawczym pomocą finansową z powodu uzależnienia lub nadużywania alkoholu przez co najmniej jednego z członków rodziny objęto 57 rodzin, w tym osób w rodzinie 79.

W 2020 roku kontynuowano profilaktyczną działalność informacyjną i edukacyjną w zakresie wspomaganie młodzieży w utrzymywaniu abstynencji, wdrażano programy profilaktyczne preferujące postawy i umiejętności służące zdrowemu i trzeźwemu życiu, organizowano zajęcia w czasie wolnym dla dzieci i młodzieży z elementami profilaktyki.

Z funduszu Gminnej Komisji Przeciwdziałania i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pułtusk dofinansowywano placówkę wsparcia dziennego - świetlicę „Słonecznikowa Brać” Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusk, która stanowi środowisko terapeutyczne i opiekuńcze dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych. Dofinansowanie dzieci z rodzin dysfunkcyjnych uczestniczących w programach opiekuńczo - wychowawczych w placówce wsparcia dziennego, wyniosło 11 579,94 zł.

Na terenie gminy Pułtusk członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych z udziałem Straży Miejskiej w 2020 roku przeprowadzili kontrolę 5 punktów sprzedaży napojów alkoholowych (udzielono 1 pouczenie). Uchwałą Nr LIXI/480/2018 Rady Miejskiej w Pułtusk z dnia 14 czerwca 2018 roku w sprawie ustalenia maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz zasad usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych na terenie miasta i gminy Pułtusk dokonano znacznego zmniejszenia liczby zezwoleń na sprzedaż alkoholi w stosunku do poprzedniego limitu punktów sprzedaży tych napojów. Ograniczenie dostępności alkoholu jest jedną ze skutecznych metod zmniejszających poziom spożycia alkoholu i problemów z tym związanych. W pierwszym półroczu 2020 roku zrealizowano i opłacono szkolenie sprzedawców napojów alkoholowych - koszt 1 200,00zł oraz zamówiono broszury informacyjne dla sprzedawców napojów alkoholowych - koszt 313,20 zł.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pułtusk w 2020 roku rozpatrzyła i zaopiniowała 24 wnioski przedsiębiorców o wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży oraz poza miejscem sprzedaży.

Jednym z działań profilaktycznych w 2020r. była promocja zdrowego stylu życia poprzez organizowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego oraz organizowanie wypoczynku. Celem programów była integracja społeczeństwa, krzewienie abstynencji i twórcze spędzanie czasu wolnego, wolnego od środków psychoaktywnych. Stan zagrożenia epidemicznego i epidemii wywołany chorobą COVID-19 uniemożliwił realizację działań na większą skalę w tym obszarze.

Wypoczynek letni dzieci i młodzieży z programem profilaktycznym lub socjoterapeutycznym zorganizowano przy udziale **Młodzieżowego Klubu Sportowego Walki „KAN”** z siedzibą w Pułtusk, ul. Traugutta 23, z programem „Obóz sportowy w Jarosławcu” dla 22 dzieci i 6 opiekunów.

W ramach działań w zakresie wspierania abstynencji, trzeźwienia i zdrowego stylu życia osób uzależnionych i ich rodzin zrealizowano dwa programy przez organizacje pozarządowe:
 - **Pułtuskie Stowarzyszenie Trzeźwości „Świt” w Pułtusk** realizowało program „Nie boimy się

być razem-nauka trzeźwego stylu życia”. Adresatami programu było 555 osób (młodzież, dzieci i dorośli). Rejs po Narwi z biwakiem, wyjazd integracyjny do Łeby, warsztaty z zakresu profilaktyki i rehabilitacji z problematyką alkoholową, X Przegląd Twórczości Abstynenckiej Świt - impreza plenerowa;

- Fundacja „Krok w Przyszłość” w Pułtusk realizowała z program profilaktyczny pn. „Realizacja programów wspierających abstynencje, trzeźwienie i zdrowy styl życia”, dla 160 uczniów, zajęcia on-line na temat umiejętności psychospołecznych, zachęcanie do zdrowego stylu życia. Celem zajęć było zapobieganie zachowaniom ryzykownym i destrukcyjnym.

W ramach realizacji programów zajęć pozalekcyjnych, których integralnym elementem były strategie profilaktyczne wyłoniono w Otwartym Konkursie Wniosków realizatora tj.: Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Pułtusk z programami pt. „Sport i rekreacja jako profilaktyka uzależnień”. Zajęcia sportowe dla 120 uczestników realizowane były w okresie sierpień-listopad 2020 roku na stadionie oraz program pt.: „Aktywna Plaża Miejska bez uzależnień - bezpieczne kąpielisko nad Narwią”. Zajęcia sportowo rekreacyjne, warsztaty plastyczne dla około 2000 osób dorosłych i dzieci.

Na realizację Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych za rok 2020 wydatkowano kwotę w wysokości 381 097,64 zł.

Gmina Pułtusk wzięła udział w kampaniach ogólnopolskich „Zachowaj trzeźwy umysł”, „Postaw na rodzinę”, „Dopalacze stop”, „Reaguj na przemoc” w ramach których odbyły się pogadanki w szkołach, zaś Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dystrybuowała materiały informacyjno - edukacyjne (ulotki, broszury, informatory i konspekty) dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Część zadań realizowanych w ramach środków Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zawierała w sobie elementy przeciwdziałania innym uzależnieniom, w tym narkomanii oraz ograniczenia zjawiska przemocy w rodzinie i zostały opisane w Priorytecie III, cel szczegółowy nr 2 i 3 niniejszej strategii.

Ocena realizacji celu szczegółowego 1.

Powyższe kierunki były realizowane i przewidziane są do kontynuacji w następnych latach w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pułtusk na lata 2021-2026.

2.PROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW WYNIKAJĄCYCH Z UŻYWANIA NARKOTYKÓW, INNYCH UŻYWEK I ŚRODKÓW ODURZAJĄCYCH

kierunki działań:

- wdrożenie i realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii, diagnoza występującego problemu,
- monitorowanie i badanie efektywności oddziaływań profilaktycznych podejmowanych w ramach Gminnego Programu,
- prowadzenie kampanii społecznej na temat szkodliwości używania narkotyków i środków odurzających,
- realizacja programów profilaktycznych skierowanych głównie dla dzieci i młodzieży w szkołach,
- inicjowanie różnych form profilaktyki rówieśniczej,
- zapewnienie dostępu do poradnictwa i różnych form pomocy dla osób uzależnionych,
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychologicznej,

prawnej, socjalnej, materialnej,
 - wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii.

Diagnoza problemów narkotykowych na terenie gminy Pułtusk opiera się na tendencjach występujących w całym kraju. Używanie substancji psychoaktywnych przez dzieci, młodzież i osoby dorosłe w naszym kraju oraz psychospołeczne skutki skupione wokół tego uzależnienia stają się coraz bardziej widoczne. Problem narkotykowy dotyczy również Gminy Pułtusk, chociaż jego nasilenie nie jest dokładnie znane, gdyż nie istnieje statystyka, która obejmowałaby tylko mieszkańców Gminy Pułtusk.

We wrześniu i październiku 2020 roku została przeprowadzona „Diagnoza problemów społecznych” na terenie gminy Pułtusk przez wyspecjalizowaną instytucję - Oficynę Profilaktyczną w Krakowie. Celem przeprowadzonych badań ankietowych i wywiadów było uzyskanie informacji oraz poznanie opinii i postaw na temat wybranych problemów społecznych, występujących na terenie gminy m.in. problemu narkotykowego, zażywania dopalaczy i narkotyków przez dzieci i młodzież.

Problem używania narkotyków i następstw związanych z uzależnieniem dotyczy coraz młodszej populacji. Czas inicjacji narkotycznej przypada z reguły na okres dojrzewania, lub bezpośrednio przed nim, a więc z profilaktyką należy dotrzeć (najpóźniej) do młodzieży ok. 12 roku życia. Szczególnie narażone na nie są dzieci i młodzież głównie z powodu lekceważenia problemu i panującą modę na zażywanie substancji psychoaktywnych, nowych narkotyków, tzw. dopalaczy. Młodzi ludzie mają dość beztroski stosunek do problemu używania narkotyków i zjawiska narkomanii. Dlatego też należy podjąć działania z zakresu profilaktyki uniwersalnej i selektywnej nakierowane na problem używania środków psychoaktywnych na terenie gminy Pułtusk.

Dokumentem, na podstawie którego prowadzono realizację działań w zakresie profilaktyki rozwiązywania problemów wynikających z używania narkotyków, innych używek i środków odurzających na szczeblu lokalnym jest **Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2017-2020** przyjęty Uchwałą Nr XXXIII/278/2016 Rady Miejskiej w Pułtusku z dnia 29 grudnia 2016 roku oraz Uchwałą XXII/220/2019 z dnia 30 grudnia 2019 roku zmieniająca uchwałę w sprawie przyjęcia GPPN na rok 2020.

Celem programu było ograniczenie używania substancji psychoaktywnych, które wpłynie na zmniejszenie problemów społecznych i zdrowotnych z tym związanych. Powyższy cel był realizowany w rozbiciu na cele operacyjne w obszarach:

- profilaktyki uniwersalnej i selektywnej;
- ograniczania szkód zdrowotnych poprzez kierowanie na leczenie i rehabilitację;
- badania i monitoring zjawiska zażywania substancji psychoaktywnych.

Realizując w 2020 roku Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii wspierano postawy abstynenckie poprzez zwiększenie oferty spędzania czasu wolnego bez środków psychoaktywnych w grupach ryzyka oraz realizowano programy edukacyjno-informacyjne promujące zdrowy styl życia i ochronę zdrowia psychicznego przez realizatorów wyłonionych w Otwartym Konkursie Ofert tj.: wyłoniono jednego organizatora **Młodzieżowy Klub Sportów Walki „KAN” z siedzibą w Pułtusku, ul. Traugutta 23**, który zorganizował obóz sportowy dla dzieci i młodzieży ze środowisk zagrożonych uzależnieniem w Jarosławcu dla 22 dzieci i 6 opiekunów w obszarze aktywności fizycznej lub informacyjno-edukacyjnych dotyczących ryzyka szkód wynikających z zażywania substancji psychoaktywnych

283

Gmina Pułtusk uczestniczyła w ogólnopolskich kampaniach informacyjno-edukacyjnych, takich jak: „Zachowaj trzeźwy umysł”, „Postaw na rodzinę”, „Dopalacze stop”, „Reaguj na przemoc” w ramach których odbyły się pogadanki w szkołach, zaś Gminna Komisja Przeciwdziałania Problemów Alkoholowych dystrybuowała ulotki, plakaty i inne materiały. Działania informacyjno-edukacyjne Kampanii dostarczyły wiedzy ich odbiorcom na temat mechanizmów uzależnień oraz zdrowego stylu życia, aktywizowania dzieci i młodzieży w różne formy aktywności (naukowej, sportowej, artystycznej itp.) jako alternatywy używania narkotyków.

W ramach przeciwdziałania narkomanii w 2020 roku udzielono w Interdyscyplinarnym Punkcie Informacyjno - Konsultacyjnym porad i konsultacji 22 osobom eksperymentującym z narkotykami bądź ich nadużywających.

W Interdyscyplinarnym Punkcie Konsultacyjno Informacyjnym dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Pułtusku, gdzie dyżur pełni psycholog, prawnik, specjalista do spraw profilaktyki uzależnień, jak również w Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zainteresowane osoby otrzymywały również pomoc w kierowaniu na leczenie i rehabilitację.

Na terenie gminy Pułtusk funkcjonują poradnie lecznicze, które wspierają osoby z problemem narkotykowym, tj.:

1. Niepubliczny Zespół Opieki Zdrowotnej Psycho-Med. Centrum Diagnostyczno-Psychologiczne w Pułtusku – 14 osób;
2. Poradnia Zdrowia Psychicznego i Terapii Uzależnień od Alkoholu i Współuzależnienia w Pułtusku – 9 osób.

W okresie sprawozdawczym pomocą finansową z powodu uzależnienia od narkotyków i substancji psychoaktywnych przez co najmniej jednego z członków rodziny objęto 1 osobę.

Na realizację Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2017-2020 w 2020 roku wydatkowano kwotę w wysokości 12 787,00 zł.

Ocena realizacji celu szczegółowego 2

Powyższe kierunki były realizowane i przewidziane są do kontynuacji w następnych latach w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pułtusk na lata 2021-2026.

3. POMOC OSOBOM I RODZINOM DOŚWIADCZAJĄCYM PRZEMOCY DOMOWEJ

kierunki działań:

- wdrożenie i realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie,
- diagnoza i monitoring zjawiska przemocy w gminie,
- zwiększenie dostępności pomocy oraz skuteczności działań interwencyjnych,
- zapewnienie możliwości profesjonalnego wsparcia dla ofiar i sprawców przemocy,
- tworzenie grup samopomocy, grup wsparcia mających na celu wspieranie ofiar przemocy i ich rodzin,
- wspieranie działalności Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- zwiększenie ilości usług prawnika i psychologa w Interdyscyplinarnym Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym dla Ofiar Przemocy Domowej,
- zwiększenie wiedzy społeczności lokalnej o możliwościach przeciwdziałania zjawiska przemocy oraz sposobów reagowania i uzyskiwania pomocy (plakaty, ulotki, spotkania

- obywatelskie),
- realizacja procedury „Niebieska Karta” przez instytucje do tego powołane,
  - szkolenie grup zawodowych realizujących zadanie tworzonego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
  - podejmowanie działań interdyscyplinarnych ograniczających zjawisko przemocy w szkole i środowisku rówieśniczym.

Pomoc osobom i rodzinom doświadczającym przemocy domowej wykonywana jest w Gminie Pułtusk poprzez realizację zapisów Uchwały Nr XLII/324/2014 Rady Miejskiej w Pułtusku z dnia 31 stycznia 2014 roku w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2014 - 2020” i Uchwały Nr XLVIII/512/2010 Rady Miejskiej w Pułtusku z dnia 5 listopada 2010 roku w sprawie trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania.

Opracowanie i realizacja „Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020” miało na celu zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie, zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie, zwiększenie dostępności pomocy oraz zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec sprawców przemocy w rodzinie.

Program adresowany był do osób dotkniętych przemocą z terenu gminy Pułtusk, w tym: dzieci, współmałżonkowie lub partnerzy pozostający w związkach nieformalnych, osoby starsze, osoby niepełnosprawne, osoby, które stosują przemoc, świadkowie przemocy w rodzinie, służby zajmujące się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

W realizacji Programu uczestniczyli specjaliści zaangażowani w pracę w obszarze przeciwdziałania przemocy, instytucje i organizacje zajmujące się problemem przemocy w rodzinie oraz pełniące funkcje wspierające.

Diagnoza i monitoring zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Pułtusk prowadzone były na bieżąco. Dążąc do zmniejszenia skali zjawiska przemocy w rodzinie, Zarządzeniem Nr 39/2011 Burmistrza Miasta Pułtusk z dnia 11 kwietnia 2011 roku powołano **Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie**. Członkowie Zespołu oraz Grup roboczych wykonują zadania w ramach obowiązków służbowych.

Zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego w okresie sprawozdawczym było ingerowanie i koordynowanie działań podmiotów, tj.: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych, kuratorów sądowych i prokuratorów oraz innych podmiotów działających w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w ramach zadań określonych w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

W 2020 roku odbyło się 5 posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego, w których uczestniczyli przedstawiciele reprezentujący pułtuskie instytucje, na podstawie porozumienia o współpracy, tj.: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku, Komenda Powiatowa Policji w Pułtusku, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pułtusku, ochrona zdrowia, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe oraz przedstawiciel Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej.

Zespół Interdyscyplinarny działał w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty”, która polegała na rozpoznaniu zaburzeń życia rodzinnego wywołanych nadużywaniem alkoholu i stosowaniem przemocy, ułożeniem planu pomocy oraz podjęciem działań interwencyjnych.

Spotkania Zespołu Interdyscyplinarnego miały na celu poprawę sposobów udzielania pomocy osobom, co do których istniało podejrzenie, że są dotknięte przemocą ich najbliższemu otoczeniu. W związku z wpływającymi do Zespołu Interdyscyplinarnego sprawami odbyły się 202 spotkania grup roboczych. W ramach posiedzeń powołanych grup roboczych zostało sporządzonych 35 „Niebieskich Kart – C” z osobą, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie i 28 „Niebieskich Kart - D” z osobą, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie.

W okresie sprawozdawczym do Przewodniczącego Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie wpłynęły 64 – „Niebieskie Karty – A” sporządzone przez przedstawicieli podmiotów wszczynających procedurę, tj.: Policję - 62, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku - 2.

W 2020 roku zakończonych zostało 40 spraw w ramach procedury „Niebieska Karta”, w tym 13 z powodu braku zasadności podejmowania dalszych działań oraz 27, gdzie zaistniało uzasadnione przypuszczenie o zaprzestaniu stosowania przemocy w rodzinie, a także po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku zapewniał obsługę organizacyjno - administracyjną Zespołu Interdyscyplinarnego i przechowywał dokumentację potwierdzającą zgłoszenie problemu do rozpatrzenia oraz plany działań grup roboczych.

Rodziny doświadczające przemocy miały możliwość korzystania z pomocy w **Interdyscyplinarnym Punkcie Konsultacyjno - Informacyjnym dla Ofiar Przemocy Domowej**, którego celem jest pobudzenie wrażliwości na drugiego człowieka i samego siebie, zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie, zwiększenie dostępności pomocy ofiarom przemocy domowej, zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec sprawców przemocy domowej oraz zintegrowanie działań poszczególnych instytucji gminnych na rzecz ochrony i pomocy ofiarom przemocy domowej.

Z profesjonalnej pomocy lub wsparcia ekspertów: prawnika i psychologa skorzystało 63 rodziny (174 osób w tych rodzinach, w tym 46 dzieci). Najczęściej zgłaszane problemy podczas pełnionych dyżurów psychologa i prawnika dotyczyły przemocy psychicznej i fizycznej w rodzinach, alkoholizmu jednego z członków rodziny, warunków mieszkaniowych, spraw rozwodowych i alimentacyjnych. Ofiarom przemocy udzielano porad i konsultacji mających na celu przerwanie przemocy poprzez kierowanie do właściwych instytucji.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pułtusku w 2020 roku realizowała następujące działania w zakresie przeciwdziałania przemocy:

- 1) Podejmowała działania profilaktyczne, interwencyjne i zaradcze kierując wnioski do Sądu Rejonowego w Pułtusku o wszczęcie postępowania w sprawie zastosowania obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu w zakładzie leczniczym (15 wniosków).
- 2) Podejmowała rozmowy motywujące do podjęcia dobrowolnej terapii odwykowej (34 osoby) oraz konsultacje w zakresie występowania problemu alkoholowego w rodzinach (37 osób).
- 3) Zapewniła wsparcie i pomoc psychospołeczną i prawną rodzinom, w celu przywracania ich zdolności do prawidłowego funkcjonowania, poprzez dyżury prawnika, psychologa i specjalisty profilaktyki uzależnień.
- 4) Zorganizowała kampanię „Reaguj na przemoc”.
- 5) Brała udział w ogólnopolskich kampaniach: „Postaw na rodzinę”, „Zachowaj trzeźwy umysł”, „Dopalacze Stop”, „Reaguj na przemoc”.
- 6) Dystrybuowała w sposób ciągły materiały informacyjno-educacyjne (ulotki, plakaty) dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku w 2020 roku realizował zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej i aktami wykonawczymi oraz ustawą z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Pracownicy socjalni oraz asystenci rodziny zajmowali się problemami, zagrażającymi prawidłowemu funkcjonowaniu społeczeństwa i starali się rozwiązywać problemy w rodzinach, które niekorzystnie wpływały na sytuację materialną społeczeństwa. Świadczyli na rzecz rodzin doznających przemocy systematyczną pracę socjalną opierającą się na wszelkiego rodzaju poradnictwie m.in.: prawnym, ekonomicznym, psychologicznym, pedagogicznym, a także podejmowali interwencje w celu załatwienia trudnych spraw rodzinnych, np.: kierowanie sprawców przemocy uzależnionych od alkoholu na leczenie odwykowe. Pracownicy socjalni uczestniczyli w posiedzeniach grup roboczych w ramach funkcjonującego Zespołu Interdyscyplinarnego, systematycznie monitorowali rodziny, w których dochodziło do konfliktów, niejednokrotnie prowadzili pierwsze mediacje oraz podejmowali działania interwencyjne. Osoby pokrzywdzone każdorazowo informowane były przez pracowników socjalnych o instytucjach niosących pomoc ofiarom przemocy. W siedzibie ośrodka zamieszczono informację z numerami telefonów instytucji i placówek działających na rzecz osób pokrzywdzonych.

Z pomocy **Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusku** w 2020 roku skorzystało 532 rodziny, o liczbie 1137 osób w tych rodzinach. Z poradnictwa specjalistycznego: prawnego, psychologicznego skorzystało 63 rodziny (174 osób w tych rodzinach, w tym 47 dzieci).

Dzieci z rodzin niewydolnych wychowawczo korzystały z pomocy w formie opiekuńczej z placówki wsparcia dziennego - świetlicy „Słonecznikowa Brać” działającej przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Pułtusku. Pobyt w świetlicy był nieodpłatny. W zajęciach prowadzonych w świetlicy „Słonecznikowa Brać” w 2020 roku uczestniczyło 25 dzieci.

W placówce wsparcia dziennego prowadzone były następujące formy pomocy:

1. Opieka nad dzieckiem, polegająca na wspomaganiu i uzupełnianiu niektórych funkcji rodziny.
2. Pomoc w nauce.
3. Indywidualna pomoc pedagogiczna w sytuacjach konfliktowych, kryzysach rodzinnych i szkolnych.
4. Organizowany czas wolny, zabawy i zajęcia sportowe oraz rozwijane były zainteresowania.
5. Działania o charakterze profilaktycznym, mające na celu zapobieganie niedostosowaniu społecznemu dzieci i młodzieży oraz wspieraniu rodziny w sytuacji kryzysowej.

Komenda Powiatowa Policji w Pułtusku w 2020 roku w ramach działań profilaktycznych, zaradczych oraz interwencyjnych, podjęła szereg działań w zakresie indywidualnej pomocy dla ofiar przemocy. Policjanci podczas przeprowadzania interwencji domowych informowali osoby pokrzywdzone o przysługujących im prawach oraz instytucjach, które niosą pomoc ofiarom przemocy domowej, jak również procedurze „Niebieskiej Karty” i związanym z nią nadzorem dzielnicowego nad rodziną. Rodziny, w których prowadzona jest procedura „Niebieskiej Karty” są co miesiąc odwiedzane przez dzielnicowego, natomiast w rodzinach, w których jest podejrzenie stosowania przemocy w stosunku do nieletnich, do wizyt włączają się policjanci z Zespołu ds. Profilaktyki Społecznej, Nieletnich i Patologii. Policjanci, którzy ujawniają przemoc w rodzinie stosują działania zgodnie z art. 15 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990r. o Policji, zaś w przypadku ujawnienia przestępstwa przemocy w rodzinie stosują działania zgodnie z Kodeksem postępowania karnego.

W ramach działań profilaktycznych Komenda Powiatowa Policji w Pułtusku współpracowała z pracownikami socjalnymi Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusku, by skuteczniej udzielać pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie oraz dostosować rodzaj pomocy do ich aktualnych potrzeb. Policja współpracowała także z lokalnymi mediami, prowadziła stronę internetową oraz Facebookową, na których publikowane były treści o charakterze edukacyjnym.

W 2020 roku Komenda Powiatowa Policji w Pułtusku założyła 62 „Niebieskie Karty”, które zostały przekazane do Przewodniczącej Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Prokuratura Rejonowa w Pułtusku w ramach działań na rzecz skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie w 2020 roku prokuratorzy wszystkie sygnały i informacje dotyczące przemocy w rodzinie indywidualnie badali w postępowaniach karnych, poprzez m.in.: stosowanie odpowiednich środków zapobiegawczych (np.: nakaz opuszczenia lokalu mieszkalnego zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym, zakaz kontaktowania się z pokrzywdzonym), jak również w postępowaniach cywilnych m.in.: poprzez kierowanie wniosków o leczenie odwykowe osób nadużywających alkoholu, o zawieszenie władzy rodzicielskiej. Jednocześnie w swoich referatach udzielali szczegółowych informacji i pouczeń dotyczących uprawnień pokrzywdzonych wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. W siedzibie Prokuratury są dostępne wykazy instytucji i organizacji pozarządowych udzielających pomocy ofiarom przestępstw.

Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Pułtusku w 2020 roku w ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w ramach swoich obowiązków służbowych prowadził sprawy, w których Sąd ograniczył rodzicom władzę rodzicielską dotyczącą 520 osób oraz spraw dotyczących 42 osób z orzeczonym obowiązkiem leczenia odwykowego. W dużej części tych spraw występują problemy przemocy w rodzinie i agresji. Ponadto Kuratorzy zespołu na koniec 2020r. w wykonaniu mieli 49 spraw karnych, w których skazani stosowali przemoc lub groźby w stosunku do osób najbliższych.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusku w 2020 roku podejmowało następujące działania w zakresie przeciwdziałania przemocy:

- 1) Wspólnie z Komendą Powiatową Policji w Pułtusku zorganizowano otwarte szkolenie dla rodziców, opiekunów oraz dzieci i młodzieży powiatu pułtuskiego uwzględniające profilaktykę bezpieczeństwa min. w domu, w sieci, na drodze oraz problem przemocy domowej, rówieśniczej, internetowej.
- 2) Podejmowano interwencje kryzysowe w rodzinach min. doświadczających przemocy.
- 3) Upowszechniano informację o Stowarzyszeniu dla Rodzin „Poradnia Rodzinna” dla osób potrzebujących pomocy psychologicznej, w tym także dla osób doznających przemocy w rodzinie.
- 4) Prowadzone było poradnictwo specjalistyczne dla ofiar przemocy w zakresie pomocy psychologicznej, pedagogicznej i prawnej.
- 5) Upowszechniane były ulotki, broszury, plakaty zawierające informacje dotyczące przemocy.

Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Pułtusku w 2020 roku podejmowała następujące działania w zakresie przeciwdziałania przemocy:

- 1) Prowadzone były tematyczne zajęcia warsztatowe dla dzieci i młodzieży ukierunkowane na eliminowanie zachowań ryzykownych, przeciwdziałanie przemocy i agresji:
  - zajęcia grupowe rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne,
  - „Trening efektywnego uczenia się”,
  - zajęcia psychoedukacyjne „Tolerancja”,
  - warsztaty „Jak osiągnąć satysfakcję i sukces w nauce – wzorce zachowań”,
  - zajęcia psychoedukacyjne rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne,
  - „Trening rozwijający kreatywność, twórcze myślenie”,
  - „Trening wspierający proces efektywnego uczenia się”,
  - warsztaty z psychologiem,
  - zajęcia integracyjne z psychologiem i pedagogiem,
  - konsultacje psychologiczne dla dzieci i uczniów z trudnościami emocjonalnymi.
- 2) Prowadzone były pogadanki, prelekcje i warsztaty dla rodziców:
  - prelekcja na temat radzenia sobie z zachowaniami agresywnymi u dzieci,
  - prelekcja „Dziecko w sieci”.
- 3) Prowadzone były konsultacje, a także organizowane spotkania terapeutyczne dla dzieci i rodziców dotkniętych problemem przemocy w rodzinie, kryzysem wewnątrzrodzinnym, np. związanym z rozwodem rodziców.
- 4) Usprawniane były kompetencje wychowawcze rodziców w ramach cyklicznych spotkań z psychologami Poradni „Szkoła dla Rodziców”.
- 5) Podejmowane były interwencje kryzysowe zgodnie ze zgłaszanymi potrzebami.
- 6) Prowadzone były działania edukacyjno – informacyjne (dystrybucja broszur, informatorów, plakatów, ulotek), zamieszczano informacje o miejscach wsparcia dla ofiar przemocy domowej (tablice informacyjne Poradni, strona internetowa, portal społecznościowy).
- 7) Składane były wnioski do Sądu Rejonowego w Pułtusku o wgląd w sytuację rodzinną, w przypadku podejrzenia występowania w rodzinie problemu przemocy. Prowadzona była współpraca z Sądem Rejonowym w Pułtusku w ramach prowadzonych postępowań (przekazywane były opinie, informacje, a także obejmowane były wsparciem konsultacyjno – terapeutycznym ofiary przemocy).
- 8) Składane były zawiadomienia do Prokuratury Rejonowej w Pułtusku w związku z powzięciem podejrzenia o popełnieniu przestępstwa, w tym stosowaniu przemocy. Prowadzona była współpraca z Prokuraturą Rejonową w Pułtusku w ramach prowadzonych postępowań (przekazywane były opinie, informacje, a także ofiary przemocy obejmowane były wsparciem konsultacyjno – terapeutycznym).
- 9) Zgłaszano gotowość pracowników Poradni do prac w Gminnym Zespole Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Zespół Przychodni Specjalistycznych AI - Med w Pułtusku w 2020 roku w Poradni Zdrowia Psychicznego i Poradni Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia zrealizowanych zostało 10224 wizyt pacjentów. Podczas wizyt oraz konsultacji z lekarzem, psychologiem, terapeutą w trakcie sesji indywidualnych i grupowych omawiane były zagadnienia dotyczące przemocy w rodzinie.

Ośrodek Rehabilitacji PIO w Pułtusku w 2020r. podejmował działania profilaktyczne w zakresie przeciwdziałania przemocy:

- 1) Organizowano system poradnictwa i pomocy rodzinom w stanach kryzysu psychicznego – porady i konsultacje dla osób zagrożonych zaburzeniami psychicznymi – 150;

289

2) Skierowano na badania do Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Pułtusku oraz Poradni Zdrowia Psychicznego 70 dzieci, w ramach zapobiegania zaburzeniom psychicznym oraz w celu rozpoznania wczesnych zaburzeń zachowań wśród dzieci i młodzieży, 600 osób zagrożonych zaburzeniami psychicznymi skorzystało z porad i konsultacji;

3) Upowszechniano zróżnicowane formy pomocy i oparcia społecznego, w tym udzielono informacji dla 150 osób o dostępnych formach opieki zdrowotnej, pomocy społecznej dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Szpital Powiatowy Gajda - MED sp. z o.o. w Pułtusku w 2020 roku oferowała wiele form wsparcia rodzinom w procesie przywracania do prawidłowego funkcjonowania. Zjawisko przemocy domowej kwalifikuje się do zakresu sytuacji objętych świadczeniami zdrowotnymi, ponieważ bardzo często towarzyszą mu wyraźne uszkodzenia zdrowia psychicznego.

W dziedzinie pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie istotne dla placówki było:

1) Rozpoznawanie sygnałów świadczących o występowaniu przemocy.

2) Umiejętność przeprowadzania rozmowy umożliwiającej rozpoznanie form przemocy i częstotliwość jej występowania.

3) Poinformowanie osób doznających przemocy w rodzinie o miejscach i warunkach wystawienia obdukcji, w przypadku stwierdzenia lub podejrzenia podczas badania popętnienia przestępstwa, np. ślady ciężkiego uszkodzenia ciała – powiadomienie organów ścigania.

4) Udział pracownika w Zespole Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Pułtusku.

Ponadto pielęgniarki szkolne w przypadku zauważenia stosowania śladów przemocy na ciele dziecka (siniaki, wybroczyny), opisują symptomy w karcie zdrowia dziecka i przekazują swoje podejrzenia innym pracownikom szkoły (pedagog, psycholog, wychowawca, dyrektor).

Przedszkole Miejskie Nr 4 z Oddziałami Integracyjnymi w Pułtusku w roku 2020 podejmowało następujące działania w zakresie przeciwdziałania przemocy:

1) Realizowano programy edukacyjne adresowane do dzieci.

2) Zorganizowano pogadanki w grupach przedszkolnych.

3) Monitorowano sytuację rodzin poprzez współpracę instytucji na rzecz przeciwdziałania przemocy.

4) Uczestniczono w pracy i spotkaniach Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Przedszkole Miejskie Nr 5 w Pułtusku w 2020 roku podejmowało na rzecz zwiększenia skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie następujące działania:

1) Prowadzona była obserwacja wychowanków pod kątem prawidłowych relacji rodzic - dziecko, dziecko – rodzic.

2) Prowadzone były rozmowy indywidualne z rodzicami (w sytuacji problemowej) podczas których udzielane były informacje o możliwościach korzystania z pomocy psychologicznej pedagogicznej i prawnej za pośrednictwem Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Pułtusku.

3) Prowadzona była współpraca z Komendą Powiatową Policji i Miejskim Ośrodkiem Pomocy społecznej w Pułtusku (w sytuacjach wymagających interwencji wyżej wymienionych instytucji).

Publiczna Szkoła Podstawowa im. bł. Jana Pawła II w Płocochowie w 2020 roku w celu zwiększenia skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie podjęte zostały następujące działania:

- 1) Rozpowszechniano informacje o instytucjach, osobach oraz możliwościach udzielania pomocy ofiarom przemocy (np. umieszczenie powyższych informacji na Classroom w zakładce Pedagog).
- 2) Organizowano spotkania z pedagogiem szkolnym na temat zjawiska przemocy w rodzinie.
- 3) Wdrażano prawidłowe zachowania i postawy wśród dzieci i młodzieży poprzez ustalanie klasowych i szkolnych zasad i umów zapobiegających agresji i przemocy.
- 4) W młodszych klasach i grupach przedszkolnych wychowawcy klas we współpracy z pedagogiem szkolnym prowadzili lekcje kształtujące świadomość dzieci na temat: jaką rolę powinna odgrywać rodzina, jakie relacje powinny występować w prawidłowo funkcjonującej rodzinie poprzez odgrywanie scenek dramatycznych, projekcje filmów edukacyjnych.
- 5) W ramach godzin wychowawczych przeprowadzone były zajęcia wychowawczo – profilaktyczne, na których uczniowie nabywali umiejętności reagowania na zagrożenia i przemoc, rozwiązywania konfliktów z rówieśnikami. Ponadto na zajęciach prowadzonych on-line pedagog szkolny podejmował temat hejtu w sieci, prowadził indywidualne rozmowy z uczniami i zajęcia na których uczniowie mogli poznać techniki relaksacyjne rozładowujące stres i napięcie emocjonalne.

Zespół Szkolno - Przedszkolny w Przemiarowie w 2020 roku w celu podnoszenia świadomości uczniów i rodziców w zakresie przemocy w rodzinie podejmowane były następujące działania:

- 1) Upowszechniane były materiały edukacyjno-informacyjne, w tym na temat przemocy w rodzinie oraz instytucji pomocowych zajmujących się tą problematyką.
- 2) Wywieszane zostały na korytarzu szkolnym numery telefonów zaufania, numery informacyjne i Niebieskiej Linii.
- 3) Młodzież szkolna brała udział w Gminnej Gali Profilaktyki Lokalnej w Publicznym Gimnazjum nr 2 w Pułtusk.
- 4) Przeprowadzone były lekcje wychowawcze, które poruszały tematy związane z przemocą i agresją, sposoby radzenia sobie z trudną sytuacją, negatywnymi emocjami, bezpieczeństwem, z presją grupy oraz ze stresem.
- 5) Pedagodzy i psychologzy szkoły podnosili swoje kompetencje w czasie „Grup wsparcia”.
- 6) Pedagog szkolny przeprowadzał regularne spotkania i rozmowy z uczniami stosującymi przemoc fizyczną i psychiczną na terenie szkoły, przejawiającymi zachowania agresywne w celu poznania przyczyn takiego postępowania i pomocy w konstruktywnym rozwiązywaniu narastających problemów.
- 7) Wychowawcy na godzinach wychowawczych oraz pedagog szkolny prowadzili zajęcia psychoedukacyjne i pogadanki (również on-line podczas edukacji zdalnej) nt. profilaktyki uzależnień, negatywnych emocji, przemocy i agresji, zachowań ryzykownych w Internecie, cyberprzemocy, bezpieczeństwa, poprawnej samooceny, tolerancji, zachowań asertywnych.
- 8) Uczniowie klas V wzięli udział w warsztatach programie „Domowi Detektywi-Jaś i Małgosia na tropie”.

Publiczna Szkoła Podstawowa nr 1 im. Kludyny Potockiej w Pułtusk w 2020 roku w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i agresji prowadziła następujące działania:

- 1) Nauczyciele brali udział w Gminnym Zespole Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

- 291
- 2) Prowadzona była szczegółowa diagnoza i obserwacja uczniów przejawiających niepokojące zachowania, które mogą świadczyć o środowisku rodzinnym (w tym o przemocy).
  - 3) Utrzymywano stały kontakt z dzielnicowymi z Komendy Powiatowej Policji w Pułtusku.
  - 4) Przekazywano dzieciom i rodzicom informacje o instytucjach pomocowych oraz rady wychowawcze poprzez dystrybucję ulotek i broszur, dokumentów tekstowych przesyłanych drogą elektroniczną, informacji publikowanych na stronie internetowej lub Facebooku.
  - 5) Prowadzono kampanie szkolne „Stop Przemocy”, „Agresja budzi agresję”, realizowane podczas pracy stacjonarnej.
  - 6) Zorganizowano dyżury pedagoga i psychologa z Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Pułtusku.
  - 7) Zrealizowano program profilaktyczny „Domowi Detektywi” i „Fantastyczne możliwości” – w ramach profilaktyki antyalkoholowej.
  - 8) Brano udział w akcjach i kampaniach ogólnopolskich - „Postaw na Rodzinę”.
- W okresie pandemii i wprowadzonej w związku z obostrzeniami nauki zdalnej placówka miała trudność w organizacji spotkań i szkoleń z zakresu szeroko pojętej profilaktyki. Posiłkowała się materiałami pozyskanymi od specjalistów oraz wyszukanych na stronach poradni specjalistycznych oraz fundacji.

Zespół Szkół Nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi w Pułtusku w 2020 roku prowadził następujące działania w zakresie przeciwdziałania przemocy:

- 1) Realizowane były programy wychowawcze i profilaktyczne: Szkolny Program wychowawczo - profilaktyczny „Domowi Detektywi, czyli Jaś i Małgosia na tropie”.
- 2) Dzieci i młodzież brały udział w kampaniach profilaktycznych „Zachowaj trzeźwy umysł”.
- 3) Prowadzone były zajęcia na godzinach wychowawczych na temat przemocy w rodzinie. Celem zajęć było poszerzenie wiedzy młodzieży na temat różnych aspektów i przejawów przemocy ze strony rodziców i opiekunów lub rodzeństwa oraz rozwijanie umiejętności rozpoznawania zagrażających sytuacji. Zajęcia dostarczały również informacji o tym, gdzie osoby doświadczające przemocy lub jej świadkowie mogą zwracać się o pomoc i wsparcie.
- 4) Diagnozowane były sytuacje i potrzeby uczniów dotkniętych przemocą w rodzinie.
- 5) Osobom dotkniętym przemocą udzielano informacji o możliwościach pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz wsparcia rodzinie, w tym o formach pomocy dzieciom, świadczonych przez instytucje i podmioty w zakresie specjalistycznej pomocy na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie.
- 6) Prowadzone były rozmowy wyjaśniająco-interwencyjne ze sprawcą przemocy w rodzinie na temat konsekwencji stosowania przemocy.
- 7) Upowszechniane były materiały edukacyjno-informacyjne na temat przemocy w rodzinie.
- 8) Upowszechniane były informacje o instytucjach oraz organizacjach udzielających pomocy w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Liceum Ogólnokształcące im. Piotra Skargi w Pułtusku w zakresie realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie szkoła w 2020 roku zrealizowała następujące działania:

- 1) Przeprowadzone zostały diagnozy potrzeb w zakresie problemów związanych z przemocą i ochroną ofiar przemocy w rodzinie wśród całej społeczności szkolnej. Opracowano Program Wychowawczo- Profilaktyczny Liceum Ogólnokształcącego im. Piotra Skargi w Pułtusku uwzględniający treści wynikające z diagnozy potrzeb ze szczególnym uwzględnieniem czynników ryzyka i czynników chroniących.

- 2) Zorganizowane zostały spotkania uczniów klas I - III z funkcjonariuszami Komendy Powiatowej Policji w Pułtusku, na których poruszana była problematyka agresji i przemocy (I sem. rok szk. 2019/2020).
- 3) Zrealizowany został w klasach I program profilaktyczny „Młodość bez narkotyków” wpływ uzależnień na stan rodziny, współuzależnienie, rozpad rodziny itp. (I sem. rok szk. 2020/2021).
- 4) Prowadzona była profilaktyka agresji i przemocy podczas godzin do dyspozycji wychowawcy klasowego (filmy edukacyjne, dyskusja itp.).
- 5) Upublicznione zostały na tablicy ogłoszeń i na stronie internetowej szkoły adresy i telefony instytucji pomocowych i telefonów zaufania (w tym udzielających pomocy w sytuacji przemocy w rodzinie).
- 6) Została opracowana prezentacja „NIEBIESKA KARTA”, którą pedagodzy szkolni udostępniili wychowawcom i nauczycielom.
- 7) Na stronie internetowej szkoły zamieszczony został terminarz dyżurów specjalistów Punktu Konsultacyjnego MOPS w Pułtusku oraz wszelkich instytucji udzielających pomocy w sytuacji przemocy w rodzinie, telefonów zaufania dla ofiar przemocy.
- 8) Zrealizowano w szkole projekt psychoedukacyjny „Myślę pozytywnie”.
- 9) Udostępniono rodzicom uczniów materiały szkoleniowe „Jak być rodzicem w czasie edukacji zdalnej i nie zwariować?”
- 10) Zredagowano i udostępniono rodzicom uczniów prezentacje i inne materiały na temat wieku dorastania oraz radzenia sobie z dzieckiem w sytuacji izolacji.
- 11) Udostępniono uczniom i rodzicom tekst i poradnik do pobrania „Plan awaryjny dla osób doświadczających przemocy domowej w epidemii koronawirusa”.

Zespół Szkół im. Bolesława Prusa w Pułtusku w ramach realizacji zadań Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie szkoła prowadziła w 2020 roku następujące działania:

- 1) Realizowany został Program Profilaktyczno -Wychowawczy Szkoły, który zawierał zadania związane z profilaktyką agresji i przemocy. Wychowawcy w ramach zajęć przeprowadzili pogadanki z uczniami.
- 2) Rozpowszechniano informacje na temat procedury „Niebieska Karta”. Wśród rodziców, uczniów i nauczycieli udostępniono ulotki, umieszczono informację w gablotach szkolnych.
- 3) Przeprowadzono coroczną diagnozę o sytuacji uczniów w rodzinie uwzględniającą strukturę rodziny, euro sieroctwo, sytuację materialną i problemy za pomocą badania ankietowego i wywiadu.
- 4) Zrealizowane zostały zajęcia o tematyce „Wychowania do życia w rodzinie”.
- 5) Społeczności szkolna uczestniczyła w programie „Myślę pozytywnie”.
- 6) Udzielono pomocy i wsparcia osobom doświadczającym przemocy w rodzinie poprzez: porady i konsultacje pedagoga i psychologa w szkole dla ucznia i rodzica, prowadzone były mediacje w sytuacjach konfliktu rodzic-dziecko, w razie konieczności kierowano sprawy do Sądu Rejonowego Policji lub Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy im. Anny Karłowicz w Pułtusku w 2020 roku w placówce były realizowane następujące działania uwzględniające problematykę przeciwdziałania przemocy i agresji:

- 1) Przeprowadzone zostały szkolenia dla Rady Pedagogicznej Specjalnego Ośrodka Szkolno – Wychowawczego w Pułtusku nt. „Profilaktyka uzależnień zagrażającym dzieci i młodzieży XXI wieku”.

2) Zorganizowana została na portalu społecznościowym akcja pod hasłem: „Pokaż swój nastrój”, polegająca na zachęcaniu uczniów do dokumentowania za pomocą zdjęć swojego aktualnego nastroju.

3) Na stronie internetowej Ośrodka oraz na portalu społecznościowym Facebook opublikowane zostały plakaty i materiały z informacjami dotyczącymi:

-zorganizowania akcji z okazji „Dnia Walki z Dyskryminacją Osób Niepełnosprawnych”- zasady zachowania się wobec osób niepełnosprawnych,

-zorganizowania akcji profilaktycznej „Stop Uzależnieniom”. Przyczyny, rodzaje i skutki uzależnienia- Narkomania, Nikotyzm, Alkoholizm,

-zorganizowania akcji z okazji „Dnia Dobrych Uczynków”,

-„Międzynarodowego Dnia Telefonów Zaufania dla Dzieci”- samodzielne stworzenie uczniom broszur informujących, gdzie mogą uzyskać wsparcie: instytucje, numery telefonów, strony internetowe,

-przygotowania tygodni tematycznych związanych z poszczególnymi emocjami: złość, zazdrość, wstyd, lęk- przyczyny, skutki, sposoby radzenia sobie z zaistniałą sytuacją. Samodzielnie nagranie bajek edukacyjnej i opracowanie kart pracy

-technik i sposobów radzenia sobie z różnymi zagrożeniami, które mogą pojawić się w okresie wakacji.

4) Zorganizowany został „Międzynarodowy Dzień Praw Dziecka”- dzieci uczestniczyły w wewnątrzszkolnym konkursie pt. „Prawa Dziecka”, udostępniona była gazetka informacyjna o prawach dziecka.

5) Uczniowie Specjalnego Ośrodka Szkolno - Wychowawczego uczestniczyli w wycieczce szkolnej do Alpakoterapia Narsena, podczas której dzieci uczyły się odpowiedzialności, empatii, wspomagające budowę samooceny i pewności siebie.

6) Zorganizowany został ogólnoszkolny „Światowy Dzień Życzliwości” poprzez:

-własnoręcznie opracowane i naszkicowane pocztówki, na których uczniowie mogli zapisać miłe słowa, życzenia do wybranych przez siebie osób. Następnie zorganizowanie poczty uczniowskiej,

-„Drzewo Życzliwości”- umieszczenie na nim wskazówek w jaki sposób można dzielić się z innymi życzliwością,

-przesłanie innym „iskierki- serca życzliwości” stworzonego przez uczniów.

7) W ramach ogólnoszkolnego „Międzynarodowego Dnia bez Przemocy” uczniowie placówki stworzyli gry dydaktyczne o nazwie „Pomocny wąż”, „Kostki emocjonalne”.

8) Przeprowadzone były rozmowy oraz warsztaty edukacyjne mające na celu uwrażliwienie uczniów na przejawy złości, agresji i przemocy pt.:

„Działam w zespole- rozumiem, wspieram”, „Akceptacja i szacunek do drugiego człowieka”,

„Sposoby radzenia sobie ze złością”, „Wyrażanie krytyki”, „Jak sobie radzić z nieprzyjemnymi uczuciami”, „Sposoby wyładowania napięcia emocjonalnego”, „Jak zrobić coś dobrego dla innych”.

9) W codziennej pracy wykorzystywano różnego rodzaju gry edukacyjne, które w bezpieczny sposób pozwalają uczniom dzielić się swoimi doświadczeniami, emocjami i spostrzeżeniami na różne tematy: „Góra uczuć”, „Łamacz lodów”, „Kalejdoskop emocji”, „Emocje- nazywam, rozumiem, wyrażam”, „Pytaki”.

10) Przeprowadzone były pogadanki z uczniami i wychowankami o przeciwdziałaniu przemocy i agresji połączone z obejrzeniem prezentacji multimedialnej oraz odgrywaniem przez nich scenek dramatycznych.

11) Zorganizowano spotkania dla wychowanków Ośrodka ze szkolnym koordynatorem ds. bezpieczeństwa nt. przeciwdziałania agresji i przemocy.

12) Przeprowadzono szkolenia dla rodziców: „Procedury, regulaminy i instrukcje obowiązujące w Specjalnym Ośrodku Szkolno – Wychowawczym w Pułtusk” prowadzone przez szkolnego koordynatora do spraw bezpieczeństwa w placówce.

13) Zespołowo omawiane (nauczyciele, wychowawcy, specjaliści, rodzice) były zagadnienia dotyczące przeciwdziałania przemocy i agresji w odniesieniu do konkretnych uczniów.

14) Prowadzony był monitoring wieloaspektowego funkcjonowania uczniów i ich rodzin, współpracowano z Sądem Rejonowym w Pułtusk III Wydział Rodzinny i Nieletnich pod kątem właściwego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie gminy Pułtusk w 2020 roku były podejmowane zgodnie z Gminnym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w latach 2014-2020. Poddjęwane były działania profilaktyczno - edukacyjne oraz szkoleniowe, skierowane bezpośrednio do mieszkańców oraz specjalistów udzielających pomocy i wsparcia. Instytucje i podmioty starały się maksymalnie wspierać rodziny w trudnych sytuacjach życiowych, w szczególności dzieci, jednakże kryzys i restrykcję związane z epidemią w kraju doprowadziły do pogorszenia się sytuacji zawodowej i społecznej mieszkańców Gminy Pułtusk, a w szczególności wpłynęły niekorzystnie na prawidłowe funkcjonowanie rodzin.

Ocena realizacji celu szczegółowego 3

Powyższe kierunki były realizowane i przewidziane są do kontynuacji w następnych latach w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pułtusk na lata 2021-2026.

Wskaźniki monitoringowe:

Nazwa wskaźnika		Wartość wskaźnika w roku 2020
1.	Liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej	44
2.	Liczba opracowanych i realizowanych programów zdrowotnych	5
3.	Liczba osób objętych pomocą terapeutyczną i rehabilitacyjną	461
4.	Liczba wniosków o leczenie odwykowe, które wpłynęły do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pułtusk	36 wniosków
	w tym o objęcie leczeniem: - mężczyzn - kobiet	29 7
5.	Liczba wniosków skierowanych do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego	15 wniosków
6.	Liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym, prawnym oraz z systemu pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w	122 rodziny, w tym 261 osób w tych rodzinach

	rodzinie	
7.	Liczba interwencji związanych z przemocą w rodzinie zakończonych procedurą „Niebieskiej Karty”	64 osoby
8.	Liczba osób doświadczających przemocy w rodzinie, którym udzielono schronienia	0
9.	Liczba udzielonych porad i przeprowadzonych interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	304
10.	Liczba sprawców przemocy domowej korzystających z porad i konsultacji	2
11.	Liczba osób eksperymentujących bądź uzależnionych od narkotyków, korzystających ze wsparcia specjalisty uzależnień w Interdyscyplinarnym Punkcie Konsultacyjno - Informacyjnym dla ofiar Przemocy Domowej	95
12.	Liczba osób objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego	254 osoby

PRIORYTET IV

ZINTEGROWANY SYSTEM POMOCY DLA SENIORÓW

Zintegrowany system pomocy dla seniorów stanowił jeden z priorytetów „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Pułtusk na lata 2014 - 2020”, którego celem strategicznym było skoordynowanie działań w zakresie wszechstronnej pomocy osobom w wieku emerytalnym, samotnym i osamotnionym oraz przewlekle chorym.

Cele szczegółowe :

1. ROZWIJANIE DZIAŁAŃ ZAPOBIEGAJĄCYCH WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU OSOBOM W WIEKU EMERYTALNYM, SAMOTNYM I OSAMOTNIONYM ORAZ PRZEWLEKLE CHORYM

kierunki działań:

- monitorowanie sytuacji osób starszych na terenie gminy,
- działania osłonowe na rzecz osób starszych i ubogich w formie pracy socjalnej, pomocy finansowej, rzeczowej i usługowej,
- tworzenie i wdrażanie programów na rzecz aktywizacji ludzi starszych i integracji ze środowiskiem,
- tworzenie warunków do funkcjonowania Klubów Seniora i grup wsparcia,
- rozwijanie i współpraca z organizacjami, instytucjami i kościołem w zakresie pomocy osobom starszym,
- aktywizacja wolontariatu na rzecz osób starszych,
- likwidacja barier architektonicznych.

Zgodnie z danymi uzyskanymi z Wydziału Spraw Obywatelskich Urzędu Miejskiego

w Pułtusk z dnia 08.02.2021r., w Gminie Pułtusk na dzień 31 grudnia 2020 roku osoby w wieku poprodukcyjnym (mężczyźni 65 lat i powyżej i kobiety 60 lat i powyżej) stanowiły liczbę 5129, co w stosunku do 24 046 mieszkańców Gminy Pułtusk wyniosło 21,33%.

Utrzymuje się tendencja wzrostowa liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Wskazuje to na potrzebę rozbudowy dostępnej infrastruktury społecznej o formy służące lepszej opiece nad osobami niesamodzielnymi z powodu wieku czy stanu zdrowia.

Praca socjalna realizowana przez pracowników socjalnych **Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusk** miała na celu monitorowanie sytuacji osób starszych na terenie gminy, ułatwienie kontaktów z placówkami służby zdrowia, udzielanie pomocy w korzystaniu z różnorodnych form rehabilitacji leczniczej i społecznej, inicjowanie i monitorowanie kontaktów rodzinnych, uwrażliwianie społeczności lokalnej na potrzeby osób starszych, rozpowszechnianie idei wolontariatu.

Ludzie starsi objęci systemem pomocy społecznej w Gminie Pułtusk korzystali z różnych form wsparcia, w tym m.in.: usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, pomocy materialnej, pomocy rzeczowej, pracy socjalnej, uczestnictwa w grupie samopomocowej „Klubie Srebrnego Wiek”, Polskim Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów - oddział w Pułtusk, uczestnictwa w zajęciach Uniwersytetu Trzeciego Wiek, pobytu w Dziennym Domu „Senior - WIGOR”, w domach pomocy społecznej lub w zakładzie opiekuńczo - leczniczym.

Ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusk w 2020 roku skorzystało 75 emerytów i rencistów, w tym osób w rodzinach 123.

Jedną z podstawowych form opieki nad osobami starszymi było świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania. Usługi świadczone w miejscu zamieszkania oprócz czynności pielęgnacyjno - opiekuńczych obejmowały również czynności polegające na zaspokojeniu codziennych czynności życiowych (przygotowanie posiłków, zakupy, mycie okien, palenie w piecu, utrzymanie porządku i czystości pomieszczeń, pranie, załatwianie spraw urzędowych, kontaktu z otoczeniem itd.).

W 2020 roku z pomocy w formie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania skorzystało 28 osoby w wieku poprodukcyjnym. W 2020r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusk realizował Program „Opieka75+”, którego celem strategicznym była poprawa jakości usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób w wieku 75 lat i więcej, które są osobami samotnymi, lub samotnie gospodarującymi, a także tych, które pozostają w rodzinie. W okresie sprawozdawczym 18 osób w wieku 75 lat i więcej miało przyznane decyzją administracyjną świadczenie z pomocy społecznej w formie usług opiekuńczych. Z tego 4 osoby (3K i 1M), w tym 1 osoba legitymowała się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, a 3 osoby o znacznym stopniu niepełnosprawności miały wydane decyzje na usługi opiekuńcze, które zostały dofinansowane w ramach programu „Opieka 75+”. Na realizację tego zadania Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusk otrzymał dotację w wysokości 16 467,00 zł.

Z usług oferowanych przez Dział Wsparcia Środowiskowego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusk w zakresie usług w siedzibie MOPS w Pułtusk mającym problemy mieszkaniowe korzystały 2 osoby w wieku poprodukcyjnym w zakresie: higieny osobistej (korzystanie z prysznic i pralki) wyżywienia (możliwość korzystania z gorącego posiłku odpłatnie i nieodpłatnie oraz artykułów spożywczych pochodzących od darczyńców), kontaktu z innymi ludźmi poprzez wspólne czytanie gazet, książek, oglądanie telewizji, wspólnego spędzania czasu wolnego, pomocy w rozwiązywaniu problemów życia codziennego (wypełnianie dokumentów, pisanie podań, czytanie ze zrozumieniem pism urzędowych), inicjowania form samopomocy.

Usługi opiekuńcze pozwoliły zmniejszyć dolegliwości codzienności osób starszych i chorych, a tym samym wiele, szczególnie uciążliwych dla nich czynności wywołanych przede wszystkim niedyspozycją fizyczną.

Osobie wymagającej całodobowo opieki z powodu wieku, choroby niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej. Mieszkańcy Gminy Pułtusk, których stan zdrowia bezwzględnie wymagał skierowania do placówki zapewniającej całodobową opiekę, kierowani byli do domu pomocy społecznej zlokalizowanego w najbliższej okolicy.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku pokrywał odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej mieszkańców Gminy Pułtusk.

W domach pomocy społecznej z terenu gminy Pułtusk w 2020 roku przebywało 20 osób, w tym 9 osób w wieku poprodukcyjnym, z których 8 osób miało orzeczoną niepełnosprawność, zaś 11 osób zostało umieszczonych w domu pomocy społecznej zgodnie z postanowieniem Sądu. Poniesione wydatki na pokrycie kosztów pobytu mieszkańców w domach pomocy społecznej w 2020 roku wyniosły 631 410,74 zł.

Ocena realizacji celu szczegółowego 1.

Powyższe kierunki były realizowane i przewidziane są do kontynuacji w następnych latach w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pułtusk na lata 2021-2026.

Kierunek wymagający podjęcia działań w dokumencie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pułtusk na lata 2021-2026:

- aktywizacja wolontariatu na rzecz osób starszych;
- likwidacja barier architektonicznych w lokalach mieszkalnych;
- tworzenie i wdrażanie programów na rzecz aktywizacji ludzi starszych i integracji ze środowiskiem;
- tworzenie warunków do funkcjonowania Klubów Seniora i grup wsparcia.

2. POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA OSÓB STARSZYCH

kierunki działań :

- zapewnienie w szerszym zakresie osobom starszym uczestnictwa w imprezach i spotkaniach integracyjnych,
- poprawa dostępności i jakości usług opiekuńczych obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych oraz zapewnienia kontaktu z otoczeniem,
- budowanie pozytywnego wizerunku starości,
- zapewnienie opieki dziennej o charakterze instytucjonalnym osobom starszym.

Znamienną rolę w procesie aktywności społecznej seniorów na terenie gminy Pułtusk odgrywają **Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku, Dzienny Dom „Senior - WIGOR” w Pułtusku**, grupa samopomocowa **„Klub Srebrnego Wieku”** działająca przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Pułtusku, **Uniwersytet Trzeciego Wieku, Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów – oddział w Pułtusku** oraz inne instytucje wspierające osoby starsze, rodzina, znajomi i cała społeczność.

Działania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusku również skupiały się na wspieraniu osób niepełnosprawnych i osób starszych.

Grupa Samopomocowa - „Klub Srebrnego Wieku” działająca przy Miejskim Centrum Kultury i Sztuki w Pułtusku w 2020 roku liczyła 88 członków. Celem grupy było przede wszystkim kształtowanie właściwych postaw społecznych oraz przełamanie izolacji społecznej u osób starych, samotnych, niepełnosprawnych. Członkowie „Klubu Srebrnego Wieku” mieli szansę na wymianę doświadczeń, rozwijanie umiejętności współżycia w grupie, rozwijanie swoich umiejętności i zainteresowań oraz znajdują oparcie w radzeniu sobie z własnymi problemami. Wszystkie spotkania i podejmowane działania miały na celu wyeliminowanie wśród seniorów negatywnych emocji, takich jak: rozczarowanie, smutek, rozgoryczenie, złość, frustrację. Seniorzy zrzeszeni w grupie samopomocowej „Klubu Srebrnego Wieku”, mimo swojego wieku, samotności, chorób i dolegliwości, prowadzili w Klubie bardzo aktywny tryb życia. Wielką pasją seniorów jest śpiew, taniec, wyjazdy. Przed ogłoszeniem stanu epidemiologicznego brali udział w wystawach organizowanych przez Galerię „Cztery Strony Świata”. W roku 2020 roku powodu ogłoszenia stanu epidemii w kraju i zawieszenia działalności „Klubu Srebrnego Wieku” odbyły się tylko trzy spotkania integracyjne przy muzyce (w miesiącu styczniu i na przełomie lipca, sierpnia 2020r.), w których uczestniczyło ok. 30 Klubowiczów.

Gmina Pułtusk w 2015 roku przystępując do Programu Wieloletniego „Senior - WIGOR” na lata 2015 - 2020 pozyskała dofinansowanie ze środków Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, na utworzenie i funkcjonowanie **Dziennego Domu „Senior - WIGOR”**, który jako gminna jednostka organizacyjna powołana Uchwałą Rady Miejskiej w Pułtusku z dnia 28 maja 2015 roku, rozpoczął swoją działalność 1 grudnia 2015r.

Dom jest ośrodkiem wsparcia dziennego przeznaczonym dla mieszkańców miasta i gminy Pułtusk, osób powyżej 60 roku życia, osób nieaktywnych zawodowo, które w wyniku choroby, podeszłego wieku, niepełnosprawności i zdarzeń losowych nie mogą samodzielnie sprostać zadaniom stawianym przez codzienne życie, wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb ale nie wymagają opieki pielęgnacyjno-lekarskiej.

Zadaniem Dziennego Domu „Senior – WIGOR” prowadzonego przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku jest zapewnienie wsparcia Seniorom oraz kompensowanie skutków samotności i niepełnosprawności. Swoim działaniem Dom dąży do przeciwdziałania izolacji i marginalizacji osób starszych, utrzymania dobrej formy fizycznej, psychicznej, psychofizycznej i intelektualnej Seniorów, rozwijania umiejętności społecznych i interpersonalnych, rozwijania potencjału uczestników Dziennego Domu. Celem zajęć oferowanych w Dziennym Domu „Senior – WIGOR” w Pułtusku jest aktywizacja uczestników, podtrzymywanie zachowań umiejętności oraz wspieranie jak największej samodzielności w codziennym życiu. W tym celu wykorzystywane są różnorodne metody terapeutyczne. Formy zajęć są dopasowane do indywidualnych potrzeb, możliwości i zainteresowań uczestników. Dzienny Dom „Senior-WIGOR” w Pułtusku w okresie od stycznia do grudnia 2020 roku był gotowy do przyjęcia 30 uczestników i dla takiej liczby były utrzymywane miejsca. W 2020 r. 27 osób (16 K i 11 M) z terenu miasta i gminy Pułtusk objętych było Programem Wieloletnim „Senior+”. Wśród uczestników było 25 osób niepełnosprawnych, w tym 10 osób z orzeczoną znacznym stopniem niepełnosprawności lub orzeczoną trwałą niezdolnością do samodzielnej egzystencji (w tym 6 K i 4 M); 12 osób z orzeczoną umiarkowanym stopniem niepełnosprawności (w tym 8 K i 4 M); oraz 3 osoby o lekkim stopniu niepełnosprawności i trzeciej grupie inwalidzkiej (w tym 1 K i 2 M). W przedziale wiekowym od 60 – 69 lat było 3 osoby (3 M), w przedziale wiekowym 70 – 79 lat - 9 osób (6 K i 3 M), w przedziale wiekowym 80 – 89 lat-13 osób (9 K i 4 M); zaś w wieku powyżej 90 lat-2 osoby (1 K i 1 M).

W związku z ogłoszonym stanem epidemii w naszym kraju spowodowanym zakażeniami wirusem SARS-CoV-2, Wojewoda Mazowiecki wydał decyzję polecającą władzom

samorządowym, czasowo zawiesić działalność w placówkach wsparcia dziennego w okresie od 12 marca 2020 roku do 26 maja 2020 roku oraz w okresie od 24 października 2020 roku do odwołania. W związku z tym działalność Dziennego Domu „Senior – WIGOR” Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusku z dniem 16 marca 2020 roku została zawieszona, a wznowiono działalność 1 czerwca 2020 roku. Po odwieszeniu działalności, w Domu zajęcia odbywały się, wg określonych procedur z zachowaniem reżimu sanitarnego, zgodnie z wytycznymi opracowanymi przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej oraz Ministerstwo Zdrowia i Państwową Inspekcję Sanitarną. Od 27 października 2020 roku ponownie działalność placówki została zawieszona. Seniorzy wnosili opłatę za pobyt w Dziennym Domu „Senior-WIGOR” (zgodnie z Uchwałą Nr L404/2017 Rady Miejskiej w Pułtusku z dnia 29 listopada 2017 roku w sprawie szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności w Dziennym Domu „Senior-WIGOR” w Pułtusku oraz zgodnie z Zarządzeniem nr 46/2019 z dnia 11 marca 2019 roku Burmistrza Miasta Pułtusk w sprawie ustalenia średniego miesięcznego kosztu pobytu w Dziennym Domu „Senior-WIGOR” prowadzonym przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku obowiązującym od 1 kwietnia 2019 roku do 31 marca 2020 roku i Zarządzeniem Nr 147/2020 Burmistrza Miasta Pułtusk z dnia 18 marca 2020 roku obowiązującym w okresie od 1 kwietnia 2020 roku do 31 marca 2021 roku). Wysokość opłaty uzależniona była od sytuacji dochodowej osoby kierowanej, opłata obejmowała korzystanie z miejsca pobytu wraz z wyżywieniem oraz z usług świadczonych przez Dom. Uczestnicy kierowani byli na pobyt dzienny, do ośrodka wsparcia dziennego, na podstawie decyzji administracyjnej, uwzględniającej zasady ponoszenia odpłatności, wydanej przez Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusku lub osobę upoważnioną, po wcześniejszym przeprowadzeniu rodzinnego wywiadu środowiskowego przez pracownika socjalnego. W 2020 roku ze wsparcia w Dziennym Domu „Senior-WIGOR” w Pułtusku skorzystało 27 Seniorów, 26 uczestników korzystało odpłatnie z pobytu w placówce, zaś 1 osoba posiadała nieodpłatne skierowanie. Na koniec grudnia 2020 roku w placówce przebywało 23 uczestników.

Seniorzy w placówce mogli skorzystać z szerokiej oferty dzięki uzyskaniu dofinansowania na realizację zadania ze środków Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w ramach Programu Wieloletniego „Senior +” na lata 2015 –2020, Edycja 2020, Moduł II pn. „Zapewnienie funkcjonowania Dziennego Domu „Senior-WIGOR”. Dofinansowanie przyczyniło się w bardzo dużym stopniu do realizacji projektu. Dzięki tym środkom finansowym udało się zrealizować zamierzone cele i wykonać zaplanowane działania, w znacznym stopniu udało się podnieść jakość wykonywania zadania. Na realizację tego zadania tutejszy Ośrodek otrzymał dotację w wysokości 82 000,00 zł. W ramach Modułu III programu pn. „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi” finansowanego ze środków PFRON, 23 niepełnosprawnych uczestników Dziennego Domu „Senior-WIGOR” w Pułtusku otrzymało pomoc finansową, w związku z wystąpieniem sytuacji kryzysowych spowodowanych chorobami zakaźnymi, utraty możliwości korzystania z zajęć w wyżej wymienionej placówce w okresie od 9 marca 2020 roku do 16 listopada 2020 roku.

Pracownicy socjalni Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusku zachęcali i nadal zachęcają Seniorów w wieku 60+, nieaktywnych zawodowo z terenu miasta i gminy Pułtusk do skorzystania z uczestnictwa w zajęciach organizowanych w placówce, w ramach zadania współfinansowanego ze środków Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej. Dzienny Dom „Senior – WIGOR” Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusku stwarza możliwość aktywności społecznej Seniorów, zmniejsza poczucie ich samotności, co pozytywnie wpływa

na opracowanie postawy bycia potrzebnym. Seniorzy stają się aktywnymi członkami społeczeństwa, mogą rozwijać swoje pasje. Udział w codziennych zajęciach, spotkaniach pozwala Seniorom podnieść sprawność fizyczną, intelektualną.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku realizuje od marca 2017 roku **lokalny program osłonowy „Koperta życia”** przyjęty Uchwałą nr XXXVI/293/2017 Rady Miejskiej w Pułtusku z dnia 8 lutego 2017r., którego głównym założeniem jest udzielenie pomocy osobom 70+ w przypadku konieczności wezwania ratowników medycznych lub lekarza w trakcie wizyty domowej lub przez inne służby ratownictwa w warunkach bezpośredniego zagrożenia. „Koperta życia” to pakiet składający się m. in. z karty informacyjnej, która jest źródłem informacji dla ratowników medycznych lub innych służb ratowniczych, zawierającej informacje o stanie zdrowia osoby, przyjmowanych lekach oraz kontaktach do najbliższych. W okresie od 2017r. przez pracowników socjalnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusku zostało wydanych 37 „Kopert życia”.

Uniwersytet Trzeciego Wieku w Pułtusku został powołany z inicjatywy Rektora Akademii Humanistycznej im. Aleksandra Gieysztora w Pułtusku i Starosty Pułtuskiego, który liczy około 130 słuchaczy. Oferuje ludziom starszym, głównie emerytom i rencistom, dalszy rozwój swojego intelektu poprzez uczestnictwo w uniwersyteckich wykładach, dyskusji na ciekawe aktualne tematy. Uczestnictwo słuchaczy UTW w zajęciach oprócz wiedzy i umiejętności pomaga w dostosowaniu się do zmienionego przejścia na emeryturę lub rentę życia, poprzez mądre zagospodarowanie wolnego czasu, pielęgnowanie i rozwój kontaktów towarzyskich. Spotkania odbywają się raz w miesiącu. Ważne są działania Uniwersytetu Trzeciego Wieku wspierające więzi międzypokoleniowe i poczucie odpowiedzialności młodszych pokoleń za osoby starsze z otoczenia rodzinnego i sąsiedzkiego. W związku z wprowadzeniem w marcu 2020r. stanu zagrożenia epidemicznego w kraju spotkania UTW zostały zawieszane.

Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Zarząd Oddziału Rejonowego w Pułtusku, ul.13 Pułku Piechoty 4 zrzesza 326 członków. W 2020 roku nie były organizowane uroczystości związkowe, spotkania integracyjne w związku z sytuacją epidemiologiczną kraju. Dla Seniorów wydawane były zaświadczenia na ulgowe przejazdy środkami PKP.

Aktywizacja i integracja w środowisku lokalnym osób w wieku poprodukcyjnym była realizowana przez promowanie i wspieranie rozwiązań służących pełniejszej integracji społecznej.

W ramach budowania pozytywnego wizerunku starości **Pułtuska Biblioteka Publiczna im. Joachima Lelewela** prowadziła szereg działań, mających na celu poprawę jakości życia osób starszych, niepełnosprawnych i ich rodzin w zakresie zaspokajania potrzeb kulturalnych, oświatowych, rekreacyjnych poprzez: dostarczanie książek do domu osobom starszym, chorym, organizowanie wystaw, konkursów plastycznych, literackich, historycznych, sprawnościowych, zajęć z przysposobienia bibliotecznego z elementami biblioterapii, spotkań autorskich, literackich, wieczorów poezji, spotkań o charakterze inscenizacji z elementami biblioterapii, wymagających zaangażowania nie tylko dzieci ale też rodziców i opiekunów. Wszystkie organizowane przez placówkę imprezy zachęcały do wspólnego spędzania wolnego czasu, budząc więzi rodzinne, służąc integracji pokoleń. W 2020 roku odbyły się cztery spotkania, w których uczestniczyło 50 Seniorów, w tym 27 Seniorów Dziennego Domu „Senior-WIGOR” Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Biblioteka kontynuuje współpracę z Dziennym Domem Senior-WIGOR. Podczas spotkań z Seniorami czytane były fragmenty

książek, odbywały się dyskusje po obejrzeniu prezentacji multimedialnej o życiu i twórczości znanych polskich aktorów, piosenkarzy i poetów. W okresie ferii i wakacji Seniorzy chętnie uczestniczyli w zajęciach plastycznych i warsztatach, których celem była integracja międzypokoleniowa (dzieci -seniorzy). W związku z wybuchem pandemii COVID-19 większość zajęć została przeniesiona do sieci. Podjęto działania on-line m.in.: głośne czytanie, zagadki, nowości wydawnicze, warsztaty, informacje o ważnych rocznicach, wydarzeniach kulturalnych, a także konkursy i wystawy.

Ocena realizacji celu szczegółowego 2.

Powyższe kierunki były realizowane i przewidziane są do kontynuacji w następnych latach w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pułtusk na lata 2021-2026.

Kierunek wymagający podjęcia działań w dokumencie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pułtusk na lata 2021-2026:

- poprawa dostępności i jakości usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania klienta obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych oraz zapewnienia kontaktu z otoczeniem.

Wskaźniki monitoringowe:

Nazwa wskaźnika		Wartość wskaźnika w roku 2020
1	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogóle mieszkańców	5129 osób w wieku poprodukcyjnym 21,33% ogółu mieszkańców tj. 24 046
2	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym objętych pracą socjalną	121 osób
3	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym beneficjentów objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej	75 osób
4	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	45 osób, liczba opiekunek - 8
5	liczba osób objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi z zaburzeniami psychicznymi	3 dzieci autystycznych, liczba opiekunek - 1 osoba
6	Liczba osób objętych wsparciem w ramach klubu seniora – członkowie grupy samopomocowej „Klub Srebrnego Wieku”	88 członków
7	Liczba osób objętych wsparciem w Dziennym Domu „Senior-WIGOR” w Pułtusku	27 seniorów
8	Liczba zlikwidowanych barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się	architektonicznych – 11 technicznych – 4 komunikowaniu się – 13 (dane z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusku)
9	Liczba wolontariuszy	4 osoby

10	Liczba osób skierowanych do domów pomocy społecznej	- 20 osób przebywało w DPS za których gmina ponosiła odpłatność, skierowano w 2020 roku –3 osoby w wieku poprodukcyjnym
11	Liczba osób oczekujących ze względu na wiek na skierowanie do domów pomocy społecznej	3

PRIORYTET V

POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I ICH ŚRODOWISK RODZINNYCH

System pomocy osobom niepełnosprawnym – w tym osobom zaburzonym psychicznie i ich rodzinom stanowił jeden z elementów „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Pułtusk na lata 2014 – 2020”, którego celem strategicznym była integracja społeczna, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez zbudowanie zintegrowanego systemu wsparcia dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin.

Cele szczegółowe :

1. STWORZENIE OSOBOM NIEPEŁNOSPRAWNYM WARUNKÓW DO SAMODZIELNEGO ŻYCIA W ŚRODOWISKU LOKALNYM I RODZINNYM

kierunki działań:

- stała wnikliwa diagnoza problemów osób niepełnosprawnych i ich rodzin, wspieranie rodzin i osób opiekujących się niepełnosprawnymi,
- likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej,
- współpraca Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (zapewnienie dostępu do sprzętu rehabilitacyjnego), likwidacja barier architektonicznych),
- pomoc w zapewnieniu w sprzęt rehabilitacyjny,
- podnoszenie jakości usług opiekuńczych w tym usług specjalistycznych dla osób niepełnosprawnych,
- zapewnienie w szerszym zakresie ciągłości kształcenia integracyjnego poprzez tworzenie grup i klas integracyjnych dla niepełnosprawnych dzieci,
- wdrażanie i realizacja Gminnego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego,
- promocja zdrowia psychicznego wśród niepełnosprawnych dzieci, młodzieży i osób dorosłych uczęszczających do Środowiskowego Domu Samopomocy i Specjalnego Ośrodka Szkolno – Wychowawczego,
- pozyskanie funduszy na zakup środka transportu przystosowanego do przewozu osób niepełnosprawnych,
- doskonalenie systemu pomocy osobom niepełnosprawnym w tym z zaburzeniami psychicznymi, poprzez podnoszenie kwalifikacji pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusku zajmujących się problematyką niepełnosprawności.

303

Diagnoza osób niepełnosprawnych na terenie gminy Pułtusk oparta jest na danych przekazanych z niżej wymienionych instytucji:

- **Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Pułtusku**, który wydał w 2020 roku 730 orzeczeń o stopniu niepełnosprawności dla osób po 16 roku życia i 84 orzeczenia dla dzieci do 16 roku życia. W stopniu znacznym wydano 204 orzeczenia, w stopniu umiarkowanym 398 orzeczeń oraz 97 orzeczeń w stopniu lekkim.

- **Powiatowego Urzędu Pracy w Pułtusku**, który w 2020 roku zarejestrował 32 osoby niepełnosprawne.

Niepełnosprawność jest jedną z najczęściej występujących przesłanek na terenie gminy Pułtusk, z powodu której udzielana była pomoc przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku. W 2020 roku udzielono wsparcia 206 rodzinom z tytułu niepełnosprawności, w tym 325 osobom w rodzinie.

Dane te jednak nie odzwierciedlają stanu faktycznego całej zbiorowości osób niepełnosprawnych z uwagi na brak jednolicie prowadzonej centralnej bazy danych oraz faktu, iż nasza Gmina, tak jak inne w całym kraju, takiego rejestru nie jest w stanie skonstruować. Wszystkie dane są więc szacunkowe. Według danych Narodowego Spisu Powszechnego Ludności Mieszkań przeprowadzonego w 2011 roku wynika, że w powiecie pułtuskim 12,8 % ludności stanowią osoby niepełnosprawne.

System opieki nad osobą niepełnosprawną, umożliwić powinien rozpoznanie przyczyn, zdiagnozowanie wszystkich potrzeb, a następnie przeprowadzenie długofalowej terapii zmniejszającej skutki spowodowanej chorobą w celu poprawy sprawności potrzebnej do życia samodzielnego i aktywnego. Oddziaływania te odbywają się w placówkach służby zdrowia, oświaty, pomocy społecznej.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku w 2020 roku podejmował działania na rzecz poprawy warunków życia osób niepełnosprawnych poprzez udzielanie pomocy osobom, które były w trudnej sytuacji materialnej lub życiowej, całkowicie niezdolnym do zatrudnienia z powodu wieku lub niepełnosprawności.

Osobom spełniającym kryterium dochodowe zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku wypłacał świadczenia pieniężne:

- zasiłki stałe dla 141 osób na kwotę 778 658,00 zł;
- opłacał składki na ubezpieczenie zdrowotne za 118 świadczeniobiorców zasiłku stałego na kwotę 60 351,00 zł;
- zasiłki okresowe z powodu długotrwałej choroby dla 22 rodzin na kwotę 34 906,00 zł;
- zasiłki okresowe z powodu niepełnosprawności dla 11 rodzin na kwotę 15 962,00 zł.

Dla rodzin wychowujących dziecko niepełnosprawne Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku - Sekcja do spraw świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego udzieliła pomocy finansowej wypłacając:

- 1187 dodatków do zasiłku rodzinnego na kształcenie i rehabilitację dziecka niepełnosprawnego na kwotę 125 480,11 zł;
- 7682 zasiłków pielęgnacyjnych (692 rodziny) na kwotę 1 656 336,00 zł;

Rodzicom z tytułu rezygnacji z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania opieki nad dzieckiem niepełnosprawnym wypłacano:

- 1465 świadczeń pielęgnacyjnych (145 rodzin) na kwotę 2 664 002,00 zł;
- 81 świadczeń dla opiekuna (9 rodzin) na kwotę 50 220,00 zł;
- 207 świadczeń specjalne zasiłki opiekuńcze dla osób sprawujących stałą opiekę nad osobą

niepełnosprawną (34 rodziny) na kwotę 125 561,00 zł.

Za osoby otrzymujące świadczenia pielęgnacyjne, specjalne zasiłki opiekuńcze i zasiłki dla opiekunów Sekcja do spraw świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusku opłacała składki na ubezpieczenie emerytalno - rentowe 1271 (dla 130 rodzin) w kwocie 552 380,00 zł oraz 160 (dla 116 rodzin) składek na ubezpieczenia zdrowotne w kwocie 166 676,00 zł.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku udzielał pomocy w formie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania 20 osobom z orzeczoną niepełnosprawnością, a w formie specjalistycznych usług opiekuńczych 3 niepełnosprawnych dzieci z autyzmem korzystało z tej formy wsparcia.

Program pracy z dziećmi autystycznymi był dostosowany do ich możliwości psychofizycznych.

Zakres usług obejmował następujące działania:

- 1) uczenie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia - tj. kształtowanie umiejętności zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych i umiejętności społecznego funkcjonowania, prowadzenie treningów umiejętności samoobsługi i umiejętności społecznych oraz wspieranie, także w formie asystowania w codziennych czynnościach życiowych, w szczególności takich jak: samoobsługa, dbałość o higienę i wygląd, utrzymywanie kontaktów z domownikami, wspólne organizowanie i spędzanie czasu wolnego;
- 2) usprawnienie zaburzonych funkcji organizmu.

Z usług świadczonych w Dziale Wsparcia Środowiskowego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusku w 2020 roku korzystało 10 osób z orzeczoną niepełnosprawnością. Były to osoby, które nie mogły samodzielnie funkcjonować w środowisku, wymagające w szczególności usług pielęgnacyjnych. Korzystali z następujących form pomocy:

- poprawy higieny osobistej (korzystanie z prysznicza i pralki);
- wyżywienia (możliwości korzystania z gorącego posiłku odpłatnie i nieodpłatnie oraz artykułów spożywczych pochodzących od darczyńców);
- odzieży pochodzącej od darczyńców;
- kontaktu z innymi ludźmi poprzez wspólne czytanie gazet, książek, oglądanie telewizji, wspólnego spędzania czasu wolnego;
- pobudzanie aktywności na rzecz Ośrodka;
- pomocy w problemach życia codziennego (pomoc w wypełnianiu dokumentów, pisaniu podań oraz czytaniu ze zrozumieniem pism urzędowych);
- inicjowania form samopomocy.

Pracownicy socjalni w ramach pracy socjalnej informowali osoby niepełnosprawne i ich rodziny o prawach i przysługujących im formach pomocy. Współpracowali z innymi instytucjami w celu udzielania kompleksowego wsparcia.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusku w obszarze poprawy jakości życia osób niepełnosprawnych w ramach realizacji zadań z zakresu rehabilitacji społecznej w 2020 roku udzieliło dofinansowania do następujących zadań:

- 1) dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny dla 13 dorosłych niepełnosprawnych osób na kwotę 17 904,00
- 2) dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny dla 3 dzieci i młodzieży niepełnosprawnej na kwotę 3 983,00
- 3) przedmioty ortopedyczne dla 151 dorosłych niepełnosprawnych na kwotę 151 871,00 zł;
- 4) przedmioty ortopedyczne dla 23 dzieci i młodzieży niepełnosprawnej na kwotę 62 674,00 zł;

305

5) dofinansowanie likwidacji barier:

- architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się - 28 osób na kwotę 101 957,00zł;

6) uczestnictwo w turnusie rehabilitacyjnym - 84 osoby na kwotę 90 068,00 zł.

Dbając o poprawę jakości życia osób z niepełnosprawnością Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtuskach realizowało w 2020 roku programy i projekty na rzecz osób niepełnosprawnych:

1. **„Program wyrównywania różnic między regionami III”** finansowany ze środków PFRON w ramach którego zlikwidowano bariery transportowe : zakupiono 9-cio miejscowy samochód typu mikrobus przystosowany do przewozu osób niepełnosprawnych, w tym jednej na wózku inwalidzkim, dla Domu Pomocy Społecznej w Pułtuskach – kwota dofinansowania 80 000,00 zł;

2. **Moduł III programu „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi”**. Pomoc w ramach wyżej wymienionego programu udzielana jest osobom niepełnosprawnym, które na skutek wystąpienia sytuacji kryzysowych spowodowanych chorobami zakaźnymi utraciły, w okresie od 9 marca 2020 roku do 16 listopada 2020 roku, możliwość korzystania (przez co najmniej 5 kolejnych następujących po sobie dni roboczych) z opieki świadczonej w placówce rehabilitacyjnej. Wysokość dofinansowania wynosi 500,00 zł miesięcznie na jedną osobę niepełnosprawną nie dłużej niż przez 5 miesięcy. W 2020 roku w ramach Modułu III „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi” do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtuskach wpłynęło 271 wniosków i wypłacono dofinansowanie na kwotę 219 500,00 zł;

3. **Program „Zajęcia Klubowe WTZ”** finansowany ze środków PFRON był realizowany od 1 lutego 2020r. do 31 stycznia 2021r. W zajęciach klubowych w „Klubie Absolwenta” brało udział 36 uczestników. Kwota dofinansowania wyniosła 194 400,00 zł;

4. **Pilotażowy program „Aktywny Samorząd”**, którego celem było wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, zawodowym oraz w dostępie do edukacji. Program finansowany był ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. W 2020r. w ramach powyższego programu podpisano 68 umów dofinansowania na kwotę 331 826,00 zł w ramach dwóch modułów:

- likwidacji barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową,

- pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym;

4. **„Powiatowy Program działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Pułtuskim na lata 2015-2022”**, którego celem jest zapewnienie szerokiego wsparcia osobom niepełnosprawnym poprzez:

-zwiększenie uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym;

-zapewnienie sprawnie działającego systemu informacyjnego dotyczącego możliwości wsparcia dla osób niepełnosprawnych;

-zwiększenie zatrudnienia osób niepełnosprawnych;

-poprawę stanu zdrowia osób niepełnosprawnych;

-współpracę jednostek pomocy społecznej z organizacjami pozarządowymi na rzecz osób niepełnosprawnych.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Pułtuskach jest domem typu A i B świadczącym usługi dla osób przewlekle psychicznie chorych, osób upośledzonych umysłowo, osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi z terenu gminy Pułtusk.

W 2020 roku zakresem swoich usług objął 28 osób, w tym:

- osoby przewlekle psychicznie chore - 4 ,
- osoby upośledzone umysłowo - 19,
- osoby z niepełnosprawnością sprzężoną – 5.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Pułtusk w okresie funkcjonowania tj.: od 01.01.2020r. do 11.03.2020r. prowadził różnego rodzaju treningi prawidłowego funkcjonowania w życiu codziennym, m.in.: trening higieniczny oraz dbałości o wygląd zewnętrzny, trening porządkowy, trening umiejętności praktycznych, trening kulinarny, budżetowy, prozdrowotny, umiejętności spędzania czasu wolnego, umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów.

Codziennie realizowane były terapie: komputerowa, majsterkowo-ogrodnicza, kulturalno-oświatowa, plastyczno-krawiecka, kulinarna, ruchowa oraz poradnictwo psychologiczne. W ramach terapii organizowane były spotkania okolicznościowe, co umożliwiło integrację osób niepełnosprawnych intelektualnie ze społecznością lokalną. W okresach od 12.03.2020r. do 31.05.2020r. oraz od 24.10.2020r. do 31.12.2020r. z powodu zawieszenia zajęć w związku z rozprzestrzenianiem się koronawirusa SARS-Cov-2, do uczestników były dostarczane prace terapeutyczne przygotowywane przez terapeutów, na podstawie opracowanego przez nich harmonogramu zajęć. Oddziaływania psychologiczne w okresie pandemii realizowane były m.in. w formie tele-porad. Wsparciem psychologicznym objęto wszystkich uczestników Środowiskowego Domu Samopomocy (ogółem 60 osób, w tym 28 z Gminy Pułtusk) wraz z ich rodzinami. Udzielono wsparcia w formie psychoedukacji, wsparcia emocjonalnego, wsparcia informacyjnego dotyczącego dostarczania informacji pokazujących sposoby działania w danej sytuacji w ujęciu holistycznym.

W 2020r. świadczona była usługa dowozu uczestników ŚDS na zajęcia i odwozu do domu z której skorzystało 5 osób z terenu gminy Pułtusk. Środowiskowy Dom Samopomocy w Pułtusk posiada do przewozu osób niepełnosprawnych ze stanowiskami do kotwiczenia wózków inwalidzkich (9-osobowy samochód marki Ford Transit Custom i 19-osobowy samochód marki Ford Transit M2 Autobus).

Na terenie gminy Pułtusk proces kształcenia dzieci niepełnosprawnych realizują:

- 1) Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy im. Anny Karłowicz w Pułtusk;
- 2) Zespół Szkół Nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi w Pułtusk;
- 3) Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 3 z Oddziałami Integracyjnymi im. Tadeusza Kościuszki w Pułtusk;
- 4) Przedszkole Miejskie Nr 4 z Oddziałami Integracyjnymi w Pułtusk.

Integracja w szkole daje dzieciom niepełnosprawnym szansę na kontakt z rówieśnikami oraz współdziałanie w społeczności klasowej i szkolnej. Pobudza wiarę w ich własne możliwości, motywuje do przezwyciężania trudności, umożliwia rozszerzenie wiedzy i zainteresowań. Integracyjny system kształcenia zakłada pełne uczestnictwo wszystkich dzieci w procesie uczenia się i uspołeczniania. W zespołach klasowych razem z dziećmi zdrowymi uczą się dzieci z różnymi dysfunkcjami rozwojowymi, o różnych możliwościach intelektualnych, emocjonalnych i ruchowych, określane jako dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych.

Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy im. Anny Karłowicz w Pułtusk jest jedyną w powiecie placówką dydaktyczno - opiekuńczo - wychowawczą organizującą kształcenie dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, umiarkowanym

307

lub znacznym oraz z niepełnosprawnościami sprzężonymi.

W roku szkolnym 2020/2021 w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym im. Anny Karłowicz w Pułtusku funkcjonują:

Publiczna Szkoła Podstawowa Specjalna (61 uczniów), w tym:

-2 oddziały klas dla uczniów z lekką niepełnosprawnością intelektualną (20 uczniów),

-7 oddziałów edukacyjno-terapeutycznych dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym (41 uczniów),

-Publiczna Szkoła Specjalna Przystosobniająca do Pracy – 10 oddziałów klasowych (64 uczniów). Łącznie w SOSW - 125 uczniów.

Głównym zadaniem Specjalnego Ośrodka Szkolno - Wychowawczego w Pułtusku jest przygotowanie uczniów, w miarę ich możliwości do samodzielnego udziału w życiu społecznym w integracji ze środowiskiem. Ośrodek realizuje cele edukacyjne, wychowawcze i profilaktyczne.

W obszarze poprawy jakości życia uczniów niepełnosprawnych i ich środowisk rodzinnych **Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy im. A. Karłowicz w Pułtusku** zrealizował następujące działania:

I. Wsparcie w zakresie edukacyjno-terapeutycznym:

1. Realizacja zadań zawartych w Programie Wychowawczo-Profilaktycznym SOSW im. A. Karłowicz w Pułtusku w roku szkolnym 2019/2020 i 2020/2021.
2. Objęcie uczniów, mających problemy w przyswajaniu nowych wiadomości i umiejętności, różnorodnymi formami pomocy psychologiczno-pedagogicznej, zajęciami rewalidacyjnymi i zajęciami dodatkowymi.
3. Dowożenie uczniów do Ośrodka na zajęcia lekcyjne.
4. Zapewnienie szerokiej oferty zajęć pozalekcyjnych mających na celu rozwijanie zainteresowań i uzdolnień uczniów oraz wdrażanie do racjonalnego spędzania czasu wolnego.

II. Wsparcie w zakresie wychowania i opieki:

1. Podnoszenie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców/prawnych opiekunów poprzez przeprowadzenie szkoleń oraz udostępnianie księgozbioru biblioteki Ośrodka.
2. Prowadzenie w Placówce punktu informacyjno-konsultacyjnego (adresy, telefony do różnego rodzaju instytucji pomocowych, pomoc w załatwianiu formalności).
3. Pomoc w wypełnianiu dokumentacji w celu uzyskania świadczeń (renty socjalne, zasiłki pielęgnacyjne, zapomogi).
4. Konsultacje ze szkolnym pedagogiem i psychologiem dla rodziców mających trudności natury opiekuńczo-wychowawczej ze swymi dziećmi.
5. Prowadzenie „Tablicy Rodzica”, na której eksponowane są materiały informacyjne na temat bieżących zmian w przepisach związanych z pomocą społeczną.
6. Propagowanie materiałów informacyjnych i edukacyjnych na tematy związane z wychowaniem oraz z kryzysami rozwojowymi i życiowymi dzieci i młodzieży.
7. Współdziałanie w rozwiązywaniu problemów natury wychowawczej, opiekuńczej uczniów/ wychowanków Placówki.
8. Indywidualne rozmowy informacyjno-doradcze z rodzicami o możliwościach uzyskania specjalistycznego wsparcia ze strony instytucji działających na rzecz rodziny i pomoc w jego zorganizowaniu.
9. Pomoc w załatwianiu wizyt lekarskich, dowóz dzieci z ich rodzicami/opiekunami na wyznaczone konsultacje do przychodni i szpitali specjalistycznych.

- 10. Zapewnienie opieki podczas ferii zimowych, przerw świątecznych i wakacji dzieciom, których rodzice są w trudnej sytuacji życiowej lub pozbawieni władzy rodzicielskiej.

III. Inne formy wsparcia:

- 1. Sukcesywne zgłaszanie rodzin do Akcji „Szlachetna Paczka”.
- 2. Wspieranie rzeczowe uczniów/wychowanków przez pracowników Placówki.
- 3. Aktywna działalność Stowarzyszenia na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami i Ich Rodzin „Skarb Nadziei” funkcjonującego przy SOSW im. A. Karłowicz w Pułtusku (wpieranie rzeczowe uczniów/wychowanków, organizowanie zawodów sportowych oraz imprez z udziałem rodziców, wyjazdy edukacyjno-turystyczne, paczki Mikołajkowe).
- 4. Zapewnienie uczniom/wychowankom przyjaznych, bezpiecznych i higienicznych warunków do nauki i pobytu poprzez zrealizowanie I etapu przebudowy Ośrodka i doposażenia sal sypialnych w nowe meble i sprzęt RTV.

W Zespole Szkół Nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi w Pułtusku w 2020 roku funkcjonowało 9 klas integracyjnych, w tym uczniów ogółem w tych klasach - 214 oraz 16 uczniów z orzeczeniami o niepełnosprawności i potrzebie kształcenia specjalnego w tych klasach.

W Publicznej Szkole Podstawowej Nr 3 z Oddziałami Integracyjnymi im. Tadeusza Kościuszki w Pułtusku w 2020 roku funkcjonowało 7 klas integracyjnych dla 125 uczniów, w tym 29 uczniów z orzeczeniami o niepełnosprawności i potrzebie kształcenia specjalnego w tych klasach i 8 uczniów w klasach ogólnych.

W Przedszkolu Miejskim Nr 4 z Oddziałami Integracyjnymi w Pułtusku w 2020 roku w okresie styczeń - luty funkcjonowały 2 grupy integracyjne o liczbie dzieci 34, w tym z ustaloną niepełnosprawnością 4 dzieci i 1 dziecko w oddziale ogólnodostępnym, w okresie marzec-sierpień 2020r. funkcjonowały 2 grupy o liczbie dzieci 33, w tym z ustaloną niepełnosprawnością – 3 dzieci i 1 dziecko w oddziale ogólnodostępnym, w okresie wrzesień – grudzień 2020r. funkcjonowała 1 grupa integracyjna o liczbie 20 dzieci, w tym 2 dzieci z ustaloną niepełnosprawnością i 1 dziecko w oddziale ogólnodostępnym.

W obszarze ograniczenia występowania zagrożeń zdrowia psychicznego Uchwałą Nr XL/325/2017 Rady Miejskiej w Pułtusku z dnia 27 kwietnia 2017 roku został przyjęty „Gminny Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017 - 2020 ”.

Celem głównym „Gminnego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017 - 2020” była ochrona zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym poprzez realizację celów szczegółowych, tj. promowania zdrowia psychicznego i zapobiegania zaburzeniom psychicznym oraz pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi w życiu codziennym. Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017 - 2020 dla Gminy Pułtusk był realizowany w partnerstwie z instytucjami i organizacjami działającymi na terenie gminy Pułtusk zgodnie z wytyczonymi celami.

Zadania z obszaru ochrony zdrowia psychicznego realizowane były przez **Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku** w 2020 roku w ramach realizacji celów programu: **1) zapobiegania zaburzeniom psychicznym** – pracownicy socjalni w ramach prowadzonej pracy socjalnej prowadzili porady i konsultacje z osobami zagrożonymi zaburzeniami psychicznymi, udzielali osobom z zaburzeniami psychicznymi informacji o przysługujących im formach pomocy, współpracowali z innymi instytucjami w celu udzielenia tym osobom kompleksowego wsparcia, informowali o możliwości ubiegania się o ustalenie stopnia

niepełnosprawności, motywowali osoby uzależnione od alkoholu i narkotyków do podjęcia leczenia odwykowego i udziału w systematycznej terapii. W 2020 roku pracą socjalną zostało objętych 450 rodzin, o liczbie 942 osób w tych rodzinach.

2) zwiększenie integracji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi - na rzecz osób niepełnosprawnych z zaburzeniami zdrowia psychicznego Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku świadczył pomoc w formie:

a) zapewnienie pomocy w formie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w miejscu zamieszkania dla 3 dzieci autystycznych w wieku siedmiu, jedenastu i szesnastu lat, w zakresie: samoobsługi, dbałości o higienę i wygląd, utrzymywania kontaktów z domownikami, wspólne organizowanie i spędzanie czasu wolnego;

b) zapewnienia usług opiekuńczych w Dziale Wsparcia Środowiskowego w Pułtusku dla 32 osób, w tym 10 osób z zaburzeniami psychicznymi w zakresie: pielęgnacji i higieny osobistej, odzieży i innych artykułów pierwszej potrzeby pochodzących od darczyńców;

c) Dziennego Domu „Senior- WIGOR”, który jest ośrodkiem wsparcia dziennego przeznaczonym dla osób powyżej 60 roku życia, osób nieaktywnych zawodowo, które w wyniku choroby, podeszłego wieku, niepełnosprawności i zdarzeń losowych nie mogą samodzielnie sprostać zadaniom stawianym przez codzienne życie, wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb. Z usług Domu w 2020 roku skorzystało łącznie 27 osób. Celem Dziennego Domu „Senior – WIGOR” prowadzonego przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku jest zapewnienie wsparcia Seniorom oraz kompensowanie skutków samotności i niepełnosprawności. Swoim działaniem Dom dąży do przeciwdziałania izolacji i marginalizacji osób starszych, utrzymania dobrej formy fizycznej, psychicznej, psychofizycznej i intelektualnej Seniorów, rozwijania umiejętności społecznych i interpersonalnych, rozwijania potencjału uczestników Dziennego Domu.

3) organizacji systemu poradnictwa pomocy w stanach kryzysu psychicznego

a) dążąc do zmniejszenia skali zjawiska przemocy w rodzinie, zarządzeniem Nr 39/2011 Burmistrza Miasta Pułtusk z dnia 11 kwietnia 2011 roku powołano Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego jest ingerowanie i koordynowanie działań podmiotów, tj.: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych, kuratorów sądowych i prokuratorów oraz innych podmiotów działających w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w ramach zadań określonych w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

W 2020 roku do Przewodniczącego Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie wpłynęło 64 – „Niebieskie Karty – A”, sporządzone przez przedstawicieli podmiotów wszczynających procedurę, tj.: Policję - 62, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku – 2. W związku z wpływającymi do Zespołu Interdyscyplinarnego sprawami odbyło się 202 spotkania grup roboczych. W ramach posiedzeń 53 powołanych grup roboczych zostało sporządzonych 35 – „Niebieskich Kart – C” z osobą, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie i 28 „Niebieskich Kart – D” z osobą, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie. W ramach procedury „Niebieska Karta” zakończonych zostało 40 spraw, w tym 13 z powodu braku zasadności podejmowania dalszych działań, oraz 27, gdzie zaistniało uzasadnione przypuszczenie o zaprzestaniu stosowaniu przemocy w rodzinie, a także po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy

Rodziny doświadczające przemocy korzystały z pomocy w Interdyscyplinarnym Punkcie

Konsultacyjno - Informacyjny dla Ofiar Przemocy Domowej, którego celem było pobudzenie wrażliwości na drugiego człowieka i samego siebie, zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie, zwiększenie dostępności pomocy ofiarom przemocy domowej, zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec sprawców przemocy domowej oraz zintegrowanie działań poszczególnych instytucji gminnych na rzecz ochrony i pomocy ofiarom przemocy domowej oraz oddziałujących efektywnie na sprawców i świadków przemocy w rodzinie. Ze wsparcia psychologicznego i usług prawnika skorzystało 63 rodziny o liczbie 174 osób w rodzinach, którym udzielono 138 porad. Najczęściej zgłaszane problemy podczas pełnionych dyżurów psychologa i prawnika dotyczyły przemocy psychicznej i fizycznej w rodzinach, alkoholizmu jednego z członków rodziny, warunków mieszkaniowych, spraw rozwodowych alimentacyjnych;

b) prowadzenie placówki wsparcia dziennego - świetlicy „Słonecznikowa Brać”, działającej przy ul. 13 Pułku Piechoty 1 w Pułtusku. W zajęciach świetlicowych w roku 2020 nieodpłatnie uczestniczyło 25 dzieci, które korzystały z zajęć prowadzonych z psychologiem;

c) rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych zapewniono wsparcie i pomoc asystenta rodziny. Asystent rodziny w trakcie swojej pracy towarzyszył i pomagał w sytuacjach kryzysowych, odpowiadał za bieżące potrzeby, pozostawał w stałym kontakcie z pracownikami socjalnymi w celu bieżących konsultacji oraz współpracował z innymi podmiotami w działaniach na rzecz dziecka i rodziny oraz wymiany informacji, dokonywał okresowej oceny sytuacji rodziny, udzielał porad i umawiał rodziny na wizyty w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, logopedycznej na wizyty lekarskie, gdyż rodzice w swojej bezradności zaniechali działań na rzecz swoich dzieci i rodzin

4) upowszechniania zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego

a) świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych, z których mogli skorzystać w wyjątkowych przypadkach dzieci i młodzież z zaburzeniami psychicznymi, pozbawione dostępu do zajęć rehabilitacyjnych i rewalidacyjno - wychowawczych, jeśli nie miały możliwości uzyskania dostępu do zajęć świadczonych przez inne zobowiązane podmioty. Program pracy z trojgiem dzieci autystycznych w 2020 r. był dostosowany do możliwości psychofizycznych chłopców: siedmioletniego, jedenastoletniego i szesnastoletniego;

b) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku realizuje swoje zadania m. in. poprzez działalność Działu Wsparcia Środowiskowego. Do zadań Działu Wsparcia Środowiskowego należało: świadczenie usług opiekuńczych osobom starszym, niepełnosprawnym oraz mającym problemy mieszkaniowe, m.in. w zakresie higieny osobistej, posiłku, odzieży, kontaktów międzyludzkich, pomocy w problemach życia codziennego, współpracy z pracownikami socjalnymi Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusku. Z usług oferowanych przez Dział Wsparcia Środowiskowego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusku w 2020r. skorzystało 32 osoby;

c) pokrywano częściową odpłatność za pobyt 20 osób z zaburzeniami psychicznymi w domach pomocy społecznej;

d) udzielanie pomocy rzeczowej w formie posiłków zgodnie z wieloletnim rządowym programem „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 - 2023 oraz pomocy finansowej w formie: zasiłków stałych, zasiłków okresowych i zasiłków celowych zgodnie z ustawą o pomocy społecznej;

e) wypłacanie zasiłków pielęgnacyjnych, świadczeń pielęgnacyjnych, specjalnych zasiłków opiekuńczych, zasiłków dla opiekunów i dodatków do zasiłków rodzinnych w formie kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego;

f) sporządzono wykaz placówek działających na rzecz osób z zaburzeniami zdrowia

3M

psychicznego na terenie Miasta i Gminy Pułtusk, który został umieszczony na stronie internetowej BIP Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusku.

Zadania z obszaru ochrony zdrowia psychicznego realizowane były przez pozostałe instytucje z terenu gminy Pułtusk w 2020 roku:

Powiatowy Urząd Pracy w Pułtusku w ramach realizacji celów programu:

1) upowszechnienie wiedzy na temat zdrowia psychicznego, kształtowania zachowań i stylów życia korzystnych dla zdrowia psychicznego, rozwijania umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu - upowszechnienie wiedzy na temat aktywizacji osób bezrobotnych i poszukujących pracy, w tym osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi; w ramach prowadzonej kampanii promocyjnej oraz w ramach obchodów Europejskich Dni Pracodawców. W 2020 roku został nagrany film nt. działalności tutejszego Urzędu, powyższe zrealizowano w celu podziękowania za dotychczasową współpracę, jak również w celu informowania pracodawców, osób bezrobotnych, w tym z niepełnosprawnością o oferowanych przez PUP usługach i instrumentach rynku pracy, w tym również o korzyściach płynących z zatrudnienia osób niepełnosprawnych. Ww. kampania promocyjna dostępna była w Internecie (kanał Youtube oraz w portalach społecznościowych). Ponadto informacje o realizowanych przez PUP w Pułtusku programach i projektach dostępne były na stronie internetowej PUP w Pułtusku oraz w lokalnej prasie. W ramach kampanii pracownicy Urzędu kontaktują się telefonicznie z pracodawcami/ przedsiębiorcami w celu nawiązania lub kontynuacji dotychczasowej współpracy, opracowano broszury nt. realizowanych programów i projektów; opracowano biuletyn informacyjny dla pracodawców i przedsiębiorców nt. „Bez was, nic tu po nas-modele współpracy” oraz dla osób poszukujących zatrudnienia pt. „Od Rejestracji do Aktywizacji”; dystrybucja broszur i publikacji wśród uczestników spotkań w Urzędzie Pracy.

2) zapobieganie zaburzeniom psychicznym - doradcy klienta indywidualnego informują na bieżąco osoby niepełnosprawne zarejestrowane jako bezrobotne lub poszukujące pracy, w tym osoby niepełnosprawne z zaburzeniami psychicznymi o możliwości korzystania z usług poradnictwa zawodowego, szkoleń lub innych form pomocy w ramach realizowanych programów lub projektów. Ze względu na ogłoszony od dnia 20 marca 2020 r. na terenie Rzeczypospolitej Polskiej stan epidemii, Powiatowe Urzędy Pracy realizują w ograniczony sposób – wynikające z ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy – usługi i instrumenty rynku pracy. Dlatego też, ze względu na panującą sytuację kontakt z klientem Urzędu został ograniczony, a pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe realizowane jest przede wszystkim w formie kontaktu telefonicznego. Struktura liczby osób zarejestrowanych w PUP i objętych poradnictwem zawodowym w roku 2020 wynosiła 439 osób.

3) upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego – doradcy klienta podczas rozmowy z klientami udzielają informacji o dostępnych formach opieki zdrowotnej oraz wsparcia, na jakie może liczyć osoba z zaburzeniami psychicznymi. Ponadto Doradcy klienta wyszukują strony internetowe oraz adresy placówek, gdzie ww. osoby mogą zgłosić się po wsparcie.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusku w 2020 r. nie realizowało żadnych zadań z zakresu Gminnego Programu Promocji Zdrowia Psychicznego na lata 2017-2020, jednak mieszkańcy miasta i gminy Pułtusk mają możliwość skorzystania w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie z bezpłatnych porad i konsultacji psychologicznych w ramach poradnictwa specjalistycznego.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pułtusk w ramach realizacji celów programu:

1) upowszechnienie wiedzy na temat zdrowia psychicznego, kształtowania zachowań i stylów życia korzystnych dla zdrowia psychicznego, rozwijania umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu – 450 osób wzięło udział w kampanii „Zachowaj Trzeźwy Umysł”. Koszt kampanii pokryty został ze środków własnych i wyniósł 1.476,00 zł.

Zespół Przychodni Specjalistycznych AL-MED w Pułtusk w strukturach którego funkcjonują: Poradnia Zdrowia Psychicznego i Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia, Poradnia Leczenia Uzależnień. W zakresie realizacji Gminnego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017-2020 upowszechniono informacje o dostępnych formach opieki zdrowotnej oraz wsparcia opieki społecznej dla osób z zaburzeniami psychicznymi podczas realizowanych wizyt lekarskich, konsultacji i wizyt psychologicznych, porad terapeutycznych i sesji grupowych. W 2020r. liczba pacjentów Poradni Zdrowia Psychicznego wyniosła 2 214 osób, natomiast liczba pacjentów Poradni Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia oraz Poradni Leczenia Uzależnień wyniosła 358 osób (osoby uzależnione-260 i osoby współuzależnione-98). Łączna liczba wizyt lekarskich w 2020r. wyniosła -10 224.

PIO Ośrodek Rehabilitacji w Pułtusk w ramach realizacji celów programu:

1) zapobieganie zaburzeniom psychicznym – 70 dzieci zostało skierowanych na badania do Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej, Poradni Zdrowia Psychicznego aby rozpoznać wczesne zaburzenia zachowania wśród dzieci i młodzieży, natomiast 600 osób zagrożonych zaburzeniami psychicznymi skorzystało z porad i konsultacji.

2) organizacji systemu poradnictwa pomocy w stanach kryzysu psychicznego – porady i konsultacje dla osób zagrożonych zaburzeniami psychicznymi dla 150 osób.

3) upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego – dla 150 osób upowszechniono informacje o dostępnych formach opieki zdrowotnej, wsparcia pomocy społecznej dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Pułtusk w ramach realizacji celów programu:

1) upowszechnienie wiedzy na temat zdrowia psychicznego, kształtowania zachowań i stylów życia korzystnych dla zdrowia psychicznego, rozwijania umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu - opracowanie i umieszczenie na stronie internetowej Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej materiałów informacyjno-edukacyjnych: „Koronawirus - poradnik”, „Psycholog radzi - co może pomóc łagodzić stres związany z pandemią?”. Uruchomienie dla 15 psychologów, pedagogów i terapeutów stałych dyżurów celem udzielania wsparcia w formie e-porad i e-konsultacji. Udzielenie bezpośredniego wsparcia uczniom, rodzicom i nauczycielom w ramach spotkań konsultacyjno- terapeutycznych z psychologami. Prowadzenie zajęć warsztatowych dla 15 dzieci z zakresu „Treningu Umiejętności Społecznych”. Rozpropagowanie wiedzy i materiałów informacyjno-edukacyjnych w ramach obchodów „Dnia walki z depresją”, „Światowego Dnia Świadomości Autyzmu”, „Międzynarodowego Dnia Osób Niepełnosprawnych”.

2) zapobieganie zaburzeniom psychicznym – prowadzenie konsultacji i bezpośrednich rozmów z rodzicami i nauczycielami, prowadzenie kompleksowej diagnozy psychologiczno-pedagogicznej, 171 dzieci uzyskało orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, natomiast

3/3

o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka, wydano 386 opinii: w tym 18 o Wczesnym Wspomaganiu Rozwoju Dziecka. 32 dzieci uczestniczyło w zajęciach rewalidacyjnych, specjalistycznych oraz wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka. Zrealizowano program rządowy „Za Życiem” poprzez prowadzenie wielospecjalistycznych zajęć terapeutycznych, udzielanie wsparcia dziecku i rodzinie dla 40 dzieci i ich rodziców, pełnienie roli wiodącego ośrodka koordynacyjno-rehabilitacyjno- opiekuńczego w powiecie pułtuskim, zatrudnienie neurologa i psychiatry dziecięcego, zatrudnienie wielospecjalistycznej kadry diagnostyczno-terapeutycznej. Dotacja z Ministerstwa Edukacji Narodowej pozwoliła na realizację zajęć terapeutycznych i zatrudnienie lekarzy specjalistów. Udzielano również osobom w kryzysie i zagrożonym zaburzeniami psychicznymi porad (e- porad) i konsultacji (e-konsultacji) przez psychologów z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej. Podejmowanie działań wynikających z Programu, w tym oddelegowanie członków do prac w Zespole Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

3) zwiększenie integracji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi – zapewnienie pełnego uczestnictwa wszystkim klientom w działaniach podejmowanych przez Poradnię Zdrowia Psychicznego (znaczną grupę adresatów różnych form wsparcia stanowią osoby niepełnosprawne, w tym z zaburzeniami o podłożu psychicznym : depresja, lęk szkolny, zaburzenia opozycyjno- buntownicze, autyzm i zespół Aspergera). Realizacja indywidualnych programów terapeutycznych dla dzieci i młodzieży w kryzysie. Organizacja wczesnego wspomaganie rozwoju dla dzieci z zaburzeniami ze spektrum autyzmu.

4) organizacji systemu poradnictwa pomocy w stanach kryzysu psychicznego – prowadzenie konsultacji indywidualnych dla rodziców mających na celu zwiększenie ich kompetencji opiekuńczo- wychowawczych, prowadzenie zajęć warsztatowych „Szkoła dla Rodziców”.

5) upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego – upowszechnienie informacji o dostępnych formach opieki zdrowotnej i wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, opracowanie informatora i jego zamieszczenie na stronie internetowej, dystrybucja informatora i innych ulotek informacyjnych na terenie poradni, udostępnienie potrzebującym klientom danych teleadresowych pomocowych instytucji specjalistycznych (poradnie, szpitale, ośrodki).

Środowiskowy Dom Samopomocy w Pułtusku

Środowiskowy Dom Samopomocy w Pułtusku jest typem domu A i B. W 2020 roku udzielał pomocy osobom z Gminy Pułtusk upośledzonym umysłowo i osobom przewlekle psychicznie chorym poprzez różnego rodzaju treningi prawidłowego funkcjonowania w życiu codziennym, m.in. trening higieniczny oraz dbałości o wygląd zewnętrzny, trening porządkowy, trening umiejętności praktycznych, trening kulinarny, budżetowy, orientacyjny, prozdrowotny, umiejętności spędzania czasu wolnego, umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów. Codziennie realizował terapie komputerowe, majsterkowi-ogrodnicze, kulturalno-oświatowe, plastyczno-krawieckie, kulinarne, ruchowe oraz poradnictwa psychologicznego. W 2020 roku świadczona była usługa dowozu uczestników na zajęcia i odwozu do domu. Uczestnicy podzieleni byli na grupy, co pozwalało na indywidualny kontakt instruktora terapii zajęciowej i opiekuna z każdym podopiecznym oraz sprawne prowadzenie zajęć. Uczestnikom udzielane było wsparcie w zakresie konsultacji lekarskich, poprzez dowóz uczestnika do przychodni na wizyty kontrolne, ćwiczenia rehabilitacyjne oraz udzielenie informacji do jakiego specjalisty powinien się udać.

Przedszkole Miejskie nr 4 z Oddziałami Integracyjnymi w Pułtusku w ramach realizacji celów programu:

1) upowszechnienie wiedzy na temat zdrowia psychicznego, kształtowania zachowań i stylów życia korzystnych dla zdrowia psychicznego, rozwijania umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu - współpraca z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Pułtusku i kuratorami sądowymi, wsparcie finansowe w zakupie paczek świątecznych, okolicznościowych dla dzieci uczęszczających do przedszkola.

Przedszkole Miejskie nr 5 w Pułtusku w ramach realizacji celów programu:

1) upowszechnienie wiedzy na temat zdrowia psychicznego, kształtowania zachowań i stylów życia korzystnych dla zdrowia psychicznego, rozwijania umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu - udostępnienie lektury rodzicom na temat ochrony zdrowia psychicznego dla dzieci, materiałów na temat: „Jak rozmawiać z dzieckiem aby chciało mówić o swoich uczuciach i wyrażać je na podstawie lektury”: „Jak mówić, żeby dzieci nas słuchały. Jak słuchać, żeby dzieci mówiły” Adele Faber, Elaine Mazlish dla 90 dzieci i ich rodziców. Środki na to zadanie zostały pozyskane z NFZ oraz przeznaczono środki własne. Zorganizowano spotkanie dla nauczycieli i rodziców ze specjalistą z zakresu zdrowia psychicznego w przedszkolu. Dla 140 rodziców zorganizowano kącik z ulotkami i informacjami na temat zdrowia psychicznego.

2) zapobieganie zaburzeniom psychicznym – 140 dzieci w wieku 3,4 i 5 lat poddano obserwacji przez nauczycieli, natomiast dzieci 6 letnie poddano diagnozie. Według potrzeb ze środków własnych i poradni kierowano dzieci do Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej. Współpraca z ośrodkiem rehabilitacji „PIO” w Pułtusku (neurologopeda i logopeda), z kuratorami sądowymi i asystentami rodziny. Na ten cel wykorzystano środki własne i Sądu Rejonowego w Pułtusku.

3) zwiększenie integracji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi – 50 dzieci wzięło udział w spotkaniu integracyjnym z okazji Dnia Przedszkolaka w Przedszkolu Miejskim nr 5, z okazji Międzynarodowego Dnia Osób z Niepełnosprawnościami połączone z Mikołajkami. Relacja filmowa z przedstawienia słowno-muzycznego w wykonaniu dzieci 4-5 letnich pt. „Powitanie zimy”, „Multimedialne wiosenne spotkania”.

4) organizacja systemu poradnictwa pomocy w stanach kryzysu psychicznego – 80 dzieci w miesiącu sierpniu wzięło udział w zajęciach adaptacyjnych prowadzonych przez nauczycieli z placówki. 140 rodziców wzięło udział w spotkaniu poświęconemu zagadnieniom związanym z przemocą i radzeniem sobie z agresją dzieci w wieku przedszkolnym. Ze środków Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej realizowano program pt. „Z uczniami o uczuciach”. Rodzice oraz uczniowie brali udział w warsztatach z terapii zajęciowej prowadzonych przez nauczycieli, specjalistów oraz w terapii profilaktyki społecznej i resocjalizacji. Zajęcia oraz warsztaty zostały zorganizowane ze środków własnych oraz Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej.

5) upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego – 80 rodziców oraz nauczycieli skorzystało z zamieszczonych na stronie internetowej przedszkola informacji na temat możliwości uzyskania pomocy społecznej dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Publiczna Szkoła Podstawowa im. bł. Jana Pawła II w Płocochowie w ramach realizacji celów programu:

1) upowszechnienie wiedzy na temat zdrowia psychicznego, kształtowania zachowań i stylów życia korzystnych dla zdrowia psychicznego, rozwijanie umiejętności radzenia sobie

w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu - dla wszystkich uczniów zorganizowano na godzinach wychowawczych oraz spotkaniach z pedagogiem pogadanki na temat „Jak radzić sobie ze stresem” oraz „Jak dbać o zdrowie psychiczne w okresie pandemii i izolacji społecznej”. Wszyscy rodzice mogli skorzystać z zamieszczonych materiałów szkolnych na stronach internetowych na temat: „Hejt w sieci”, „Uzależnienia dzieci od korzystania z urządzeń elektronicznych typu smartfony, tablety, laptopy, komputery oraz skutki tych uzależnień”.

2) zapobieganie zaburzeniom psychicznym - dla nauczycieli zorganizowano szkolenie z zakresu profilaktyki zażywania substancji psychoaktywnych, budowania partnerstwa szkoły i rodziców., dla rodziców zorganizowano prelekcje na temat: „Depresja wśród nastolatków”, dla uczniów zorganizowano lekcje z pedagogiem szkolnym na temat: „Zdrowy styl życia”, „Radzenia sobie z presją rówieśników”, „Depresja wśród dzieci i młodzieży”.

Zespół Szkolno-Przedszkolny w Przemiarowie w ramach realizacji celów programu:

1) upowszechnienie wiedzy na temat zdrowia psychicznego, kształtowania zachowań i stylów życia korzystnych dla zdrowia psychicznego, rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu - udostępnianie na tablicy ogłoszeń informacji do kogo mogą zwrócić się uczniowie i rodzice o pomoc;

2) zapobieganie zaburzeniom psychicznym - opracowanie szkolnego programu wychowawczo-profilaktycznego w oparciu o rozpoznane potrzeby, wdrożenie działań i zajęć mających na celu podnoszenie poziomu aktywności fizycznej, psychicznej i twórczej, ograniczenie czynników ryzyka (prelekcje Funkcjonariusz KPP w Pułtusku i zwrócenie uwagi na spotkaniach z rodzicami na wyżej wymieniony temat), wzbudzanie zainteresowania życiem społecznym i kulturalnym, prowadzenie zajęć psycho-edukacyjnych w związku z: zaniżonym poczuciem wartości, brakiem motywacji do edukacji szkolnej, zajęcia integrujące zespoły klasowe, objęcie indywidualną opieką pedagoga uczniów z zaniżonym poczuciem wartości, z brakiem motywacji do nauki, z trudnościami z nawiązywaniem relacji rówieśniczych, rozmowy indywidualne z rodzicami na temat zauważonych problemów dotyczących ich dzieci, organizacja pogadank z pielęgniarką na temat higieny osobistej, podnoszenie kompetencji w zakresie umiejętności społecznych i interpersonalnych, opublikowano dla uczniów Quiz na temat „Czasu Kwarantanny” celem zebrania informacji na temat ich samopoczucia w czasie kwarantanny, rozmowy motywujące i wspierające uczniów podczas edukacji zdalnej, publikacja na stronie szkoły bajek terapeutycznych dla młodszych uczniów szkoły i przedszkola, objęcie wsparciem uczennicy u której zauważono zaburzenia emocjonalne, kierowanie na badania do Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, zachęcanie do udziału w konkursach na terenie szkoły i poza nią, między innymi do konkursu „Gminna Gala Profilaktyki Lokalnej”, wspieranie dzieci i młodzieży dotkniętych przemocą fizyczną i psychiczną w domu rodzinnym ;

3) zwiększenie integracji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi – wspieranie dzieci i młodzieży(również w formie online) na temat emocji agresji, złości, pozytywnej samooceny wartości, uzależnień (fonoholizm, alkoholizm, nikotynizm, uzależnienia od narkotyków, dopalaczy, napoi energetycznych), zaburzeń zachowania i zaburzeń nerwicowych, asertywności. Na stronie internetowej szkoły przygotowano i rozpowszechniono materiały informacyjne na temat: „Efektywnego funkcjonowania w okresie pandemii”, „Organizacji pracy i nauki w domu”, „Bezpieczeństwa w internecie, cyberprzemocy”, „Sposobach na wzmacnianie dzieci przez rodziców w okresie pandemii”. Uczniowie klasy IV i V mieli możliwość wzięcia udziału w programie „Domowi Detektywi, czyli Jaś i Małgosia na tropie”.

4) organizacja systemu poradnictwa pomocy w stanach kryzysu psychicznego – objęcie

wsparciem rodzin mających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych (pogadanki, spotkania indywidualne), objęcie wsparciem uczennicy i jej mamy z powodu śmierci ojca uczennicy, pełnienie dyżuru telefonicznego i mailowego dla osób narażonych na kryzys korona wirusa, szkolenia Rady Pedagogicznej na temat: „Procedury bezpieczeństwa podczas edukacji wczesnoszkolnej, konsultacji i rewalidacji w stanie epidemicznym związanym z COVID-19, „Procedury egzaminu ósmoklasisty OKE” i „Procedury przeprowadzenia reżimu w czasie egzaminu ósmoklasisty.

5) upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego – kierowanie do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej i Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej o stypendia socjalne i naukowe; gazetki i ogłoszenia na tablicach informacyjnych w szkole o instytucjach pomocowych działających na terenie gminy.

Publiczna Szkoła Podstawowa nr 1 im. Kludyny Potockiej w Pułtusku w ramach realizacji celów programu:

1) upowszechnienie wiedzy na temat zdrowia psychicznego, kształtowania zachowań i stylów życia korzystnych dla zdrowia psychicznego, rozwijania umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu - 150 uczniów przygotowało gazetkę tematyczną na temat problemów emocjonalnych i psychicznych dzieci w wieku szkolnym; dla 50 uczniów zorganizowano pogadanki na godzinach wychowawczych; 150 uczniów brało udział w spotkaniach integracyjnych, które na celu miały zacieśnienie więzi koleżeńskich i naukę prawidłowych relacji; w czasie „dyżurów specjalistów” 48 osób, w tym dzieci i rodzice, przy współpracy z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną skorzystało z konsultacji i porad pedagogicznych i psychologicznych; dla 50 uczniów zorganizowano warsztaty z pedagogiem pt. „Jak radzić sobie ze stresem?”, „Jak radzić sobie w sytuacjach trudnych?”; dla 50 uczniów zorganizowano zajęcia wychowania do życia w rodzinie, radzeniu sobie w sytuacjach zagrożenia zdrowia psychicznego, trudnych i traumatycznych.

2) zapobieganie zaburzeniom psychicznym – w związku z trudnościami w nauce oraz zaburzeniami zachowania 12 uczniów skierowano na diagnozę i badania do Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej; dla 160 uczniów i ich rodziców zorganizowano indywidualne porady dotyczące wsparcia w procesie wychowawczym; dla 60 uczniów odbyło się spotkanie z przedstawicielami Komendy Powiatowej Policji w Pułtusku, kuratorami sądowymi; zorganizowano także warsztaty z pracownikami Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej;

3) zwiększenie integracji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi – 5 uczniów z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi zaangażowano do udziału we wszystkich działaniach i przedsięwzięciach szkolnych dając możliwość wyrównania szans.

4) organizacja systemu poradnictwa pomocy w stanach kryzysu psychicznego – dla 100 rodziców zorganizowano konsultacje i porady prowadzone przez wychowawców i pedagoga szkolnego w celu wsparcia w prawidłowym procesie wychowawczym.

5) upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego – dla 30 osób kadry pedagogicznej zorganizowano szkolenie, webinaria online. Pozyskane środki na to zadanie pochodziły ze środków GKRPA, w gablocie pedagoga szkolnego umieszczono wykaz form wsparcia dla wszystkich uczniów.

Zespół Szkół nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi w Pułtusku w ramach realizacji celów programu:

1) upowszechnienie wiedzy na temat zdrowia psychicznego, kształtowania zachowań i stylów życia korzystnych dla zdrowia psychicznego, rozwijanie umiejętności radzenia sobie

317

w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu – dla uczniów oraz ich rodziców w ramach realizacji zadań, zorganizowano ogólnopolską kampanię pn: „Zachowaj trzeźwy umysł”.

2) zapobieganie zaburzeniom psychicznym - obserwacja zachowania dzieci i młodzieży oraz wpływu środowiska na ich funkcjonowanie. Przeprowadzono diagnozę i pracę indywidualną z 3 uczniów z uzależnieniem fonoholicznym i z Zespołem Aspergera.

3) organizacja systemu poradnictwa pomocy w stanach kryzysu psychicznego – uczniowie brali udział w innowacjach pedagogicznych nt: „Przedszkolaki poznają nowe smaki” oraz „Poznanawanie przez kodowanie”,

4) upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego – praca pielęgniarki szkolnej, umieszczenie informacji w gablotach na korytarzu szkolnym i stronie internetowej dla społeczności szkolnej.

Publiczna Szkoła Podstawowa nr 3 z Oddziałami Integracyjnymi im. Tadeusza Kościuszki w Pułtusku w ramach realizacji celów programu:

1) upowszechnienie wiedzy na temat zdrowia psychicznego, kształtowania zachowań i stylów życia korzystnych dla zdrowia psychicznego, rozwijania umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu - 412 uczniów skorzystało z pomocy psychologiczno-pedagogicznej szkoły: logopedia, terapia pedagogiczna, terapia psychologiczna, integracja sensoryczna biofeedback, biblioterapia, gimnastyka korekcyjno-kompensacyjna, zajęcia rozwijające kompetencje społeczne oraz zajęcia wyrównawcze i rozwijające zainteresowania uczniów. Dla 36 uczniów z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego zorganizowano zajęcia rewalidacyjne. W zależności od zaistniałych potrzeb uczniowie byli objęci opieką pedagoga szkolnego, psychologa, doradcy zawodowego. Koszt projektu unijnego wyniósł 90 000 zł. 25 uczniów skorzystało z konsultacji w formie on-line zespołów klasowych z innymi instytucjami. Dla uczniów klas 0 i I oraz w pozostałych grupach wiekowych w zależności od potrzeb przeprowadzono diagnozę pedagogiczno-pedagogiczną, logopedyczną i psychologiczną. Dla uczniów szkoły działał gabinet profilaktyczny pielęgniarki szkolnej, gdzie z porad indywidualnych skorzystało 559 uczniów.

2) zapobieganie zaburzeniom psychicznym – 559 dzieci skorzystało z konsultacji pedagoga i psychologa szkolnego.

3) zwiększenie integracji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi – na szkolnym holu widnieje gazetka szkolna z materiałami o przemocy pt. „Drzewo Życzliwości”. Według potrzeb uczniów i wychowawców zorganizowano warsztaty psychoterapeutyczne, zajęcia psychoedukacyjne z pedagogiem i psychologiem szkolnym. Ze środków GKRPA dla 110 dzieci zorganizowano „Program domowych detektywów. Jaś i Małgosia na tropie”. 120 uczniów wzięło udział w zajęciach z bajkoterapii wg utworów G. Bąkiewicz „Bajki – pomagajki”.

4) organizacja systemu poradnictwa pomocy w stanach kryzysu psychicznego – 20 rodziców wzięło udział w warsztatach pt. „Szkoła dla Rodziców”; wygłoszono prelekcje dla rodziców nt. „Procedur dot. bezpieczeństwa”, „Bezpieczne korzystanie z mediów społecznościowych - zagrożenia płynące z internetu”, „Fonoholizm”, „Archipelag skarbów”, „Lepiej zapobiegać, niż leczyć”; dzieci oraz rodzice korzystali z porad i konsultacji indywidualnych psychologa, pedagoga, logopedy i pielęgniarki szkolnej. 370 rodziców wysłuchało prelekcji nt. „Życia w czasach pandemii”- M. Bajorek , M. Grzesiak „Bezpieczni w sieci”, „Fakty i mity na temat samobójstw R. Bobińska lek. Psychiatra, „Pomoc psychologiczno pedagogiczna dla rodziców uczniów klas pierwszych i zerówki” M. Bajorek, „Dojrzałość szkolna” M. Zaremba, „Rozwój mowy” E. Radziszewska.

5) upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego – informowanie rodziców przez dyrekcję, wychowawców i specjalistów podczas zebrań i dni otwartych o dostępnych formach opieki zdrowotnej, wsparcia pomocy społecznej dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Publiczna Szkoła Podstawowa nr 4 z klasami sportowymi im. Ireny Szewińskiej w Pułtusku w ramach realizacji celów programu:

1) upowszechnienie wiedzy na temat zdrowia psychicznego, kształtowania zachowań i stylów życia korzystnych dla zdrowia psychicznego, rozwijania umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu - psychicznemu – rozwijanie wśród wszystkich uczniów postaw tolerancji wobec osób cierpiących na zaburzenia psychiczne, m.in. poprzez udział w kampaniach edukacyjnych, warsztatach, pogadankach; wśród 860 uczniów rozpropagowano materiały oświatowe, broszury, ulotki, kolorowanki dla dzieci, były to działania o charakterze informacyjno-edukacyjnym.

2) zapobieganie zaburzeniom psychicznym – wśród 215 dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi przeprowadzono diagnozę i terapię; dla 400 rodziców udzielono porad i konsultacji nt. opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym; wspomaganie 200 dzieci z zaburzeniami emocjonalnymi, nadpobudliwymi i zahamowanymi psychoruchowo; konsultacje i porady dla uczniów i ich rodziców zagrożonych niedostosowaniem społecznym; realizacja zadań w ramach ogólnopolskich kampanii; „Zachowaj trzeźwy umysł”, „Postaw na rodzinę”, dla 860 uczniów poprzez kampanie edukacyjne warsztaty i pogadanki rozwijano postawę tolerancji wobec osób cierpiących na zaburzenia psychiczne.

3) zwiększenie integracji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi – ponad 200 osób wzięło udział w realizacji programów profilaktycznych: „ART”, „TUS”, Terapia psychologiczna, pedagogiczna, logopedyczna, Warsztaty profilaktyczne: „Unplugged”, „Tolerancja”, „Rozwiązywanie konfliktów”, „Zachowania niepożądane u dzieci- jak sobie z nimi radzić?”.

4) organizacja systemu poradnictwa pomocy w stanach kryzysu psychicznego – dla 415 rodziców oraz prawnych opiekunów na tablicy informacyjnej umieszczono artykuły na temat: „Jak organizować dzieciom warunki do nauki w domu?”, „Jak motywować i wspierać dzieci do systematycznego uczenia się poza szkołą?”, „Jak zadbać o bezpieczeństwo w sieci”, „Co może robić dziecko w domu podczas kwarantanny”, „Jak radzić sobie z trudnymi emocjami, strachem i lękiem”, „Bądź życzliwy- Światowe Dni Świadomości Autyzmu.”, „Czy można motywować zdalnie”, „Jak wzmacniać odwagę u dziecka”, „Ćwiczenie pamięci”, „Jak wychować dziecko silne psychicznie?”, „Podróż w krainę postaw i wartości”, „Światowy Dzień Dziecka”, „Stres – jak sobie z nim radzić?- wskazówki dla ośmioklasistów”, „Empatia. Siła wrażliwości, która zmienia nas, szkołę i świat”, „List do „nowych” nauczycieli”, „Propozycje programów edukacyjnych oraz gier i zabaw psychoedukacyjnych”, „Bezpieczne wakacje w podróży, nad wodą, w górach i w czasie wolnym”.

5) upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego – w ramach podniesienia świadomości środowiska lokalnego nt. zdrowia psychicznego umieszczono informacje na stronie Internetowej szkoły w zakładce „Gdzie znaleźć pomoc?”.

Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy im. Anny Karłowicz w Pułtusku w ramach realizacji celów programu:

1) upowszechnienie wiedzy na temat zdrowia psychicznego, kształtowania zachowań i stylów życia korzystnych dla zdrowia psychicznego, rozwijania umiejętności radzenia sobie

w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu – opracowanie i wdrożenie założeń „Programu Wychowawczo-Profilaktycznego” z uwzględnieniem szeroko pojętej problematyki zdrowia psychicznego; przeprowadzenie w placówce ogólnoszkolnej akcji: „Światowego Dnia Zdrowia Psychicznego”, „Międzynarodowego Dnia bez Przemocy”, „Światowego Dnia Życzliwości”, realizacja zajęć edukacyjno – terapeutycznych, dydaktyczno- wychowawczych i profilaktyczno-wychowawczych z uwzględnieniem zagadnień z zakresu ochrony zdrowia psychicznego, przeprowadzenie przez psychologa i pedagogów szkolnych dla uczniów warsztatów psychoedukacyjnych oraz Treningu Umiejętności Społecznych rozwijających umiejętności społeczne oraz uczących konstruktywnych metod rozładowania agresji i rozwiązywania konfliktów (radzenie sobie ze wstydem, przegraną, stresem, złością, trudnymi sytuacjami, trening pewności siebie, rozpoznawanie emocji u drugiego człowieka, wyrażenie krytyki), prowadzenie zajęć z uczniami z zakresu pomocy psychologiczno- pedagogicznej przez nauczycieli placówki(zajęcia z pedagogiem, psychologiem), zorganizowanie zajęć z alpakterapii, które miały na celu poprawę zdrowia psychicznego, rozładowywanie napięć i poprawę samopoczucia, a także zorganizowanie dla uczniów wycieczki do Alpakoterapii, realizacja szkolenia dla rodziców nt. „Działań profilaktycznych związanych z zapobieganiem COVID- 19” przeprowadzonego przez zespół ds. bezpieczeństwa epidemicznego w SOSW, upowszechnianie broszur informacyjnych, zamieszczenie na portalu społecznościowym Facebook materiałów edukacyjnych: bajek relaksacyjnych, wizualizacji, ćwiczeń relaksacyjnych, broszur informacyjnych w celu zapewnienia uczniom i wychowankom możliwości odreagowania napięć emocjonalnych, zorganizowanie na portalu społecznościowym Facebook akcji profilaktycznych „Stop uzależnieniom”, mającej na celu uświadomienie jakie są skutki uzależnienia od różnych substancji psychoaktywnych, publikacja na portalu społecznościowym Facebook informacji oraz linku do strony z informacjami dotyczącymi Dnia Walki z Dyskryminacją Osób Niepełnosprawnych.

2) upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego – konsultacje ze szkolnym pedagogiem i psychologiem dla rodziców mających trudności natury opiekuńczo-wychowawczej ze swoimi dziećmi, propagowanie materiałów informacyjnych i edukacyjnych na tematy związane z wychowaniem oraz z kryzysami rozwojowymi i życiowymi dzieci i młodzieży, współudział w rozwiązywaniu problemów natury wychowawczej, opiekuńczej uczniów wychowanków Placówki, indywidualne rozmowy informacyjno-doradcze z rodzicami o możliwościach uzyskania specjalistycznego wsparcia ze strony instytucji działających na rzecz rodziny i pomoc w jego zorganizowaniu, pomoc w załatwianiu wizyt lekarskich, dowóz dzieci z ich rodzicami na wyznaczone konsultacje do przychodni i szpitali specjalistycznych.

3) organizacja systemu poradnictwa pomocy w stanach kryzysu psychicznego- monitorowanie wieloaspektowego funkcjonowania uczniów i ich rodzin, współpraca z Sądem Rejonowym w Pułtusk III Wydział Rodzinny i Nieletnich pod kątem właściwego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych, bieżąca współpraca z ośrodkami pomocy społecznej i powiatowymi centrami pomocy rodzinie w celu wieloaspektowego wsparcia rodziny , praca nauczycieli Ośrodka w Zespole Interdyscyplinarnym działającym przy MOPS w Pułtusk, poszerzenie wiedzy z zakresu opieki i wychowania dzieci / młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną poprzez prowadzenie szkoleń dla członków Rady Pedagogicznej w ramach Wczesnoszkolnego Doskonalenia Nauczycieli oraz udziału nauczycieli w kursach i szkoleniach zewnętrznych, podnoszenie kompetencji opiekuńczo - wychowawczych rodziców bądź prawnych opiekunów poprzez realizację szkolenia nt. „Działania profilaktyczne związane z zapobieganiem COVID- 19”, udostępnienie księgozbioru bibliotecznego Ośrodka, pomoc w wypełnianiu dokumentacji w celu uzyskania świadczeń (renty socjalnej, zasiłku

pielęgnacyjnego, zapomogi), konsultacje ze szkolnym pedagogiem i psychologiem dla rodziców mających trudności natury opiekuńczo-wychowawczej ze swoimi dziećmi, prowadzenie „Tablicy dla rodzica”, na której eksponowane są materiały informacyjne na temat bieżących zmian w przepisach związanych z pomocą społeczną, propagowanie materiałów informacyjnych i edukacyjnych na tematy związane z wychowaniem oraz z kryzysami rozwojowymi i życiowymi dzieci i młodzieży, indywidualne rozmowy informacyjno – doradcze z rodzicami o możliwościach uzyskania specjalistycznego wsparcia ze strony instytucji działających na rzecz rodziny i pomocy w jego zorganizowaniu, pomoc w załatwianiu wizyt lekarskich, dowóz dzieci z ich rodzicami na wyznaczone konsultacje do przychodni, szpitali specjalistycznych, załatwienie opieki podczas ferii zimowych, przerw świątecznych i wakacji dzieciom, których rodzice są w trudnej sytuacji życiowej lub są pozbawieni władzy rodzicielskiej.

4) upowszechnianie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego - prowadzenie w Ośrodku punktu informacyjno- konsultacyjnego (adresy telefony do różnego rodzaju instytucji pomocowych , pomoc w załatwianiu formalności) - wspieranie osób z zaburzeniami psychicznymi oraz ich rodzin.

Liceum Ogólnokształcące im. Piotra Skargi w Pułtusku w Pułtusku w ramach realizacji celów programu:

1) upowszechnienie wiedzy na temat zdrowia psychicznego, kształtowania zachowań i stylów życia korzystnych dla zdrowia psychicznego, rozwijania umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu - w ramach upowszechniania wiedzy na temat zdrowia psychicznego 412 uczniów skorzystało z uczniowskiego poradnika domowego, zamieszczono na stronie internetowej szkoły informacje dotyczącą organizacji pracy samodzielnej, dnia wolnego w czasie izolacji odpowiedzialności i motywacji. Dla 434 uczniów zamieszczono informacje nt. „ Ćwiczenia z czasem- jak mądrze pracować w domu?” Rodzice również skorzystali z informacji zamieszczonych na stronie internetowej szkoły na temat nowoczesnych technologii dla dzieci, „ Co każdy rodzic wiedzieć powinien na temat korzystania przez dziecko z nowych technologii”- poradnik do bezpłatnego pobrania dla rodziców. Uczniowie oraz nauczyciele szkoły wzięli udział w ćwiczeniach dotyczących poprawienia sobie nastroju. Dla 36 nauczycieli udostępniono materiały i filmy z projektu dot. „Kryzysu samookaleczeń, niewidzialnej nastoletniej depresji”.

2) zapobieganie zaburzeniom psychicznym – 120 rodziców na portalu korzystało z ćwiczeń nt. „Laboratorium Zmieniacza” i „List z przyszłości”- omówienie ćwiczenia z rodzicami, rodzice realizowali projekt nt. „Niewidzialnej nastoletniej depresji”. Pozyskane środki pochodziły z GKRPA.

3) zwiększenie integracji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi – 330 osób w maju – miesiącu zdrowia psychicznego skorzystało z artykułów, materiałów, filmów, linków z muzyką relaksacyjną, zostały również udostępnione numery telefonów do: Antydepresyjnego Forum przeciw depresji, Telefonu zaufania dzieci i młodzieży, Infolinii dla dzieci i młodzieży, pedagogów i rodziców, Telefonu zaufania dla dorosłych oraz telefonu Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej.

4) upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego – 31 nauczycieli na portalu Edu-Gadki wzięło udział w konferencji online na tematy „Dobrostanu nauczyciela czyli jak dbać o siebie”, „O uczniach trudnych, grzecznych, wychowanych i niekoniecznie o trudnych zachowaniach uczniów”. Natomiast cała społeczność szkolna w celu upowszechniania wiedzy i nabywania umiejętności z zakresu psychologii utworzyła na

321

Facebooku profil Psycho Sfera Skargi, zatrudniono również psychologa. Cała społeczność szkolna wzięło udział w projekcie MEN „Razem na Świąta” i projekcie z Instytutu Pozytywnego Myślenia na temat „Myślę pozytywnie”. Wolontariat szkolny zorganizował zbiórkę książek, ubrań, biżuterii dla uczniów ze Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Pułtusku.

Zespół Szkół im. Bolesława Prusa w Pułtusku w ramach realizacji celów programu:

1) upowszechnienie wiedzy na temat zdrowia psychicznego, kształtowania zachowań i stylów życia korzystnych dla zdrowia psychicznego, rozwijania umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu – publikacje na stronie internetowej szkoły, gazetki, opracowanie materiałów informacyjnych dla nauczycieli, ze strony internetowej szkoły zostały przesłane rodzicom poradniki dotyczące zdrowia psychicznego, roli rodziny i osób bliskich w promocji zdrowia psychicznego i zapobieganie zachowaniom autodestrukcyjnym u młodzieży.

2) zapobieganie zaburzeniom psychicznym – współpraca z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Pułtusku; konsultacje z psychologiem w szkole, opracowanie nowego Programu Profilaktyczno-Wychowawczego Szkoły, który zawiera zadania związane z profilaktyką agresji i przemocy, rozesłanie do rodziców poradników dotyczących cyberprzemocy, przeprowadzono w klasie zajęcia dotyczące mowy nienawiści, przeprowadzono zajęcia integracyjne w klasach pierwszych, porady i konsultacje pedagoga i psychologa dla rodziców i uczniów, prowadzenie mediacji w sytuacjach konfliktowych, kierowanie informacji do Sądu Rodzinnego, realizacja Ogólnopolskiego Programu Profilaktyki Zdrowia Psychicznego „Myślę pozytywnie”, nauczyciele wzięli udział w szkoleniu na temat: „Mediacji w szkole”.

3) zwiększenie integracji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi – opieka psychologa szkolnego i konsultacje; udostępnianie rodzicom adresów placówek specjalistycznych i lekarzy.

4) organizacja systemu poradnictwa pomocy w stanach kryzysu psychicznego – pedagogizacja rodziców: problem cyberprzemocy, uzależnień (narkotyki, dopalacze, alkohol), konsultacje pedagoga i psychologa dla rodziców; pogadanka z Policją – profilaktyka uzależnień.

5) upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego – strona internetowa szkoły, gazetka informacyjna, ulotki, porady i konsultacje dla uczniów, rodziców i nauczycieli, psycholog, pedagog, dyrekcja, nauczyciele.

Zespół Szkół Zawodowych im. Jana Ruszkowskiego w Pułtusku w ramach realizacji celów programu:

1) upowszechnienie wiedzy na temat zdrowia psychicznego, kształtowania zachowań i stylów życia korzystnych dla zdrowia psychicznego, rozwijania umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu - porady i konsultacje dla rodziców i uczniów organizowane przez pedagoga szkolnego,

2) organizacja systemu poradnictwa pomocy w stanach kryzysu psychicznego – pedagogizacja rodziców - informacje przesyłane rodzicom przez dziennik elektroniczny umieszczone na stronie internetowej szkoły.

3) upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego - przekazanie informacji podczas zebrań z rodzicami na temat dostępnych formach opieki zdrowotnej, wsparcia pomocy społecznej dla osób z zaburzeniami psychicznymi, umieszczenie na stronie internetowej szkoły informacji o funkcjonowaniu całodobowego Dziecięcego Telefonu Zaufania.

Gminny Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017-2020 oparty był na

zasadzie integracji działań instytucji działających na terenie gminy Pułtusk na rzecz poprawy i utrzymania zdrowia społeczności lokalnej ze szczególnym uwzględnieniem ochrony zdrowia psychicznego. Podejmowane w 2020 roku działania były ograniczone z uwagi na stan zagrożenia epidemicznego, związany z rozprzestrzenieniem się choroby COVID-19 wywołanej wirusem SARS-CoV-2. Zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Zdrowia zadania z programu ochrony zdrowia psychicznego były prowadzone w formie rozmów telefonicznych oraz za pomocą dostępnych środków multimedialnych. Nadmienić należy, iż w nagłych sytuacjach prowadzono rozmowy indywidualne przy zachowaniu wszelkich możliwych środków ostrożności.

Ocena realizacji celu szczegółowego 1

Powyższe kierunki były realizowane i przewidziane są do kontynuacji w następnych latach w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pułtusk na lata 2021-2026.

Kierunek wymagający podjęcia działań w dokumencie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pułtusk na lata 2021-2026:

- pozyskanie funduszy z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na zakup środka transportu przystosowanego do przewozu osób niepełnosprawnych;
- doskonalenie systemu pomocy osobom niepełnosprawnym, w tym z zaburzeniami psychicznymi, poprzez podnoszenie kwalifikacji pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusku zajmujących się problematyką niepełnosprawności;
- likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej.

2. LIKWIDACJA BARIER MENTALNYCH SPOŁECZEŃSTWA

kierunki działań:

- kształtowanie zachowań i stylów życia korzystnych dla zdrowia psychicznego, rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu,
- realizowanie programów profilaktycznych poprzez prowadzenie działań informacyjno – edukacyjnych na temat zdrowego stylu życia,
- zapobieganie osamotnieniu i izolacji poprzez umożliwienie udziału w życiu kulturalno-społecznym,
- kształtowanie pozytywnych postaw społecznych wobec osób niepełnosprawnych,
- pozyskanie lokalu na utworzenie mieszkania chronionego,
- organizowanie wystaw prac osób niepełnosprawnych w miejscach ogólnie dostępnych,
- aktywizacja wolontariatu działającego na rzecz osób niepełnosprawnych.

Wszystkie przedsięwzięcia na rzecz osób niepełnosprawnych realizowane w 2020 roku przez instytucje i placówki oświatowe z terenu gminy Pułtusk zostały opisane w celu szczegółowym nr 1, 2, 3 Priorytetu V niniejszego sprawozdania z realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pułtusk na lata 2014-2020.

Z uwagi na wprowadzony stan zagrożenia epidemicznego i epidemii z tytułu COVID-19 zaplanowane wydarzenia kulturalne i przedsięwzięcia dla osób niepełnosprawnych nie były realizowane.

Ocena realizacji celu szczegółowego 2.

Powyższe kierunki były realizowane i przewidziane są do kontynuacji w następnych latach w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pułtusk na lata 2021-2026.

Kierunek wymagający podjęcia działań w dokumencie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pułtusk na lata 2021-2026:

- pozyskanie lokalu na utworzenie mieszkania chronionego;
- aktywizacja wolontariatu działającego na rzecz osób niepełnosprawnych.

3. AKTYWIZOWANIE ZAWODOWE OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

kierunki działań:

- tworzenie miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych, zdolnych do zatrudnienia we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Pułtusku,
- przestrzeganie praw osób niepełnosprawnych,
- podwyższanie umiejętności i kwalifikacji zawodowych osób niepełnosprawnych - udział w szkoleniach, kursach zawodowych,
- promowanie osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy,
- wspieranie programów rozwiązujących problemy osób niepełnosprawnych w oparciu o środki z Unii Europejskiej,
- opracowanie i realizacja programów wspierania osób niepełnosprawnych figurujących w rejestrze Powiatowego Urzędu Pracy w Pułtusku.

Aktywizacja osób niepełnosprawnych jest procesem trudnym, ze względu na brak dostatecznej ilości pracodawców chcących zatrudniać osoby niepełnosprawne, jak również nie zawsze niepełnosprawni bezrobotni są w stanie sprostać oczekiwaniom pracodawców. Osoby niepełnosprawne postrzegane są na ogół przez pracodawców jako osoby zagrożone większą absencją pracy i mniej wydajne zawodowo. Osoby dotknięte problemami zdrowotnymi lub upośledzeniem niechętnie stają się uczestnikami rynku. Mimo bogatego pakietu pomocowego, zagwarantowanego w dwóch ustawach, skala wzrostu zatrudnienia osób z niepełnosprawnością jest znikoma. Bezrobotni niepełnosprawni to osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Niepełnosprawność jest podstawową barierą w procesie skutecznego szukania zatrudnienia.

Powiatowy Urząd Pracy w Pułtusku realizuje zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych, których źródłem finansowania są środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych przekazywane według algorytmu samorządom.

Celem rehabilitacji zawodowej jest ograniczanie bezrobocia wśród osób z niepełnosprawnością bezrobotnych i poszukujących pracy. Osoby z orzeczoną stopniem niepełnosprawności, zarejestrowane w Urzędzie Pracy jako osoby bezrobotne lub poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu, mogą być objęte wsparciem przewidzianym w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy lub w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, odpowiednio w ramach środków Funduszu Pracy lub Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

W 2020 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Pułtusku było zarejestrowanych 32 osoby z orzeczoną niepełnosprawnością. Wsparciem w ramach realizacji zadań z zakresu aktywizacji osób niepełnosprawnych, rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych

objętych zostało 100 osób niepełnosprawnych poprzez udział:

- w stażach - 3 osoby finansowane ze środków (Państwowego Funduszu Osób Niepełnosprawnych), 1 osoba finansowane z innego źródła w dyspozycji Powiatowego Urzędu Pracy w Pułtusku;
- podjęcie działalności gospodarczej - 1 osoba finansowana ze środków z Państwowego Funduszu Osób Niepełnosprawnych - 1 osoba finansowane z innego źródła w dyspozycji Powiatowego Urzędu Pracy w Pułtusku;
- poradnictwo zawodowe - 8 osób;
- pośrednictwo pracy - 79 osób;
- refundacja kosztów wyposażenia, wyposażenia stanowiska pracy - 1 osoba finansowana ze środków z Państwowego Funduszu Osób Niepełnosprawnych;
- roboty publiczne - 1 osoba finansowane z innego źródła w dyspozycji Powiatowego Urzędu Pracy w Pułtusku;
- prace interwencyjne - 5 osób finansowane z innego źródła w dyspozycji Powiatowego Urzędu Pracy w Pułtusku,

Adresatami ww. działań - zrealizowanych przez Powiatowy Urząd Pracy w Pułtusku w 2020 roku są osoby pozostające w rejestrach PUP oraz pracodawcy/przedsiębiorcy zgłaszający wolne miejsca aktywizacji.

Ocena realizacji celu szczegółowego 3

Powyższe kierunki były realizowane i przewidziane są do kontynuacji w następnych latach w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pułtusk na lata 2021-2026.

Kierunek wymagający podjęcia działań w dokumencie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pułtusk na lata 2021-2026:

- tworzenie miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych, zdolnych do zatrudnienia we współpracy z Powiatowym Urzędzie Pracy w Pułtusku;
- wspieranie programów rozwiązujących problemy osób niepełnosprawnych w oparciu o środki z Unii Europejskiej;
- podwyższanie umiejętności i kwalifikacji zawodowych osób niepełnosprawnych – udział w szkoleniach, kursach zawodowych.

Wskaźniki monitoringowe:

Nazwa wskaźnika		Wartość wskaźnika w roku 2020
1.	Liczba osób niepełnosprawnych objętych wsparciem systemu pomocy społecznej	206 rodzin, w tym osób w rodzinach 325
2.	Liczba osób dotkniętych niepełnosprawnością	780
3.	Liczba osób niepełnosprawnych objętych pracą socjalną	206
4.	Liczba osób korzystających z pomocy objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi	3 dzieci niepełnosprawnych autystycznych, oraz liczba opiekunek - 1;
5.	Liczba klas integracyjnych oraz liczba uczniów do nich uczęszczających	16 klas integracyjnych, w tym 53 uczniów niepełnosprawnych; 3 oddziały integracyjne dla dzieci

		z orzeczoną niepełnosprawnością w Przedszkolu Miejskim nr 4 z Oddziałami Integracyjnymi w Pułtusk
6.	Liczba zlikwidowanych barier architektonicznych, komunikacyjnych, technicznych, uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym	architektonicznych -11, technicznych -4, w komunikowaniu się -13, uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym - 40 osób
7.	Liczba osób, które uzyskały sprzęt ortopedyczny i inne środki pomocnicze rehabilitacyjny	sprzęt ortopedyczny i inne środki pomocnicze - 174 , sprzęt rehabilitacyjny - 16
8.	Liczba osób korzystających z warsztatów terapii zajęciowej i innych form realizowanych przez Środowiskowy Dom Samopomocy	28
9.	Liczba nowych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych	2
10.	Liczba wolontariuszy	4 osoby

Podsumowanie

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych.

Z kolei zgodnie z art. 110 ust. 1 pkt. 4 ww. ustawy Ośrodek Pomocy Społecznej koordynuje realizację ww. Strategii. W tym celu Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusk zebrał szczegółową informację z realizacji tego zadania przez jednostki organizacyjne, szkoły i instytucje z terenu gminy Pułtusk.

„Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014-2020” realizowana była przy pomocy następujących programów:

1. Gminny Program Wspierania Rodziny i Opieki nad Dzieckiem”;
2. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie;
3. Gminny Program Ochrony Zdrowia Psychicznego;
4. Gminny Program Profilaktyki Rozwiązywania Problemów ;
5. Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii;
6. Program współpracy Gminy Pułtusk z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art.3 ust.3 z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Rok 2020 był ostatnim rokiem obowiązywania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Pułtusk na lata 2014 – 2020. Analiza informacji przekazanych do sporządzenia sprawozdania z realizacji Strategii za rok 2020 przez podmioty uczestniczące w realizacji zadań pozwala na stwierdzenie, że rozwiązywanie problemów społecznych w Gminie Pułtusk nie koncentruje się tylko na udzielaniu wsparcia materialnego mieszkańcom wymagającym pomocy, a jest wypadkową kompleksowych działań podejmowanych przez podmioty działające na szczeblach samorządu.

Działania podmiotów życia społecznego ukierunkowane były na rozwiązywaniu problemów mieszkańców Gminy Pułtusk w zakresie: bezrobocia, starzenia się społeczeństwa, pomocy osobom niepełnosprawnym, schorowanym, bezdomnym, uzależnionym i niezaradnym życiowo. Realizowany był model interdyscyplinarnego podejścia do problemów i włączenie w ich rozwiązywanie podmiotów realizujących zadania w różnych obszarach życia poprzez rozwój form pomocy, między innymi w postaci poradnictwa, w tym prawnego, psychologicznego oraz terapii i wyspecjalizowanej pracy socjalnej.

Na sytuację społeczną ludności lokalnej rzutował w głównej mierze poziom bezrobocia, stanowiący przede wszystkim o możliwościach finansowych rodzin.

Skuteczne przeciwdziałanie ubóstwu i aktywizacja zawodowa w ogromnym stopniu zależna była od rozwoju gospodarczego Gminy Pułtusk, przyrostu miejsc pracy, warunków świadczenia pracy i ogólnej pomyślności ekonomicznej, niezależnej wprost od działań ujętych w Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Istotnym było jednak by osoby i grupy słabsze ekonomicznie nie utrwały swojej trudnej sytuacji poprzez zależność od systemu pomocy społecznej i nie były pozbawiane możliwości podejmowanych ról zawodowych, powrotu na rynek pracy i przezwyciężania aktualnej sytuacji.

Dodatkowo należy zaznaczyć, że wprowadzony w marcu 2020 r. stan zagrożenia epidemicznego, związany z rozprzestrzenieniem się choroby COVID-19 wywołanej wirusem SARS-CoV-2, wpłynął znacząco na pogorszenie sytuacji życiowej społeczeństwa. Wprowadzone z powodu pandemii ograniczenia związane z izolacją społeczną, pracą zdalną

324

i nauką w trybie on-line wpłynęły niekorzystnie na prawidłowe funkcjonowanie rodzin. Trudno jest więc przewidzieć jakie będą konsekwencje izolacji społecznej oraz pogorszenia się sytuacji zawodowej, społecznej i zdrowotnej, szczególnie psychicznej wielu ludzi.

Pomimo szczególnego okresu, jakim był ostatni rok 2020 realizacji Strategii, i występującymi w związku z ogłoszonym stanem zagrożenia epidemicznego obostrzeniami i trudnościami, w większości planowane działania zostały zrealizowane i dostosowane do nałożonych restrykcji.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pułtusku starał się łagodzić trudną sytuację życiową osób i rodzin poprzez wdrażanie pozamaterialnych form pomocy, w tym pracy socjalnej wobec indywidualnych osób i rodzin, pracy poprzez grupę, aktywizowania społeczności lokalnej oraz poprzez realizację projektów dofinansowywanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Głównym celem była pomoc oraz zapobieganie marginalizacji osób i rodzin, poprzez ich społeczne aktywizowanie, psychiczne wzmacnianie i mobilizowanie do podejmowania starań w celu poprawy swojej sytuacji.

Należy podkreślić, że działania podejmowane w ramach poszczególnych celów operacyjnych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014-2020 na terenie gminy Pułtusk poprzez różne instytucje publiczne i pozarządowe przyczyniają się do zmniejszenia zjawiska wykluczenia społecznego i wzmacniania rodzin, sprzyjają ograniczeniu zjawiska bezrobocia oraz wyrównują szanse osób niepełnosprawnych, co przyczynia się do niwelowania problemów społecznych i potwierdza słuszność przyjętych w Strategii kierunków, które rekomendowane są do realizacji w nowym dokumencie przyszłej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pułtusk na lata 2021-2026.

Sporządziła: Mariola Ambroziak/MOPS
Katarzyna Mamrocha/MOPS

MA
MM

z up. DIREKTORA
Beata Gemza
KIEROWNIK
DZIAŁU POMOCY SPOŁECZNEJ